

Βρυξέλλες, 26 Νοεμβρίου 2018
(OR. en)

Διοργανικός φάκελος:
2018/0224(COD)

14501/1/18
REV 1

RECH 499
COMPET 799
IND 359
MI 863
EDUC 436
TELECOM 421
ENER 393
ENV 786
REGIO 129
AGRI 569
TRANS 563
SAN 413
CADREFIN 370
CODEC 2060
IA 386

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων (1ο Τμήμα)
Αποδέκτης:	Συμβούλιο
αριθ. προηγ. εγγρ.:	14279/1/18 RECH 488 COMPET 776 IND 346 MI 838 EDUC 424 TELECOM 403 ENER 378 ENV 761 REGIO 121 AGRI 554 TRANS 544 SAN 398 CADREFIN 356 CODEC 2002 IA 381 REV 1
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	9865/18 RECH 272 COMPET 421 IND 153 MI 436 EDUC 245 TELECOM 170 ENER 224 ENV 413 REGIO 38 AGRI 271 TRANS 248 SAN 181 CADREFIN 79 CODEC 998 IA 189 + ADD 1-6
Θέμα:	Δέσμη «Ορίζων Ευρώπη»: Πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας 2021-2027 – Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαισίου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» και των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του – Μερική γενική προσέγγιση

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Στις 7 Ιουνίου 2018, η Επιτροπή υπέβαλε, σύμφωνα με τα άρθρα 173, 182, 183 και 188 της ΣΛΕΕ, την πρότασή της για κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαίσιου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» και των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του (2021-2027).
2. Η πρόταση αυτή συγχωνεύει δύο ισχύουσες νομικές πράξεις (το πρόγραμμα-πλαίσιο και τους κανόνες συμμετοχής και διάδοσης) σε μία ενιαία νομική πράξη.
3. Προβλέπεται δημοσιονομικό κονδύλιο για την υλοποίηση του προγράμματος-πλαίσιου ύψους 94,1 δισ. EUR (σε τρέχουσες τιμές) για την περίοδο 2021-2027. Επιπλέον, η Επιτροπή προτείνει να συνεισφέρει επιπλέον 3,5 δισ. EUR από το Ταμείο InvestEU για το «Ορίζων Ευρώπη», οπότε μαζί με τα 2,4 δισ. EUR για το πρόγραμμα έρευνας και εκπαίδευσης της Ευρατόμ ο συνολικός προϋπολογισμός για έργα επιστήμης, έρευνας και καινοτομίας ανέρχεται στα 100 δισ. EUR (88,7 δισ. EUR σε τιμές 2018). Το κονδύλιο για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας είναι 13 δισ. EUR.
4. Ο σκοπός είναι να δημιουργηθεί ένα πρόγραμμα E&K με συνέργειες με άλλα προγράμματα, π.χ. το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη», τη διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη» και την κοινή γεωργική πολιτική, ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη κοινών στόχων.
5. Δεδομένου ότι το «Ορίζων Ευρώπη» συνδέεται με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ), όλες οι διατάξεις με δημοσιονομικές επιπτώσεις έχουν τεθεί μέσα σε αγκύλες (δεν αποτελούν μέρος της μερικής γενικής προσέγγισης). Οι συνέργειες που συνδέονται με τη χρηματοδότηση από διάφορα ταμεία είναι επίσης μέσα σε αγκύλες. Αρκετές διατάξεις διαφόρων άρθρων ή παραρτημάτων¹ εξαιρούνται συνεπώς από τη μερική γενική προσέγγιση.

¹ Άρθρα 8, 9, 11, 18, 23 και παράρτημα IV.

6. Το ίδιο ισχύει και για τους στόχους και τις γενικές γραμμές των δραστηριοτήτων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας² και για τις διατάξεις σχετικά με τις τρίτες χώρες που συνδέονται με το «Ορίζων Ευρώπη»³, οι οποίες είναι οριζόντιου χαρακτήρα και εξαρτώνται από την πρόοδο σε άλλους φακέλους.
7. Επιπλέον, οι διατάξεις σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIKT) στο παράρτημα 1α βρίσκονται μέσα σε αγκύλες εν αναμονή περαιτέρω διαπραγματεύσεων σε τεχνικό επίπεδο.
8. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διόρισε τον βουλευτή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κ. Dan NICA (S&D) εισηγητή για το πρόγραμμα-πλαίσιο⁴. Η επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ITRE) ψήφισε για την έκθεση στις 21 Νοεμβρίου 2018. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ενέκρινε τη γνώμη της στις 17 Οκτωβρίου 2018⁵, ενώ η Επιτροπή των Περιφερειών γνωμοδότησε κατά τη σύνοδο ολομέλειας στις 8-10 Οκτωβρίου⁶.

II. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

9. Τον Ιούνιο του 2018 η βουλγαρική Προεδρία εγκαινίασε τη συζήτηση στην Ομάδα «Έρευνα». Κατά τους μήνες Ιούνιο και Ιούλιο, η Ομάδα προέβη σε ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τα κύρια δομικά στοιχεία («δέσμες») των δύο προτάσεων «Ορίζων Ευρώπη», όπως πρότεινε η αυστριακή Προεδρία. Επιπλέον, η Προεδρία συγκέντρωσε τόσο γενικές όσο και συγκεκριμένες γραπτές παρατηρήσεις των αντιπροσωπιών.
10. Κατά την ανωτέρω διαδικασία, η Ομάδα «Έρευνα» εξέτασε επίσης την αξιολόγηση αντικτύπου της Επιτροπής. Εν κατακλείδι, οι αντιπροσωπίες αναγνώρισαν ότι η εκτίμηση αντικτύπου της Επιτροπής δεν είχε σημαντικές παραλείψεις ή πραγματολογικά σφάλματα. Ως εκ τούτου, η Ομάδα προχώρησε στην εξέταση των προτάσεων⁷.

² Άρθρο 5.

³ Άρθρα 12, 18 και 19.

⁴ Για το ειδικό πρόγραμμα αρμόδιος εισηγητής είναι ο βουλευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κ. Christian EHLE (Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα) και η επιτροπή ITRE ψήφισε για την έκθεση στις 21 Νοεμβρίου 2018.

⁵ 13758/18 (η γνωμοδότηση καλύπτει τόσο το πρόγραμμα-πλαίσιο όσο και το ειδικό πρόγραμμα).

⁶ 13759/18 (η γνωμοδότηση καλύπτει τόσο το πρόγραμμα-πλαίσιο όσο και το ειδικό πρόγραμμα).

⁷ 13566/18.

11. Με βάση το υλικό που συλλέχθηκε κατά τους προηγούμενους μήνες συζητήσεων, η Προεδρία παρουσίασε στην Ομάδα ένα πρώτο συμβιβαστικό κείμενο στις 3 Σεπτεμβρίου 2018. Από τις αρχές Σεπτεμβρίου, η Ομάδα εξέτασε εντατικά τα συμβιβαστικά κείμενα της Προεδρίας, που ενημερώνονταν συνεχώς.
12. Το τελευταίο συμβιβαστικό κείμενο της Προεδρίας εξετάστηκε από την Ομάδα «Ερευνα» στις 15 Νοεμβρίου 2018. Βάσει των συζητήσεων, η Προεδρία προχώρησε σε περαιτέρω αλλαγές στο κείμενο ώστε να προετοιμαστεί το συμβιβαστικό κείμενο για την EMA.
13. Στις 21 Νοεμβρίου 2018 η EMA συζήτησε τα κύρια εκκρεμή ζητήματα που παρουσιάστηκαν στο συμβιβαστικό κείμενο της Προεδρίας. Εκφράστηκε ευρεία υποστήριξη για τα μέτρα διεύρυνσης της συμμετοχής και ενίσχυσης του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας (δέσμη «Προηγμένη Ευρώπη»). Ορισμένες αντιπροσωπίες (ΟΥ, ΛΙ, ΠΛ, ΣΚ) εξέφρασαν ωστόσο ανησυχίες για διάφορους λόγους. Η Προεδρία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η δέσμη αυτή θα εξακολουθήσει να περιλαμβάνεται στο συνημμένο κείμενο και ότι δεν φαίνεται να χρειάζονται περαιτέρω συζητήσεις.
14. Δύο αλλαγές που πρότεινε η γαλλική αντιπροσωπία έλαβαν ευρεία υποστήριξη στην EMA και περιλήφθηκαν στο συνημμένο κείμενο. Οι αλλαγές στο παράρτημα σε σχέση με το συμβιβαστικό κείμενο της Προεδρίας που υποβλήθηκε στην EMA⁸ βρίσκονται στα εξής σημεία του κειμένου:
- Άρθρο 7 παράγραφος 2
 - Άρθρο 26 παράγραφοι 1 και 2
15. Μετά τη συζήτηση η EMA αποφάσισε να διαβιβάσει το κείμενο του παραρτήματος στο Συμβούλιο (Ανταγωνιστικότητα) για τη σύνοδό του στις 29-30 Νοεμβρίου 2018 με τα κύρια εκκρεμή ζητήματα όπως σημειώνονται παρακάτω στο κεφάλαιο III.
16. Οι προαναφερόμενες αλλαγές επισημαίνονται επίσης στο παράρτημα με **έντονα και υπογραμμισμένα στοιχεία** για το καινούργιο κείμενο και [...] για το κείμενο που έχει διαγραφεί.

⁸ 14279/1/2018 REV1.

17. Η Μάλτα υπέβαλε δήλωση για την έρευνα με αντικείμενο τα ανθρώπινα εμβρυϊκά βλαστοκύτταρα, η οποία θα συναφθεί στα πρακτικά του Συμβουλίου. Η Επιτροπή ανακοίνωσε την πρόθεσή της να υποβάλει δήλωση για το ίδιο θέμα κατά την τελική έκδοση της νομικής πράξης, όπως και στην περίπτωση του ισχύοντος προγράμματος-πλαίσιου (Δήλωση 2013/C 373/02). Η Πολωνία ανακοίνωσε επίσης ότι θα υποβάλει δήλωση για τα άρθρα 14 και 15.

III. ΚΥΡΙΑ ΕΚΚΡΕΜΗ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

19. Συνολική δομή του προγράμματος: Οι περισσότερες αντιπροσωπίες είναι ικανοποιημένες με την κατάτμηση της ομάδας «Πολυδεκτική και ασφαλής κοινωνία» σε μία ομάδα με θέμα «Πολιτισμός και κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς» και μία ομάδα με θέμα «Πολιτική προστασία για την κοινωνία» στον πυλώνα II. Αποδείχτηκε ότι η περαιτέρω κατάτμηση των ομάδων δημιουργεί περισσότερες αντιδράσεις: ενώ μερικές αντιπροσωπίες αντιμετώπισαν με δυσπιστία την κατάτμηση των ομάδων και/ή για τυχόν περαιτέρω κατάτμηση (ΕΣ, ΕΛ, ΦΙ, ΙΡ, ΣΔ), υπάρχει ευρεία υποστήριξη για τη δημιουργία μιας ξεχωριστής ομάδας με θέμα την Κινητικότητα, πράγμα που αποτυπώνεται στο τρέχον κείμενο.
20. Πολλές αντιπροσωπίες υποστηρίζουν ακόμα την ύπαρξη μιας ξεχωριστής ομάδας με θέμα το Διάστημα: ΤΣ, ΙΣ, ΓΑ, ΙΤ, ΛΞ, ΠΛ, ΠΡ. Ορισμένες από αυτές ζήτησαν τουλάχιστον μια ξεχωριστή γραμμή του προϋπολογισμού και μια επιτροπή προγράμματος για τις διαστημικές δραστηριότητες. Η Προεδρία προτείνει να ενοποιηθούν όλες οι σχετικές με το διάστημα δραστηριότητες σε μία μόνο ομάδα («Ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία και διάστημα»).
21. Στον πυλώνα I, «Επιστήμη αριστείας», οι αντιπροσωπίες εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για τη συνέχιση των μέσων που έχουν ήδη θεσπιστεί με βάση το τρέχον πρόγραμμα-πλαίσιο. Ύστερα από συζητήσεις σε τεχνικό επίπεδο, η Προεδρία εισήγαγε έναν τομέα παρέμβασης που περιλαμβάνει τη στήριξη σε ερευνητές να επιστρέφουν στη χώρα καταγωγής τους, εντός και εκτός της Ένωσης. Ορισμένες αντιπροσωπίες (ΒΕ, ΓΕ, ΔΑ, ΦΙ, ΓΑ, ΙΡ, ΚΧ, ΣΔ) και η Επιτροπή αμφισβήτησαν το κατά πόσον έχει ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία η παροχή χρηματοδότησης από το πρόγραμμα-πλαίσιο για την επιστροφή ερευνητών από το εσωτερικό της Ένωσης. Άλλες αντιπροσωπίες υποδέχτηκαν θετικά την ιδέα (ΤΣ, ΕΣ, ΕΛ, ΙΣ, ΚΡ, ΙΤ, ΜΑ, ΛΙ, ΛΕ, ΠΡ, ΣΝ και ΣΚ) ή είναι ανοικτές σε αυτήν (ΚΥ και ΗΒ): η τελευταία τόνισε ότι οι διατάξεις πρέπει να βελτιωθούν περισσότερο και ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη τυχόν επιπτώσεις στον προϋπολογισμό.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας (ΕΣΚ), ως νέα δομή στην πρόταση «Ορίζων Ευρώπη», αποτέλεσε αντικείμενο εκτεταμένων συζητήσεων σε τεχνικό επίπεδο. Πολλές αντιπροσωπίες ζήτησαν το ΕΣΚ να παρέχει εντός του μέσου Accelerator του ΕΣΚ όχι μόνο μεικτή χρηματοδότηση αλλά και στήριξη μόνο υπό τη μορφή επιχορηγήσεων και στήριξη μόνο υπό τη μορφή ιδίων κεφαλαίων. Για τον λόγο αυτό η Προεδρία εισήγαγε τη δυνατότητα περιορισμένης στήριξης μόνο υπό τη μορφή επιχορηγήσεων. Παραμένουν ερωτήματα σχετικά με το μερίδιο της στήριξης μόνο υπό τη μορφή επιχορηγήσεων. Ορισμένες αντιπροσωπίες στηρίζουν τον περιορισμό (ΓΕ, ΔΑ, ΕΛ, ΓΑ, ΛΕ, ΠΛ), ενώ άλλες δεν βλέπουν τον λόγο να τεθεί ανώτατο όριο για το μέτρο αυτό (ΤΣ, ΙΣ, ΦΙ, ΦΙ, ΙΡ, ΙΤ, ΛΙ, ΜΑ, ΚΧ, ΣΔ, ΗΒ). Άλλες αντιπροσωπίες θα ήθελαν να περιοριστεί η στήριξη που πηγάζει από το μέσο Accelerator του ΕΣΚ μόνο στις ΜΜΕ και να μην αφορά τις μικρές εταιρείες μεσαίας κεφαλαιοποίησης (ΙΣ, ΚΡ, ΙΡ, ΙΤ, ΛΙ, ΜΑ, ΣΝ, ΣΚ). Οι ΒΛ, ΦΙ και ΙΤ εξέφρασαν γενικές ανησυχίες για την αρχιτεκτονική του ΕΣΚ.

Πέραν τούτου, η Προεδρία διέγραψε τη δυνατότητα απευθείας υποβολής προτάσεων που απορρέουν από εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα προς αξιολόγηση σύμφωνα μόνο με το κριτήριο του επιπέδου κινδύνου. Αρκετές αντιπροσωπίες ζήτησαν να εισαχθεί εκ νέου αυτή η διάταξη (ΒΕ, ΓΕ, ΕΛ, ΓΑ, ΚΧ).

22. Μέρη του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» μπορούν να υλοποιούνται μέσω ευρωπαϊκών συμπράξεων. Ο κανονισμός προβλέπει τρεις μορφές ευρωπαϊκών συμπράξεων: με κοινό προγραμματισμό, με κοινή χρηματοδότηση και θεσμοθετημένων. Στη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, οι αντιπροσωπίες τόνισαν ότι επιθυμούν να συμμετέχουν ενεργά στην ανάπτυξη και την υλοποίηση των συμπράξεων από πρώιμο στάδιο και ότι αυτές θα πρέπει να είναι ανοικτές στη συμμετοχή από ολόκληρη την Ευρώπη. Ενώ η πρόθεση είναι να καθοριστούν οι τομείς πιθανών συμπράξεων στο ειδικό πρόγραμμα σε μεταγενέστερο στάδιο, τα κριτήρια για την επιλογή, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση καθορίζονται στο παράρτημα ΙΙΙ του συνημμένου κειμένου. Η Προεδρία προσέθεσε μια διάταξη στο άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο α) με την οποία περιορίζεται το μερίδιο του προϋπολογισμού των ευρωπαϊκών συμπράξεων στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» σε συγκεκριμένο ποσοστό (η αποκαλούμενη «επιβολή ανώτατου ορίου»). Πολλές αντιπροσωπίες ήταν ανοικτές στην ιδέα αυτή ή την υποστήριξαν ρητά (BE, BA, KY, GE, ES, EL, KP, OY, LI, AE, MA, PL, PP, SN, SK). Μια ομάδα αντιπροσωπιών (DA, FI, GA, IT, KX, SD) εξέφρασαν τις ανησυχίες τους σχετικά με τον περιορισμό των συμπράξεων. Αντιπροσωπίες και από τις δύο ομάδες τόνισαν ότι είναι απαραίτητη μια τεκμηριωμένη συζήτηση προτού ληφθεί τελική απόφαση για το θέμα αυτό. Η Προεδρία διατηρεί την ιδέα της επιβολής ανώτατου ορίου στο άρθρο 8, αλλά αποφάσισε να μην προτείνει συγκεκριμένο αριθμό. Το ποσοστό έχει τεθεί μέσα σε αγκύλες και θα συζητηθεί μόνο σε επόμενο στάδιο των διαπραγματεύσεων, ενδεχομένως λαμβάνοντας υπόψη τις περαιτέρω εργασίες στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για το ΠΔΠ.
23. Η DA⁹ και το HB διατύπωσαν επιφυλάξεις κοινοβουλευτικής εξέτασης.
24. Η Επιτροπή επιφυλάσσεται της θέσης της για το σύνολο της συμβιβαστικής πρότασης. Η επιφύλαξή της αφορά κυρίως τη συμπερίληψη του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας, τις αλλαγές στη συνολική δομή στον πυλώνα ΙΙ (ένταξη του ΕΙΚΤ στον κανονισμό αντί για το ειδικό πρόγραμμα, κατάτμηση των ομάδων), την ενδεχόμενη επιβολή ανώτατου ορίου στις ευρωπαϊκές συμπράξεις και τις αλλαγές για το ΕΣΚ.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

25. Βάσει των ανωτέρω, καλείται το Συμβούλιο να εγκρίνει τη συμβιβαστική πρόταση που παρουσίασε η αυστριακή Προεδρία η οποία περιέχεται στο παράρτημα του παρόντος σημειώματος και να εγκρίνει μερική γενική προσέγγιση κατά τη σύνοδό του στις 29-30 Νοεμβρίου 2018.

⁹ Η ΔΑ έχει εν τω μεταξύ άρει την επιφύλαξη κοινοβουλευτικής εξέτασής της.

**ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ-ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ «ΟΡΙΖΩΝ ΕΥΡΩΠΗ» ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΟΥ**

ΤΙΤΛΟΣ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Αντικείμενο

1. Με τον παρόντα κανονισμό θεσπίζεται το πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» («το πρόγραμμα»), και διατυπώνονται οι κανόνες συμμετοχής σε έμμεσες δράσεις του προγράμματος και διάδοσης αυτών.
2. Καθορίζονται οι στόχοι του προγράμματος, ο προϋπολογισμός για την περίοδο 2021-2027, οι μορφές χρηματοδότησης από την Ένωση και οι κανόνες για την παροχή της εν λόγω χρηματοδότησης.
3. Το πρόγραμμα υλοποιείται με:
 - α) το ειδικό πρόγραμμα που θεσπίζεται με την απόφαση .../.../ΕΕ¹⁰.
 - αα) χρηματοδοτική συνεισφορά προς το ΕΙΚΤ που ιδρύθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 294/2008.
 - β) το ειδικό πρόγραμμα για την έρευνα στον τομέα της άμυνας που θεσπίζεται με τον κανονισμό .../.../ΕΕ (κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας).

¹⁰

4. Οι όροι «Ορίζων Ευρώπη», «το πρόγραμμα» και «το ειδικό πρόγραμμα» που χρησιμοποιούνται στον παρόντα κανονισμό αφορούν μόνο θέματα σχετικά με το ειδικό πρόγραμμα που περιγράφεται στην παράγραφο 3 στοιχείο α), εκτός εάν ορίζεται ρητώς διαφορετικά.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- (1) «ερευνητικές υποδομές»: εγκαταστάσεις που παρέχουν πόρους και υπηρεσίες προς χρήση από τις ερευνητικές κοινότητες για τη διενέργεια έρευνας και την προώθηση της καινοτομίας στο αντίστοιχο πεδίο τους. Ο ορισμός αυτός περιλαμβάνει και τους αντίστοιχους ανθρώπινους πόρους, και καλύπτει τον βασικό εξοπλισμό ή τα βασικά όργανα και εργαλεία· εγκαταστάσεις σχετιζόμενες με τη γνώση, όπως συλλογές, αρχεία ή υποδομές επιστημονικών δεδομένων· υπολογιστικά συστήματα, δίκτυα επικοινωνιών και κάθε άλλη υποδομή, μοναδικού χαρακτήρα και ανοικτή σε εξωτερικούς χρήστες, που είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας. Ανάλογα με την περίπτωση, οι ερευνητικές υποδομές μπορούν να χρησιμοποιούνται για σκοπούς πέραν της έρευνας, για παράδειγμα, για εκπαιδευτικούς σκοπούς ή για σκοπούς παροχής δημόσιας υπηρεσίας και μπορούν να είναι «ενιαίας θέσης», «κατανεμημένες» ή «εικονικές»·
- (2) «στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης»: ίδια έννοια με τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹¹ και πληροί τους ευνοϊκούς όρους που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) XX [κανονισμός περί κοινών διατάξεων]·

¹¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006.

- (3) «ευρωπαϊκή σύμπραξη»: πρωτοβουλία στην οποία η Ένωση, προετοιμασμένη με την έγκαιρη συμμετοχή κρατών μελών και/ή συνδεδεμένων χωρών, και εταίροι από τον ιδιωτικό και/ή τον δημόσιο τομέα (π.χ. βιομηχανία, ερευνητικοί οργανισμοί, οργανισμοί με αποστολή δημόσιας υπηρεσίας σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο ή οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των ιδρυμάτων) δεσμεύονται να υποστηρίζουν από κοινού την ανάπτυξη και την υλοποίηση προγράμματος δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας, όπως, μεταξύ άλλων, δραστηριότητες σχετικές με την υιοθέτηση από την αγορά ή την υιοθέτηση κανόνων και πολιτικών·
- (4) «ανοικτή πρόσβαση»: πρακτική παροχής δωρεάν διαδικτυακής πρόσβασης του τελικού χρήστη σε ερευνητικά αποτελέσματα που προκύπτουν από δράσεις χρηματοδοτούμενες βάσει του προγράμματος, σύμφωνα με το άρθρο 10 και το άρθρο 35 παράγραφος 3 του παρόντος κανονισμού·
- (4α) «ανοικτή επιστήμη»: νέα προσέγγιση της επιστημονικής διαδικασίας, η οποία βασίζεται στη συνεργασία και σε νέους τρόπους διάδοσης της γνώσης, μέσω της χρήσης ψηφιακών τεχνολογιών και νέων συνεργατικών εργαλείων·
- (5) «αποστολή»: χαρτοφυλάκιο δράσεων σε διεπιστημονικό και διατομεακό επίπεδο που αποσκοπούν
- να επιτύχουν, εντός καθορισμένου χρονικού ορίου, μετρήσιμο στόχο που δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί με μεμονωμένες δράσεις,
 - να έχουν αντίκτυπο στην κοινωνία μέσω της επιστήμης και της τεχνολογίας, και
 - να φανούν σημαντικές για ευρύ φάσμα Ευρωπαίων πολιτών·
- (6) «σύναψη προεμπορικών συμβάσεων»: σύναψη συμβάσεων παροχής υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης που περιλαμβάνουν καταμερισμό επικινδυνότητας-ωφέλειας υπό συνθήκες αγοράς, και ανταγωνιστική ανάπτυξη κατά φάσεις, σε περιπτώσεις στις οποίες υφίσταται σαφής διαχωρισμός μεταξύ των υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης που παρέχονται και της διάθεσης εμπορικών ποσοτήτων τελικών προϊόντων·
- (7) «δημόσια προμήθεια καινοτόμων λύσεων»: προμήθεια κατά την οποία οι αναθέτουσες αρχές ενεργούν ως εναρκτήριος πελάτης για καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες που δεν είναι ακόμη διαθέσιμα εμπορικά σε ευρεία κλίμακα, και μπορεί να περιλαμβάνει δοκιμές συμμόρφωσης·
- (8) «δικαιώματα πρόσβασης»: δικαιώματα χρήσης αποτελεσμάτων ή προϋπαρχόντων στοιχείων·

- (9) «προϋπάρχοντα στοιχεία»: κάθε δεδομένο, τεχνογνωσία ή πληροφορία κάθε μορφής ή είδους, υλικού ή άυλου χαρακτήρα, καθώς και κάθε δικαίωμα, όπως τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, που κατεχόταν από δικαιούχους πριν από την προσχώρησή τους στη δράση και έχει προσδιοριστεί εγγράφως από τους δικαιούχους ως απαραίτητο για την υλοποίηση της δράσης ή την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων της·
- (10) «διάδοση»: η δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων με πρόσφορο μέσο (άλλο από εκείνα που απορρέουν από την προστασία ή την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων), μεταξύ άλλων, μέσω επιστημονικών δημοσιεύσεων σε οποιοδήποτε μέσο·
- (11) «εκμετάλλευση»: η χρησιμοποίηση αποτελεσμάτων στο πλαίσιο περαιτέρω δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας, διαφορετικών από εκείνες που καλύπτονται από τη συγκεκριμένη δράση, ή για την ανάπτυξη, δημιουργία, κατασκευή και διάθεση στην αγορά προϊόντος ή διαδικασίας ή για τη δημιουργία και παροχή υπηρεσίας ή για δραστηριότητες τυποποίησης·
- (12) «θεμιτές και λογικές προϋποθέσεις»: οι κατάλληλες προϋποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων ενδεχόμενων οικονομικών όρων ή συνθηκών ατέλειας, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές περιστάσεις της αίτησης πρόσβασης, για παράδειγμα την πραγματική ή δυνητική αξία των αποτελεσμάτων ή του κερτιμένου επί των οποίων ζητείται πρόσβαση και/ή από το πεδίο εφαρμογής, τη διάρκεια ισχύος ή άλλα χαρακτηριστικά της προβλεπόμενης εκμετάλλευσης·
- (13) «φορέας χρηματοδότησης»: φορέας ή οργανισμός, εκτός της Επιτροπής, όπως αναφέρεται στο άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του δημοσιονομικού κανονισμού, στον οποίο ο Επιτροπή έχει αναθέσει καθήκοντα εκτέλεσης του προϋπολογισμού βάσει του προγράμματος·
- (14) «διεθνής οργανισμός ευρωπαϊκής έρευνας»: διεθνής οργανισμός του οποίου τα μέλη είναι κατά πλειονότητα κράτη μέλη ή συνδεδεμένες χώρες και ο οποίος έχει ως κύριο σκοπό την προώθηση της επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας στην Ευρώπη·
- (15) «νομική οντότητα»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει συσταθεί και αναγνωρίζεται ως τέτοιο βάσει του εθνικού, του ενωσιακού ή του διεθνούς δικαίου και το οποίο διαθέτει νομική προσωπικότητα και μπορεί, ενεργώντας για δικό του λογαριασμό, να ασκεί δικαιώματα και να υπόκειται σε υποχρεώσεις, ή κάθε οντότητα χωρίς νομική προσωπικότητα σύμφωνα με το άρθρο 197 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του δημοσιονομικού κανονισμού·

- (16) «μη κερδοσκοπική νομική οντότητα»: νομική οντότητα η οποία εκ νομικής μορφής είναι μη κερδοσκοπική ή έχει ευθύνη βάσει νόμου ή κανονιστικής ρυθμίσεως να μην διανέμει κέρδη στους μετόχους της ή σε μεμονωμένα μέλη·
- (16α) «ΜΜΕ»: πολύ μικρή, μικρή και μεσαία επιχείρηση, όπως ορίζεται στη σύσταση της Επιτροπής 2003/361/ΕΚ¹².
- (17) «μικρή εταιρεία μεσαίας κεφαλαιοποίησης»: οντότητα που απασχολεί μέχρι 499 υπαλλήλους, η οποία δεν είναι ΜΜΕ·
- (17α) «νεοφυής επιχείρηση»: προσωρινή οργάνωση σε αρχικό στάδιο του κύκλου ζωής μιας επιχείρησης, δημιουργός καινοτομίας η οποία έχει σχεδιαστεί για να αναζητήσει ένα επιχειρηματικό μοντέλο που μπορεί να επαναληφθεί και να επεκταθεί·
- (18) «αποτελέσματα»: κάθε υλική ή άυλη εκροή δράσης, για παράδειγμα δεδομένα, τεχνογνωσία ή πληροφορίες, ανεξαρτήτως μορφής ή φύσης, είτε μπορεί να προστατευτεί είτε όχι, καθώς και κάθε συνδεδεμένο μ' αυτήν δικαίωμα, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας·
- (18α) «ερευνητικά αποτελέσματα»: αποτελέσματα στα οποία μπορεί να παρασχεθεί διαδικτυακή πρόσβαση με τη μορφή επιστημονικών δημοσιεύσεων, δεδομένα ή άλλα αποτελέσματα και διαδικασίες που προέρχονται από τη μηχανική, όπως λογισμικό, αλγόριθμοι, πρωτόκολλα και ηλεκτρονικά σημειωματάρια·
- (19) «σφραγίδα αριστείας»: πιστοποιημένη σήμανση η οποία υποδεικνύει ότι πρόταση υποβληθείσα στο πλαίσιο πρόσκλησης υποβολής προτάσεων υπερέβαινε μεν όλα τα κατώτατα όρια αξιολόγησης που ορίζονται στο πρόγραμμα εργασιών, αλλά δεν ήταν δυνατό να χρηματοδοτηθεί λόγω έλλειψης διαθέσιμων κονδυλίων για την εν λόγω πρόσκληση στο πρόγραμμα εργασιών·
- (20) «πρόγραμμα εργασιών»: έγγραφο που εκδίδει η Επιτροπή για την υλοποίηση του ειδικού προγράμματος¹³ σύμφωνα με το οικείο άρθρο 12 ή ισοδύναμο έγγραφο ως προς το περιεχόμενο και τη δομή που εκδίδεται από φορέα χρηματοδότησης·

¹²

¹³ ΕΕ

- (21) «επιστρεπτέα προκαταβολή»: το μέρος μεικτής χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ή του ΕΣΚ το οποίο αντιστοιχεί σε δάνειο υπό τον τίτλο Χ του δημοσιονομικού κανονισμού, χορηγείται όμως απευθείας από την Ένωση για μη κερδοσκοπικούς σκοπούς αλλά για σκοπούς κάλυψης των δαπανών για δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε δράση καινοτομίας, και το οποίο πρέπει να επιστραφεί από τον δικαιούχο στην Ένωση σύμφωνα με τους προβλεπόμενους στη σύμβαση όρους·
- (22) «σύμβαση»: η συμφωνία που συνάπτει η Επιτροπή ή φορέας χρηματοδότησης με νομική οντότητα η οποία υλοποιεί δράση καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά και στηρίζεται από μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ή του ΕΣΚ·
- (23) «διαβαθμισμένες πληροφορίες»: διαβαθμισμένες πληροφορίες της ΕΕ όπως ορίζονται στο άρθρο 3 της απόφασης (ΕΕ, Ευρατόμ) 2015/444 της Επιτροπής, διαβαθμισμένες πληροφορίες κρατών μελών, διαβαθμισμένες πληροφορίες τρίτων χωρών με τις οποίες η Ένωση έχει συνάψει συμφωνία περί ασφάλειας, καθώς και διαβαθμισμένες πληροφορίες διεθνών οργανισμών με τους οποίους η Ένωση έχει συνάψει συμφωνία ασφάλειας·
- (24) «συνδυαστική πράξη»: ενέργειες που στηρίζονται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο συνδυαστικών μηχανισμών σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 6 του δημοσιονομικού κανονισμού, και συνδυάζουν μη επιστρεπτές μορφές στήριξης και/ή χρηματοδοτικά μέσα από τον προϋπολογισμό της ΕΕ με επιστρεπτές μορφές στήριξης από ιδρύματα αναπτυξιακής ή άλλης δημόσιας χρηματοδότησης, καθώς και από εμπορικά χρηματοδοτικά ιδρύματα και επενδυτές·
- (25) «μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος “Ορίζων Ευρώπη” ή του ΕΣΚ»: μεμονωμένη χρηματοδοτική στήριξη σε δράση καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά η οποία συνίσταται σε ειδικό συνδυασμό επιχορήγησης ή επιστρεπτέας προκαταβολής με επένδυση μετοχικού κεφαλαίου·
- (27) «προμήθεια»: προμήθεια όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 49 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 [δημοσιονομικός κανονισμός]·
- (28) «συνδεδεμένη οντότητα»: κάθε νομική οντότητα όπως ορίζεται στο άρθρο 187 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 [δημοσιονομικός κανονισμός]·

- (30) «οικοσύστημα καινοτομίας»: οικοσύστημα στους κόλπους του οποίου συγκεντρώνονται σε επίπεδο ΕΕ φορείς ή οντότητες με λειτουργικό στόχο να καταστεί δυνατή η τεχνολογική ανάπτυξη και η καινοτομία. Περιλαμβάνονται σχέσεις μεταξύ υλικών πόρων (όπως ταμεία, εξοπλισμός και εγκαταστάσεις), θεσμικών φορέων (όπως ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και υπηρεσίες στήριξης, ΕΤΟ, επιχειρήσεις, επενδυτές κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου και ενδιαμέσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί) και εθνικών, περιφερειακών και τοπικών φορέων χάραξης πολιτικής και χρηματοδότησης·
- (31) «κράτος μέλος με χαμηλές επιδόσεις σε Ε&Κ»: κράτος μέλος που σύμφωνα με το Μέρος 4, «Διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας», είναι επιλέξιμο να υποβάλει πρόταση ως συντονιστής.

Άρθρο 3

Στόχοι του προγράμματος

1. Γενικός στόχος του προγράμματος είναι η επίτευξη επιστημονικού, τεχνολογικού, οικονομικού και κοινωνικού αντίκτυπου των επενδύσεων της Ένωσης στην έρευνα και την καινοτομία, ώστε να ενισχυθεί η επιστημονική και τεχνολογική βάση της Ένωσης, να προωθηθεί η ανταγωνιστικότητα της Ένωσης σε όλα τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων στη βιομηχανία της, να επιτευχθούν οι στόχοι των στρατηγικών προτεραιοτήτων της Ένωσης, να αντιμετωπιστούν οι παγκόσμιες προκλήσεις, όπως οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης, σύμφωνα με τις αρχές του θεματολογίου του 2030 και της συμφωνίας του Παρισιού, και να ενισχυθεί ο Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας. Το πρόγραμμα θα μεγιστοποιήσει έτσι την ενωσιακή προστιθέμενη αξία, εστιάζοντας σε στόχους και δραστηριότητες που δεν μπορούν να υλοποιηθούν αποτελεσματικά από τα κράτη μέλη μεμονωμένα, αλλά σε συνεργασία.
2. Το πρόγραμμα έχει τους ακόλουθους ειδικούς στόχους:
 - α) να προωθήσει την επιστημονική αριστεία, να στηρίζει τη δημιουργία και τη διάδοση υψηλής ποιότητας νέων βασικών και εφαρμοσμένων γνώσεων, δεξιοτήτων, κατάρτισης και κινητικότητας των ερευνητών, να προσελκύσει ταλέντα σε όλα τα επίπεδα και να συμβάλει στην πλήρη συμμετοχή της δεξαμενής ταλέντων της Ένωσης σε δράσεις που στηρίζει το παρόν πρόγραμμα·

- β) να δημιουργήσει γνώση, να ενισχύσει τον αντίκτυπο της έρευνας και της καινοτομίας στην ανάπτυξη, την υποστήριξη και την εφαρμογή ενωσιακών πολιτικών, καθώς και να στηρίζει την αξιοποίηση καινοτόμων λύσεων στη βιομηχανία, ιδίως τις ΜΜΕ, και την κοινωνία ώστε να αντιμετωπιστούν παγκόσμιες προκλήσεις, μεταξύ άλλων οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης·
- γ) να προωθήσει όλες τις μορφές καινοτομίας, να διευκολύνει την τεχνολογική ανάπτυξη, την επίδειξη και τη μεταφορά γνώσης, και να ενισχύσει τη διείσδυση καινοτόμων λύσεων·
- δ) να βελτιστοποιήσει τα αποτελέσματα του προγράμματος για την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και να υποστηρίξει τις συμμετοχές από όλα τα κράτη μέλη στο «Ορίζων Ευρώπη» με βάση την αριστεία, καθώς και να διευκολύνει τους συνεργατικούς δεσμούς στην ευρωπαϊκή έρευνα και καινοτομία.

Άρθρο 4

Διάρθρωση του προγράμματος

1. Το πρόγραμμα διαρθρώνεται στα ακόλουθα μέρη τα οποία συμβάλλουν στην επίτευξη του γενικού και των ειδικών στόχων που προβλέπονται στο άρθρο 3:
 - (1) Πυλώνας I «Επιστήμη αριστείας» με τις ακόλουθες συνιστώσες:
 - α) Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ΕΣΕ)·
 - β) δράσεις Marie Skłodowska-Curie (MSCA)·
 - γ) ερευνητικές υποδομές.
 - (2) Πυλώνας II «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα», με τις ακόλουθες συνιστώσες, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες θα παίζουν σημαντικό ρόλο σε όλες τις ομάδες:
 - α) ομάδα «Υγεία»·
 - β) ομάδα «Πολιτισμός και κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς»·

- γ) ομάδα «Πολιτική προστασία για την κοινωνία»·
- δ) ομάδα «Ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία και διάστημα»·
- ε) ομάδα «Κλίμα και ενέργεια»·
- εε) ομάδα «Κινητικότητα»·
- στ) ομάδα «Βιοοικονομία, Τρόφιμα, Φυσικοί Πόροι και Περιβάλλον»·
- ζ) μη πυρηνικές άμεσες δράσεις του Κοινού Κέντρου Ερευνών (ΚΚΕρ).

(3) Πυλώνας III «Καινοτόμος Ευρώπη» με τις ακόλουθες συνιστώσες:

- α) Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας (ΕΣΚ)·
- β) ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας·
- γ) Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (ΕΙΚΤ) που ιδρύθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 294/2008.

(4) Μέρος «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας», με τις ακόλουθες συνιστώσες:

- α) διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας·
- β) μεταρρύθμιση και βελτίωση του ευρωπαϊκού συστήματος Ε&Κ.

2. Οι γενικές γραμμές των δραστηριοτήτων παρατίθενται στο παράρτημα Ι.

Άρθρο 5

Δραστηριότητες με εφαρμογές στον τομέα της άμυνας

1. Οι δραστηριότητες προς διεξαγωγή στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος του άρθρου 1 παράγραφος 3 στοιχείο β), οι οποίες καθορίζονται στον κανονισμό ... για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας, εστιάζουν αποκλειστικά σε εφαρμογές στον τομέα της άμυνας, με τους στόχους που ορίζονται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου.
2. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στο ειδικό πρόγραμμα του άρθρου 1 παράγραφος 3 στοιχείο β), με εξαίρεση το παρόν άρθρο, το άρθρο 1 και το άρθρο 9 παράγραφος 1.
3. Σε ό,τι αφορά το ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 στοιχείο β), το πρόγραμμα έχει τους ακόλουθους στόχους και γενικές γραμμές δραστηριοτήτων:
 - [α) δραστηριότητες με σκοπό την τόνωση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας, της αποδοτικότητας και της ικανότητας καινοτομίας της ευρωπαϊκής αμυντικής, τεχνολογικής και βιομηχανικής βάσης·
 - β) δραστηριότητες με σκοπό την τόνωση της καλύτερης αξιοποίησης του βιομηχανικού δυναμικού καινοτομίας, της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης, σε κάθε στάδιο του βιομηχανικού κύκλου ζωής, για εφαρμογές στον τομέα της άμυνας, συμβάλλοντας έτσι στη στρατηγική αυτονομία της Ένωσης.]

Άρθρο 6

Υλοποίηση και μορφές χρηματοδότησης της ΕΕ

1. Το πρόγραμμα υλοποιείται υπό άμεση διαχείριση σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό ή υπό έμμεση διαχείριση με φορείς χρηματοδότησης που αναφέρονται στο άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του δημοσιονομικού κανονισμού.
2. Το πρόγραμμα μπορεί να παρέχει χρηματοδότηση σε έμμεσες δράσεις σε οποιαδήποτε από τις μορφές που προβλέπονται στον δημοσιονομικό κανονισμό· ιδίως οι επιχορηγήσεις αποτελούν την κύρια μορφή στήριξης του προγράμματος. Μπορεί επίσης να παρέχει χρηματοδότηση μέσω βραβείων, δημόσιων συμβάσεων και χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο συνδυαστικών πράξεων, καθώς και ιδίων κεφαλαίων βάσει του μέσου Accelerator του ΕΣΚ.

3. Οι κανόνες συμμετοχής και διάδοσης που θεσπίζονται στον παρόντα κανονισμό εφαρμόζονται στις έμμεσες δράσεις.
4. Οι βασικοί τύποι δράσεων βάσει του προγράμματος καθορίζονται στο παράρτημα II. Όλες οι μορφές χρηματοδότησης χρησιμοποιούνται με ευελιξία σε όλο το φάσμα των στόχων του προγράμματος, ενώ η χρήση τους καθορίζεται με βάση τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες του κάθε στόχου.
5. Το πρόγραμμα στηρίζει επίσης άμεσες δράσεις που αναλαμβάνονται από το Κοινό Κέντρο Ερευνών. Εάν οι εν λόγω δράσεις συνεισφέρουν σε πρωτοβουλίες που θεσπίζονται δυνάμει του άρθρου 185 ή του άρθρου 187 της ΣΛΕΕ, η εν λόγω συνεισφορά δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μέρος της χρηματοδοτικής συνεισφοράς σε αυτές τις πρωτοβουλίες.
6. Η εφαρμογή του ειδικού προγράμματος¹⁴ και του ΕΙΚΤ¹⁵
 - α) διευκολύνεται με διαφανή και στρατηγικό πολυετή προγραμματισμό των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας, όπως ορίζονται στο ειδικό πρόγραμμα, ιδίως για τον πυλώνα «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα», με την ενεργό συμμετοχή των κρατών μελών και λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις των ενδιαφερομένων και, κατά περίπτωση, των πολιτών σχετικά με τις προτεραιότητες, τους ενδεδειγμένους τύπους δράσεων και μορφών υλοποίησης που θα πρέπει να χρησιμοποιούνται·
 - β) αποτυπώνει τη διεθνή συνεργασία, την επέκταση των συνεργατικών δεσμών Ε&Κ σε ολόκληρη την Ένωση και πέραν αυτής, την ανοικτή επιστήμη και τις ίσες ευκαιρίες καθώς και τη συμβολή των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών ως οριζόντιων αρχών·
 - γ) διασφαλίζει την εναρμόνιση με άλλα συναφή προγράμματα της Ένωσης και αυξάνει τις συνέργειες με τα εθνικά και περιφερειακά χρηματοδοτικά προγράμματα και προτεραιότητες, ενισχύοντας έτσι τον ΕΧΕ.
7. Οι δραστηριότητες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» υλοποιούνται κυρίως μέσω ανοικτών και ανταγωνιστικών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο αποστολών και ευρωπαϊκών συμπράξεων.

¹⁴ [έγγρ. 9870/18]

¹⁵

8. Οι δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας που διεξάγονται στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 στοιχείο α) και του ΕΙΚΤ εστιάζονται αποκλειστικά σε εφαρμογές μη στρατιωτικού χαρακτήρα.
9. Το πρόγραμμα διασφαλίζει την προώθηση ίσων ευκαιριών για όλους και τη συνεκτίμηση και ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στο περιεχόμενο της έρευνας και της καινοτομίας. Δίνεται προσοχή στην ενθάρρυνση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων, ανάλογα με την κατάσταση στον σχετικό τομέα έρευνας και καινοτομίας, σε ομάδες αξιολόγησης και σε φορείς όπως ομάδες εμπειρογνομόνων.

Άρθρο 7

Αποστολές

1. Οι αποστολές προγραμματίζονται υπό τον πυλώνα «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα», επιτρέπεται όμως να επωφελούνται και από δράσεις που διεξάγονται στο πλαίσιο άλλων μερών του προγράμματος. Οι αποστολές βασίζονται στις προκλήσεις που αφορούν ευρύ φάσμα Ευρωπαίων πολιτών, επιτρέπουν ανταγωνιστικές λύσεις, με αποτέλεσμα πανευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία και αντίκτυπο.
2. Οι αποστολές [...] **ορίζονται** και εφαρμόζονται σύμφωνα με το ειδικό πρόγραμμα, εξασφαλίζοντας την ενεργό και έγκαιρη συμμετοχή των κρατών μελών. Η αξιολόγηση των προτάσεων στο πλαίσιο αποστολών πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 26.
3. Οι αποστολές:
 - α) έχουν σαφές περιεχόμενο έρευνας και καινοτομίας, σαφή ενωσιακή προστιθέμενη αξία και συμβάλλουν στην επίτευξη των προτεραιοτήτων της Ένωσης και των στόχων του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» που καθορίζονται στο άρθρο 3·
 - β) είναι φιλόδοξες, αποτελούν πηγή έμπνευσης, παρουσιάζουν σημαντικό επιστημονικό, τεχνολογικό και/ή οικονομικό ενδιαφέρον και αντίκτυπο στην πολιτική και την κοινωνία·
 - γ) έχουν σαφή κατεύθυνση, είναι στοχευμένες, μετρήσιμες και χρονικά προσδιορισμένες και έχουν σαφή προϋπολογισμό·

- δ) επιλέγονται με διαφανή τρόπο και είναι εστιασμένες σε φιλόδοξους αλλά ρεαλιστικούς στόχους και δραστηριότητες έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας·
 - ε) τονώνουν τις δραστηριότητες σε διάφορους επιστημονικούς κλάδους (συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών και των ανθρωπιστικών επιστημών) και καθιστούν δυνατή την ενεργό συμμετοχή των ενδιαφερομένων από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των πολιτών και των τελικών χρηστών, περιλαμβάνουν δε δραστηριότητες από ευρύ φάσμα ΕΤΕ, μεταξύ άλλων χαμηλότερα ΕΤΕ·
 - στ) είναι ανοικτές σε πολλαπλές προσεγγίσεις και λύσεις από τη βάση προς την κορυφή, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες και τα οφέλη για τους ανθρώπους και την κοινωνία, και αναγνωρίζοντας τη σημασία των διαφόρων συνεισφορών για την επίτευξη αυτών των αποστολών.
4. Η Επιτροπή παρακολουθεί και αξιολογεί κάθε αποστολή σύμφωνα με το παράρτημα V του παρόντος κανονισμού, συμπεριλαμβανομένης της προόδου προς την επίτευξη βραχυπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων, καλύπτοντας την υλοποίηση, την παρακολούθηση και τη σταδιακή κατάργηση των αποστολών. Μια ανασκόπηση των πρώτων αποστολών στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» θα πραγματοποιηθεί το αργότερο το 2023 και προτού ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση σχετικά με τη δημιουργία νέων αποστολών, τη συνέχιση, τον τερματισμό ή τον αναπροσανατολισμό των εν εξελίξει αποστολών.

Άρθρο 8

Ευρωπαϊκές συμπράξεις

1. Μέρη του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» μπορούν να υλοποιούνται μέσω ευρωπαϊκών συμπράξεων. Η συμμετοχή της Ένωσης σε ευρωπαϊκές συμπράξεις μπορεί να λαμβάνει τις εξής μορφές:
- α) συμμετοχή σε συμπράξεις που συστήνονται με βάση μνημόνια συμφωνίας και/ή συμβατικές ρυθμίσεις μεταξύ της Επιτροπής και των εταίρων που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 3, όπου προσδιορίζονται οι στόχοι της σύμπραξης, οι σχετικές δεσμεύσεις όλων των εμπλεκόμενων μερών για χρηματοδοτικές συνεισφορές και/ή συνεισφορές σε είδος των εταίρων, οι βασικοί δείκτες επιδόσεων και επιπτώσεων, τα αποτελέσματα που θα πρέπει να επιτευχθούν καθώς και οι διαδικασίες για την υποβολή εκθέσεων. Στις εν λόγω συμπράξεις προβλέπεται επίσης σειρά συμπληρωματικών δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας που υλοποιούνται από τους εταίρους και από το πρόγραμμα (ευρωπαϊκές συμπράξεις κοινού προγραμματισμού)·

- β) συμμετοχή και χρηματοδοτική συνεισφορά σε πρόγραμμα δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας, όπου προσδιορίζονται οι στόχοι, οι βασικοί δείκτες επιδόσεων και επιπτώσεων, τα αποτελέσματα που θα πρέπει να επιτευχθούν, με βάση τη δέσμευση των εταίρων για χρηματοδοτικές συνεισφορές και/ή συνεισφορές σε είδος και την ενοποίηση των σχετικών δραστηριοτήτων των εταίρων μέσω δράσης συγχρηματοδότησης προγράμματος (συγχρηματοδοτούμενες ευρωπαϊκές συμπράξεις). [Οι χρηματοδοτικές συνεισφορές που πηγάζουν από τα ΕΔΕΤ επιτρέπονται και θεωρούνται εθνική συνεισφορά.]
- γ) συμμετοχή και χρηματοδοτική συνεισφορά σε προγράμματα έρευνας και καινοτομίας που αναλαμβάνονται από περισσότερα του ενός κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 185 της ΣΛΕΕ ή από φορείς που συστήνονται δυνάμει του άρθρου 187 της ΣΛΕΕ, όπως κοινές επιχειρήσεις, ή από κοινότητες γνώσης και καινοτομίας του ΕΙΚΤ σύμφωνα με τον κανονισμό για το ΕΙΚΤ (θεσμοθετημένες ευρωπαϊκές συμπράξεις). Οι εν λόγω συμπράξεις εφαρμόζονται μόνο στην περίπτωση που άλλα μέρη του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», συμπεριλαμβανομένων άλλων μορφών ευρωπαϊκών συμπράξεων, δεν θα μπορούσαν να επιτύχουν τους στόχους ή δεν θα είχαν τον απαραίτητο προσδοκώμενο αντίκτυπο, και μόνον όταν αυτό δικαιολογείται από μακροπρόθεσμη προοπτική και υψηλό βαθμό ενοποίησης. Συμπράξεις σύμφωνα με το άρθρο 185 της ΣΛΕΕ ή το άρθρο 187 της ΣΛΕΕ εφαρμόζουν κεντρική διαχείριση όλων των χρηματοδοτικών συνεισφορών, τηρώντας παράλληλα την αρχή ότι η συνεισφορά από ένα συμμετέχον κράτος δεν θα χρησιμοποιηθεί για τη στήριξη δικαιούχου από άλλο συμμετέχον κράτος, εκτός αν συμφωνηθεί διαφορετικά από όλα τα σχετικά συμμετέχοντα κράτη. Οι κανόνες για τέτοιες συμπράξεις προσδιορίζουν, μεταξύ άλλων, τους στόχους, τους βασικούς δείκτες επιδόσεων και επιπτώσεων, τα αποτελέσματα που θα πρέπει να επιτευχθούν, καθώς και τις σχετικές δεσμεύσεις για χρηματοδοτικές συνεισφορές και/ή συνεισφορές σε είδος των εταίρων. [Οι χρηματοδοτικές συνεισφορές που πηγάζουν από τα ΕΔΕΤ επιτρέπονται και θεωρούνται εθνική συνεισφορά.]

2. Οι ευρωπαϊκές συμπράξεις:

- α) συστήνονται για την αντιμετώπιση ευρωπαϊκών ή παγκόσμιων προκλήσεων μόνο στις περιπτώσεις που μπορούν να επιτύχουν τους στόχους του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» πιο αποτελεσματικά από ό,τι η Ένωση μόνη της. Τα μέρη αυτά έχουν κατάλληλο μερίδιο του προϋπολογισμού του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» που δεν υπερβαίνει το [XX]% και εντός κάθε ομάδας στο πλαίσιο του πυλώνα II το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού διατίθεται για δράσεις εκτός των ευρωπαϊκών συμπράξεων.

- β) τηρούν τις αρχές της προστιθέμενης αξίας της Ένωσης, της διαφάνειας, του ανοικτού χαρακτήρα, του αντίκτυπου για την Ένωση και εντός αυτής, των αποτελεσμάτων μόχλευσης σε επαρκή κλίμακα, της μακροπρόθεσμης χρηματοδοτικής δέσμευσης όλων των εμπλεκόμενων μερών, της ευελιξίας στην εφαρμογή, της συνοχής, του συντονισμού και της συμπληρωματικότητας με πρωτοβουλίες σε ενωσιακό, τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και, κατά περίπτωση, διεθνές επίπεδο ή άλλες συμπράξεις και αποστολές·
- γ) έχουν σαφή προσέγγιση κύκλου ζωής, είναι χρονικά προσδιορισμένες και προβλέπουν όρους για τη σταδιακή κατάργηση της χρηματοδότησης βάσει του προγράμματος.

Στο παράρτημα ΙΙΙ προβλέπονται οι διατάξεις και τα κριτήρια για την επιλογή, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και τη σταδιακή κατάργηση των ευρωπαϊκών συμπράξεων.

Άρθρο 9

Προϋπολογισμός

1. Το χρηματοδοτικό κονδύλιο για την υλοποίηση του προγράμματος-πλαισίου για την περίοδο 2021-2027 ανέρχεται σε [94 100 000 000 EUR σε τρέχουσες τιμές] για το ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 στοιχείο α) και για το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIKT) και [13 000 000 000 EUR σε τρέχουσες τιμές] για το ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 στοιχείο β).
2. Η ενδεικτική κατανομή του ποσού που αναφέρεται στην παράγραφο 1 για το ειδικό πρόγραμμα του άρθρου 1 παράγραφος 3 στοιχείο α) και για το EIKT έχει ως εξής:
 - α) [25 800 000 000 EUR] για τον πυλώνα Ι «Ανοικτή επιστήμη» για την περίοδο 2021-2027, εκ των οποίων:
 - (1) [16 600 000 000 EUR] για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας,
 - (2) [6 800 000 000 EUR] για δράσεις «Marie Skłodowska-Curie»,
 - (3) [2 400 000 000 EUR] για ερευνητικές υποδομές,

- β) [52 700 000 000 EUR] για τον πυλώνα II «Παγκόσμιες προκλήσεις και βιομηχανική ανταγωνιστικότητα» για την περίοδο 2021-2027, εκ των οποίων:
- (1) [7 700 000 000 EUR] για την ομάδα «Υγεία»,
 - (2) [EUR 2 800 000 000] για την ομάδα «Πολυδεκτική και ασφαλής κοινωνία»,
 - (3) [15 000 000 000 EUR] για την ομάδα «Ψηφιακές τεχνολογίες και βιομηχανία»,
 - (4) [15 000 000 000 EUR] για την ομάδα «Κλίμα, ενέργεια και κινητικότητα»,
 - (5) [10 000 000 000 EUR] για την ομάδα «Τρόφιμα και φυσικοί πόροι»,
 - (6) [2 200 000 000 EUR] για τις μη πυρηνικές άμεσες δράσεις του Κοινού Κέντρου Ερευνών (ΚΚΕρ),
- γ) [13 500 000 000 EUR] για τον πυλώνα III «Ανοικτή καινοτομία» για την περίοδο 2021-2027, εκ των οποίων:
- (1) [10 500 000 000 EUR] για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένου ποσού έως και [500 000 000 EUR] για ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας,
 - (2) [3 000 000 000 EUR] για το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIKT),
- δ) [2 100 000 000 EUR] για το μέρος «Ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας» για την περίοδο 2021-2027, εκ των οποίων:
- (1) [1 700 000 000 EUR] για «διάδοση της αριστείας»,
 - (2) [400 000 000 EUR] για «μεταρρύθμιση και βελτίωση του ευρωπαϊκού συστήματος E&K».

3. [Προκειμένου να αντιμετωπίζονται απρόβλεπτες καταστάσεις ή νέες εξελίξεις και ανάγκες, η Επιτροπή μπορεί, στο πλαίσιο της ετήσιας διαδικασίας προϋπολογισμού, να παρεκκλίνει από τα ποσά που καθορίζονται στην παράγραφο 2 έως [10 %] κατ' ανώτατο όριο. Δεν επιτρέπονται παρεκκλίσεις από τα ποσά που αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχείο β) σημείο 6 του παρόντος άρθρου, ούτε από το συνολικό ποσό που προβλέπεται για το μέρος «Ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας» στην παράγραφο 2 παρόντος άρθρου.]
4. Το ποσό που αναφέρεται στην παράγραφο 1 για το ειδικό πρόγραμμα του άρθρου 1 παράγραφος 3 στοιχείο α) και το ΕΙΚΤ μπορεί επίσης να καλύπτει δαπάνες για την προετοιμασία, την παρακολούθηση, τους ελέγχους, τους λογιστικούς ελέγχους, την αξιολόγηση, καθώς και άλλες δραστηριότητες και δαπάνες που απαιτούνται για την διαχείριση και την υλοποίηση του προγράμματος, όπως, μεταξύ άλλων, όλες οι διοικητικές δαπάνες, και την αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων του προγράμματος. Μπορεί επίσης να καλύπτει δαπάνες που αφορούν τις μελέτες, τις συνεδριάσεις εμπειρογνομόνων, τις δράσεις ενημέρωσης και επικοινωνίας, στον βαθμό που σχετίζονται με τους στόχους του προγράμματος, καθώς και δαπάνες που συνδέονται με δίκτυα τεχνολογίας πληροφοριών με επίκεντρο την επεξεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών, τα εταιρικά εργαλεία τεχνολογίας πληροφοριών και τις λοιπές δαπάνες τεχνικής και διοικητικής συνδρομής που απαιτούνται για τη διαχείριση του προγράμματος.
5. Αν είναι απαραίτητο, μπορούν να εγγραφούν στον προϋπολογισμό πιστώσεις πέραν του 2027, με σκοπό την κάλυψη των δαπανών που προβλέπονται στην παράγραφο 4, ώστε να καταστεί εφικτή η διαχείριση δράσεων που δεν θα έχουν ολοκληρωθεί έως την 31η Δεκεμβρίου 2027.
6. Οι δημοσιονομικές δεσμεύσεις για δράσεις άνω του ενός οικονομικού έτους μπορούν να κατανέμονται σε ετήσιες δόσεις επί σειρά ετών.
7. Με επιφύλαξη των διατάξεων του δημοσιονομικού κανονισμού, οι δαπάνες δράσεων που απορρέουν από έργα περιλαμβανόμενα στο πρώτο πρόγραμμα εργασιών μπορούν να είναι επιλέξιμες από την 1η Ιανουαρίου 2021.

8. [Πόροι που διατίθενται στα κράτη μέλη υπό επιμερισμένη διαχείριση και μπορούν να μεταφέρονται σύμφωνα με το άρθρο 21 του κανονισμού (ΕΕ) XX [... κανονισμός περί κοινών διατάξεων] μπορούν, κατόπιν αιτήματος των κρατών μελών, να μεταφέρονται στο πρόγραμμα. Η Επιτροπή εκτελεί τους εν λόγω πόρους άμεσα, σύμφωνα με το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α) του δημοσιονομικού κανονισμού, ή έμμεσα, σύμφωνα με το στοιχείο γ) του εν λόγω άρθρου. Οι πόροι αυτοί χρησιμοποιούνται προς όφελος του οικείου κράτους μέλους, εκτός αν αποφασίσει διαφορετικά η σχετική διαχειριστική αρχή του εν λόγω κράτους μέλους.]
9. Το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» έχει σχεδιαστεί ώστε να υλοποιείται σε συνέργεια με άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα της Ένωσης, επιδιώκοντας παράλληλα τη μέγιστη απλούστευση. Στο παράρτημα IV παρατίθεται μη εξαντλητικός κατάλογος συνεργειών με άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα της Ένωσης.

Άρθρο 10

Ανοικτή επιστήμη

1. Διασφαλίζεται ανοικτή πρόσβαση σε επιστημονικές δημοσιεύσεις που απορρέουν από έρευνα χρηματοδοτούμενη βάσει του προγράμματος και η ανοικτή πρόσβαση σε ερευνητικά δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων αυτών στα οποία βασίζονται οι επιστημονικές δημοσιεύσεις, σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 3. Η πρόσβαση αυτή τηρεί επίσης την αρχή «ανοικτή στο μέτρο του δυνατού, κλειστή στο μέτρο του αναγκαίου». Ενθαρρύνεται η ανοικτή πρόσβαση σε άλλα ερευνητικά αποτελέσματα, μεταξύ άλλων προς όφελος των ΜΜΕ.
2. Εξασφαλίζεται υπεύθυνη διαχείριση των ερευνητικών δεδομένων σύμφωνα με τις αρχές FAIR, δηλαδή την «ευρεσιμότητα», την «προσβασιμότητα», τη «διαλειτουργικότητα» και τη «δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης». Δίνεται επίσης προσοχή στη μακροπρόθεσμη διατήρηση των δεδομένων.
3. Προωθούνται και ενθαρρύνονται πρακτικές ανοικτής επιστήμης, μεταξύ άλλων πέραν της ανοικτής πρόσβασης σε ερευνητικά αποτελέσματα και της υπεύθυνης διαχείρισης των ερευνητικών δεδομένων.

Άρθρο 11

Συμπληρωματική χρηματοδότηση

Οι δράσεις στις οποίες έχει απονεμηθεί πιστοποίηση σφραγίδας αριστείας ή οι οποίες πληρούν τις ακόλουθες σωρευτικές και συγκριτικές προϋποθέσεις:

- α) έχουν αξιολογηθεί σε πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος·
- β) πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις ποιότητας της εν λόγω πρόσκλησης υποβολής προτάσεων·
- γ) δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο της εν λόγω πρόσκλησης υποβολής προτάσεων μόνο λόγω δημοσιονομικών περιορισμών·

[επιτρέπεται να στηρίζονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ ή το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, σύμφωνα με το άρθρο [67] παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) XX [κανονισμός περί κοινών διατάξεων] και το άρθρο [8] του κανονισμού (ΕΕ) XX [χρηματοδότηση, διαχείριση και παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής], υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω δράσεις συνάδουν με τους στόχους του οικείου προγράμματος. Εφαρμόζονται οι κανόνες του Ταμείου που παρέχει τη στήριξη.]

Άρθρο 12

Τρίτες χώρες συνδεδεμένες με το πρόγραμμα¹⁶

- [1. Το πρόγραμμα είναι ανοικτό στη σύνδεση με τις ακόλουθες τρίτες χώρες:
 - α) μέλη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) που είναι μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ), σύμφωνα με τους όρους που ορίζει η συμφωνία για τον ΕΟΧ·

¹⁶ [Το άρθρο αυτό αποτελεί μέρος του διαπραγματευτικού πλαισίου για το ΠΔΠ και, ως εκ τούτου, θα τροποποιηθεί με βάση τον οριζόντιο προσανατολισμό. Εξυπακούεται ότι η σύνδεση των μελών της ΕΖΕΣ θα πρέπει να τηρεί τους ειδικούς όρους που καθορίζονται σε συμφωνίες μεταξύ της Ένωσης και των χωρών αυτών.]

- β) υπό προσχώρηση χώρες, υποψήφιες χώρες και εν δυνάμει υποψήφιες χώρες και οντότητες, σύμφωνα με τις γενικές αρχές και τους γενικούς όρους και προϋποθέσεις συμμετοχής τους στα προγράμματα της Ένωσης που καθορίζονται στις αντίστοιχες συμφωνίες-πλαίσια και τις αποφάσεις του συμβουλίου σύνδεσης, ή σε παρεμφερείς συμφωνίες, και σύμφωνα με τους ειδικούς όρους που καθορίζονται στις συμφωνίες μεταξύ της Ένωσης και των εν λόγω χωρών·
- γ) χώρες που καλύπτονται από την Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας, σύμφωνα με τις γενικές αρχές και τους γενικούς όρους και προϋποθέσεις συμμετοχής τους στα προγράμματα της Ένωσης που καθορίζονται στις αντίστοιχες συμφωνίες-πλαίσια και τις αποφάσεις του συμβουλίου σύνδεσης, ή σε παρεμφερείς συμφωνίες, και σύμφωνα με τους ειδικούς όρους που καθορίζονται στις συμφωνίες μεταξύ της Ένωσης και των εν λόγω χωρών·
- δ) τρίτες χώρες και εδάφη που πληρούν όλα τα ακόλουθα κριτήρια:
- i. διαθέτουν ικανοποιητικές ικανότητες στην επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία·
 - ii. είναι προσηλωμένες στην οικονομία της ανοιχτής αγοράς, συμπεριλαμβανομένης της δίκαιης και ισότιμης μεταχείρισης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, πλαισιωμένης από δημοκρατικούς θεσμούς·
 - iii. προωθούν ενεργά πολιτικές για τη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας των πολιτών.

Η σύνδεση με το πρόγραμμα για κάθε τρίτη χώρα που αναφέρεται στο στοιχείο δ) συνάδει με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται σε ειδική συμφωνία η οποία καλύπτει τη συμμετοχή της τρίτης χώρας σε κάθε πρόγραμμα της Ένωσης, υπό τον όρο ότι η συμφωνία:

- διασφαλίζει δίκαιη ισορροπία όσον αφορά τις εισφορές και τις παροχές της τρίτης χώρας που συμμετέχει στα προγράμματα της Ένωσης·
- καθορίζει τους όρους συμμετοχής στα προγράμματα, συμπεριλαμβανομένου του υπολογισμού των χρηματικών συνεισφορών στα επιμέρους προγράμματα και τα διοικητικά τους έξοδα. Οι συνεισφορές αυτές αποτελούν έσοδα για ειδικό προορισμό σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 5 του δημοσιονομικού κανονισμού·

- δεν εκχωρεί στην τρίτη χώρα την εξουσία λήψης αποφάσεων σχετικά με το πρόγραμμα
 - εγγυάται τα δικαιώματα της Ένωσης για τη διασφάλιση χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και την προστασία των οικονομικών της συμφερόντων.
2. Στο πεδίο σύνδεσης κάθε τρίτης χώρας με το πρόγραμμα συνυπολογίζεται ο στόχος της επίτευξης οικονομικής ανάπτυξης στην Ένωση μέσω της καινοτομίας. Αντιστοίχως, μέρη του προγράμματος μπορούν να μην συμπεριλαμβάνονται στη συμφωνία σύνδεσης συγκεκριμένης χώρας, εξαιρουμένων των μελών του ΕΟΧ, των υπό προσχώρηση χωρών, υποψήφιων χωρών και δυνάμει υποψήφιων χωρών ή οντοτήτων.
3. Κατά περίπτωση, στη συμφωνία σύνδεσης προβλέπεται η συμμετοχή νομικών οντοτήτων που είναι εγκατεστημένες στην Ένωση σε ισοδύναμα προγράμματα συνδεδεμένων χωρών σύμφωνα με τους οικείους προβλεπόμενους όρους.
4. Οι όροι για τον καθορισμό του ύψους της χρηματοδοτικής συνεισφοράς εξασφαλίζουν την αυτόματη διόρθωση τυχόν σημαντικών ανισορροπιών σε σύγκριση με το ποσό που λαμβάνουν οι οντότητες που είναι εγκατεστημένες στη συνδεδεμένη χώρα μέσω της συμμετοχής στο πρόγραμμα, λαμβανομένων υπόψη των δαπανών διαχείρισης, εκτέλεσης και λειτουργίας του προγράμματος.]

ΤΙΤΛΟΣ II

ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 13

Φορείς χρηματοδότησης και άμεσες δράσεις του ΚΚΕρ

1. Οι φορείς χρηματοδότησης δύνανται να παρεκκλίνουν από τους κανόνες που καθορίζονται στον παρόντα τίτλο, εξαιρουμένων των άρθρων 14, 15 και 16, σε δεόντως αιτιολογικές περιπτώσεις, μόνον εάν αυτό προβλέπεται στη βασική πράξη για τη σύσταση του φορέα χρηματοδότησης ή την ανάθεση καθηκόντων εκτέλεσης του προϋπολογισμού σε αυτόν, ή, στην περίπτωση φορέων χρηματοδότησης που αναφέρονται στο άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο γ) περιπτώσεις ii), iii) ή ν) του δημοσιονομικού κανονισμού, εάν αυτό προβλέπεται στη συμφωνία συνεισφοράς και επιβάλλεται από τις ειδικές τους λειτουργικές ανάγκες ή τον χαρακτήρα της δράσης.
2. Οι κανόνες που καθορίζονται στον παρόντα τίτλο δεν εφαρμόζονται στις άμεσες δράσεις που αναλαμβάνονται από το ΚΚΕρ.

Άρθρο 14

Επιλέξιμες δράσεις

1. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, μόνον οι δράσεις υλοποιούν τους στόχους του άρθρου 3 είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση.

Δεν χρηματοδοτούνται τα ακόλουθα ερευνητικά πεδία:

- α) δραστηριότητες με αντικείμενο την κλωνοποίηση του ανθρώπου για αναπαραγωγικούς σκοπούς·
 - β) δραστηριότητες με στόχο την τροποποίηση της γενετικής κληρονομιάς των ανθρώπινων όντων, οι οποίες ενδέχεται να καταστήσουν κληρονομικές τις εν λόγω τροποποιήσεις¹⁷.
 - γ) δραστηριότητες που αποβλέπουν στη δημιουργία ανθρώπινων εμβρύων αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς ή για τον σκοπό της εξασφάλισης βλαστοκυττάρων, μεταξύ άλλων, μέσω μεταφοράς πυρήνων σωματικών κυττάρων·
2. Η έρευνα σε ανθρώπινα ενήλικα και εμβρυικά βλαστοκύτταρα μπορεί να χρηματοδοτείται αναλόγως του περιεχομένου της επιστημονικής πρότασης και του νομικού πλαισίου των συμμετεχόντων κρατών μελών. Καμία χρηματοδότηση, ούτε εντός ούτε εκτός ΕΕ, δεν χορηγείται για ερευνητικές δραστηριότητες που απαγορεύονται σε όλα τα κράτη μέλη. Καμία δραστηριότητα δεν χρηματοδοτείται σε ένα κράτος μέλος εάν αυτή έχει απαγορευθεί.

Άρθρο 15

Δεοντολογία¹⁸

1. Οι δράσεις που υλοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος συμμορφώνονται με τις αρχές δεοντολογίας και τη σχετική εθνική, ενωσιακή και διεθνή νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένων του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου καθώς και των συμπληρωματικών πρωτοκόλλων της.

Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην αρχή της αναλογικότητας, στο δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, στο δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, στο δικαίωμα στη σωματική και διανοητική ακεραιότητα του ατόμου, στο δικαίωμα της μη εισαγωγής διακρίσεων και στην ανάγκη διασφάλισης υψηλού επιπέδου προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος.

¹⁷ Η έρευνα με αντικείμενο τη θεραπεία του καρκίνου των γονάδων μπορεί να χρηματοδοτείται.

¹⁸ Με την επιφύλαξη της τελικής νομικής πράξης, η Επιτροπή θα παράσχει δήλωση για την έρευνα με αντικείμενο τα ανθρώπινα εμβρυικά βλαστοκύτταρα, όπως στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020» (δήλωση 2013 / C 373/02).

2. Οι οντότητες που συμμετέχουν στη δράση υποβάλλουν:
- α) αυτοαξιολόγηση δεοντολογίας στην οποία προσδιορίζονται και περιγράφονται λεπτομερώς όλα τα προβλέψιμα δεοντολογικά ζητήματα που σχετίζονται με τον στόχο, την υλοποίηση και τις πιθανές επιπτώσεις των προς χρηματοδότηση δραστηριοτήτων, καθώς και επιβεβαίωση συμμόρφωσης με την παράγραφο 1 συνοδευόμενη από περιγραφή του τρόπου με τον οποίο αυτή θα διασφαλίζεται·
 - β) επιβεβαίωση συμμόρφωσης των δραστηριοτήτων με τον ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας για την ακεραιότητα της έρευνας που δημοσιεύθηκε από τις «All European Academies» (Όλες οι Ευρωπαϊκές Ακαδημίες) και επιβεβαίωση ότι δεν θα διενεργηθεί καμία δραστηριότητα που αποκλείεται από χρηματοδότηση·
 - γ) για δραστηριότητες που διενεργούνται εκτός της Ένωσης, επιβεβαίωση ότι οι εν λόγω δραστηριότητες θα επιτρέπονταν σε κράτος μέλος· και
 - δ) για δραστηριότητες στις οποίες χρησιμοποιούνται ανθρώπινα εμβρυϊκά βλαστοκύτταρα, εφόσον απαιτείται, λεπτομερή στοιχεία για τα μέτρα αδειοδότησης και ελέγχου που θα ληφθούν από τις αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών μελών, καθώς και λεπτομερή στοιχεία των δεοντολογικών εγκρίσεων που θα χορηγηθούν πριν από την έναρξη των οικείων δραστηριοτήτων.
3. Οι προτάσεις ελέγχονται συστηματικά με σκοπό τον εντοπισμό δράσεων που εγείρουν πολύπλοκα ή σοβαρά δεοντολογικά ζητήματα και την υποβολή τους σε αξιολόγηση δεοντολογίας. Η αξιολόγηση δεοντολογίας διενεργείται από την Επιτροπή, εκτός εάν έχει ανατεθεί στον φορέα χρηματοδότησης. Για δράσεις που αφορούν τη χρήση ανθρώπινων εμβρυϊκών βλαστοκυττάρων ή ανθρώπινων εμβρύων, είναι υποχρεωτική η διενέργεια αξιολόγησης δεοντολογίας. Οι έλεγχοι και οι αξιολογήσεις δεοντολογίας διενεργούνται με την υποστήριξη εμπειρογνομόνων σε ζητήματα δεοντολογίας. Η Επιτροπή και οι φορείς χρηματοδότησης διασφαλίζουν στο μέτρο του εφικτού τη διαφάνεια των διαδικασιών δεοντολογίας.
4. Οι οντότητες που συμμετέχουν στη δράση μεριμνούν ώστε να αποκτήσουν όλες τις εγκρίσεις ή το λοιπά υποχρεωτικά έγγραφα από τις αρμόδιες εθνικές και τοπικές επιτροπές δεοντολογίας ή άλλους φορείς, όπως αρχές προστασίας δεδομένων, πριν από την έναρξη των σχετικών δραστηριοτήτων. Τα εν λόγω έγγραφα φυλάσσονται σε αρχείο και διαβιβάζονται στην Επιτροπή ή τον φορέα χρηματοδότησης κατόπιν αιτήματος.

5. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, οι έλεγχοι δεοντολογίας διενεργούνται από την Επιτροπή ή τον φορέα χρηματοδότησης. Σε περίπτωση σοβαρών ή πολύπλοκων δεοντολογικών ζητημάτων, οι έλεγχοι διενεργούνται από την Επιτροπή, εκτός εάν έχουν ανατεθεί στον φορέα χρηματοδότησης.

Οι έλεγχοι δεοντολογίας διενεργούνται με την υποστήριξη εμπειρογνομόνων σε ζητήματα δεοντολογίας.

6. Οι δράσεις που δεν πληρούν τις δεοντολογικές απαιτήσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 1-4 μπορούν να απορριφθούν ή να διακοπούν ανά πάσα στιγμή.

Άρθρο 16

Ασφάλεια

1. Οι δράσεις που υλοποιούνται βάσει του προγράμματος τηρούν τους εφαρμοστέους κανόνες ασφάλειας και, συγκεκριμένα, τους κανόνες για την προστασία των διαβαθμισμένων πληροφοριών από την άνευ αδείας κοινολόγηση, και συμμορφώνονται με κάθε συναφή εθνική και ενωσιακή νομική διάταξη. Στην περίπτωση έρευνας που διεξάγεται εκτός της Ένωσης και χρησιμοποιεί και/ή παράγει διαβαθμισμένες πληροφορίες, απαιτείται, πέραν της συμμόρφωσης με τις προαναφερόμενες απαιτήσεις, η σύναψη συμφωνίας περί ασφάλειας μεταξύ της Ένωσης και της τρίτης χώρας στην οποία διεξάγεται η έρευνα.
2. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, οι προτάσεις περιλαμβάνουν αυτοαξιολόγηση ασφάλειας στην οποία επισημαίνονται τυχόν ζητήματα ασφάλειας και περιγράφεται λεπτομερώς ο τρόπος αντιμετώπισής τους με στόχο τη συμμόρφωση με τη συναφή εθνική και ενωσιακή νομοθεσία.
3. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης διεξάγει αναλυτικό έλεγχο ασφάλειας για προτάσεις που εγείρουν ζητήματα ασφάλειας.
4. Κατά περίπτωση, οι δράσεις συμμορφώνονται με την απόφαση (ΕΕ, Ευρατόμ) 2015/444 και τους κανόνες εφαρμογής της.
5. Οι οντότητες που συμμετέχουν στη δράση μεριμνούν ώστε οι διαβαθμισμένες πληροφορίες που χρησιμοποιούνται και/ή παράγονται από τη δράση να προστατεύονται από την άνευ αδείας κοινολόγηση. Παρέχουν αποδεικτικό εξουσιοδότησης ασφαλείας προσωπικού και/ή φορέα από τις αρμόδιες εθνικές αρχές ασφαλείας πριν από την έναρξη των οικείων δραστηριοτήτων.

6. Εάν εξωτερικοί εμπειρογνώμονες πρέπει να χειρίζονται διαβαθμισμένες πληροφορίες, απαιτείται η δέουσα εξουσιοδότηση ασφαλείας πριν από τον διορισμό των εν λόγω εμπειρογνομόνων.
7. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης δύναται να διενεργεί ελέγχους ασφαλείας.
8. Οι δράσεις που δεν πληρούν τις απαιτήσεις ασφαλείας που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2, 4, 5 και 7 μπορούν να απορριφθούν ή να διακοπούν ανά πάσα στιγμή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

Επιχορηγήσεις

Άρθρο 17

Επιχορηγήσεις

Η χορήγηση και η διαχείριση των επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του προγράμματος συνάδει με τον τίτλο VIII του δημοσιονομικού κανονισμού, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο παρόν κεφάλαιο.

Άρθρο 18

Επιλέξιμες οντότητες για συμμετοχή

1. Κάθε νομική οντότητα, ανεξαρτήτως του τύπου εγκατάστασής της, ή διεθνείς οργανισμοί μπορούν να συμμετέχουν σε δράσεις στο πλαίσιο του προγράμματος εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού καθώς και όλες οι προϋποθέσεις που ορίζονται στο πρόγραμμα εργασιών ή στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων.
2. Οι οντότητες αποτελούν μέλος κοινοπραξίας στην οποία συμμετέχουν τουλάχιστον τρεις ανεξάρτητες νομικές οντότητες, η καθεμία εκ των οποίων είναι εγκαταστημένη σε διαφορετικό κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα, και τουλάχιστον μία εκ των οποίων είναι εγκατεστημένη σε κράτος μέλος, εκτός εάν:
 - α) το πρόγραμμα εργασιών προβλέπει διαφορετικά, εφόσον δικαιολογείται δεόντως·

β) η δράση είναι μια από τις δράσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 3 ή 4.

3. Οι δράσεις έρευνας αιχμής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας (ΕΣΕ), οι δράσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας (ΕΣΚ), οι δράσεις κατάρτισης και κινητικότητας ή οι δράσεις συγχρηματοδότησης προγράμματος μπορούν να υλοποιούνται από μία περισσότερες νομικές οντότητες, μία εκ των οποίων πρέπει να είναι εγκατεστημένη σε κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα.
4. Οι δράσεις συντονισμού και στήριξης μπορούν να υλοποιούνται από μία ή περισσότερες νομικές οντότητες οι οποίες μπορούν να είναι εγκατεστημένες σε κράτος μέλος, συνδεδεμένη χώρα [ή σε άλλη τρίτη χώρα.]¹⁹.
5. Για δράσεις που αφορούν στρατηγικούς πόρους, συμφέροντα, την αυτονομία ή την ασφάλεια της Ένωσης, στο πρόγραμμα εργασιών μπορεί να προβλέπεται η δυνατότητα περιορισμού της συμμετοχής μόνο σε νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε κράτη μέλη ή σε νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε συγκεκριμένες συνδεδεμένες [ή άλλες τρίτες χώρες], πέραν των νομικών οντοτήτων που είναι εγκατεστημένες σε κράτη μέλη. Κάθε περιορισμός της συμμετοχής νομικών οντοτήτων εγκατεστημένων σε συνδεδεμένες χώρες που είναι μέλη του ΕΟΧ συνάδει με τους όρους και τις προϋποθέσεις της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ.
6. Κατά περίπτωση και όταν αιτιολογείται δεόντως, μπορούν να προβλέπονται στο πρόγραμμα εργασιών κριτήρια επιλεξιμότητας πέραν αυτών που καθορίζονται στις παραγράφους 2, 3, 4, και 5, ανάλογα με τις ειδικές απαιτήσεις πολιτικής ή τον χαρακτήρα και τους στόχους της δράσης, όπως, για παράδειγμα, ο αριθμός των νομικών οντοτήτων, ο τύπος της νομικής οντότητας και ο τόπος εγκατάστασης.
7. [Για δράσεις που λαμβάνουν ποσά δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 8, η συμμετοχή περιορίζεται σε μία μόνο νομική οντότητα που είναι εγκατεστημένη στη δικαιοδοσία της εξουσιοδοτούσας διαχειριστικής αρχής, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά με τη διαχειριστική αρχή και προβλέπεται στο πρόγραμμα εργασιών.]
8. Εφόσον αναφέρεται στο πρόγραμμα εργασιών, το Κοινό Κέντρο Ερευνών δύναται να συμμετέχει σε δράσεις.
9. Το Κοινό Κέντρο Ερευνών, διεθνείς οργανισμοί ευρωπαϊκής έρευνας και νομικές οντότητες που έχουν συσταθεί δυνάμει του δικαίου της Ένωσης θεωρούνται ότι είναι εγκατεστημένα σε κράτος μέλος διαφορετικό από αυτά στα οποία είναι εγκατεστημένες άλλες νομικές οντότητες που συμμετέχουν στη δράση.

¹⁹ Αγκύλες που ζήτησαν οι διαπραγματευτές του ΠΔΠ.

10. Για τις δράσεις έρευνας αιχμής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας (ΕΣΕ) και τις δράσεις κατάρτισης και κινητικότητας, οι διεθνείς οργανισμοί με έδρα σε κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα θεωρούνται ότι είναι εγκατεστημένοι στο εν λόγω κράτος μέλος ή την εν λόγω συνδεδεμένη χώρα.

Άρθρο 19

Οντότητες επιλέξιμες για χρηματοδότηση

1. Οι οντότητες είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση, εάν είναι εγκατεστημένες σε κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα.

[Για δράσεις που λαμβάνουν ποσά δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 8, μόνο νομικές οντότητες εγκατεστημένες στη δικαιοδοσία της εξουσιοδοτούσας διαχειριστικής αρχής είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από τα προαναφερόμενα ποσά.]

2. [Οι οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε μη συνδεδεμένη τρίτη χώρα θα πρέπει καταρχήν να αναλαμβάνουν το κόστος της συμμετοχής τους. Ωστόσο, χώρες χαμηλών και μεσαίων εισοδημάτων²⁰ και, κατ' εξαίρεση, άλλες μη συνδεδεμένες τρίτες χώρες μπορούν να είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση στο πλαίσιο δράσης, εάν:

- α) η τρίτη χώρα ορίζεται στο πρόγραμμα εργασιών που έχει εγκρίνει η Επιτροπή· ή
- β) η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης θεωρεί ότι η συμμετοχή της τρίτης χώρας είναι αναγκαία για την υλοποίηση της δράσης·]

3. Συνδεδεμένες οντότητες είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση στο πλαίσιο δράσης, εάν είναι εγκατεστημένες σε κράτος μέλος, συνδεδεμένη χώρα [ή σε τρίτη χώρα] που ορίζεται στο πρόγραμμα εργασιών που έχει εγκρίνει η Επιτροπή.

²⁰ Κατάλογος των χωρών χαμηλού έως μεσαίου εισοδήματος θα επισυναφθεί στο πρόγραμμα εργασιών.

Προσκλήσεις υποβολής προτάσεων

1. Παρά τις ειδικές διατάξεις της παραγράφου 2, το περιεχόμενο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για όλες τις δράσεις περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα εργασιών.
2. Για την ανάπτυξη χαρτοφυλακίων δράσεων στο πλαίσιο των μεταβατικών δραστηριοτήτων του χρηματοδοτικού μέσου Pathfinder του ΕΣΚ:
 - α) η προκήρυξη και το περιεχόμενο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων καθορίζεται ανάλογα με τους στόχους και τον προϋπολογισμό που προβλέπονται στο πρόγραμμα εργασιών του σχετικού χαρτοφυλακίου δράσεων·
 - β) Κάθε πρόταση που επιλέγεται βάσει του Pathfinder του ΕΣΚ μέσω πρόσκλησης υποβολής προτάσεων περιλαμβάνει σταθερό ποσό των 50 000 EUR για τη διενέργεια συμπληρωματικών δραστηριοτήτων, όπως της αξιολόγησης εν δυνάμει επιχειρήσεων τεχνοβλαστών, ενδεχόμενων καινοτομιών δημιουργίας αγοράς ή της ανάπτυξης πειστικού επιχειρηματικού προγράμματος. Η χρήση του εν λόγω ποσού υπόκειται σε εκ των προτέρων έγκριση της Επιτροπής. Η επιτροπή του προγράμματος που συγκροτήθηκε στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος ενημερώνεται σχετικά με τέτοιες περιπτώσεις.
3. Εφόσον απαιτείται για την επίτευξη των στόχων τους, οι προσκλήσεις μπορούν, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να περιορίζονται στην ανάπτυξη επιπλέον δραστηριοτήτων ή στην προσθήκη επιπλέον εταίρων σε υφιστάμενες δράσεις. Επιπλέον, το πρόγραμμα εργασιών μπορεί να προβλέπει τη δυνατότητα προσχώρησης νομικών οντοτήτων από κράτη μέλη με χαμηλές επιδόσεις Ε&Κ σε ήδη επιλεγμένες συνεργατικές δράσεις Ε&Κ, με τη συγκατάθεση της αντίστοιχης κοινοπραξίας και υπό τον όρο ότι οι νομικές οντότητες από τα εν λόγω κράτη μέλη δεν συμμετέχουν ήδη.
4. Δεν απαιτείται πρόσκληση υποβολής προτάσεων για δράσεις συντονισμού και στήριξης ή για δράσεις συγχρηματοδότησης προγράμματος οι οποίες:
 - α) πρόκειται να υλοποιηθούν από το Κοινό Κέντρο Ερευνών ή νομικές οντότητες που ορίζεται στο πρόγραμμα εργασιών· και
 - β) δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, σύμφωνα με το άρθρο 195 στοιχείο ε) του δημοσιονομικού κανονισμού.

5. Στο πρόγραμμα εργασιών καθορίζονται προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στις οποίες θα χορηγηθούν «σφραγίδες αριστείας». Οι πληροφορίες σχετικά με την αίτηση και την αξιολόγηση επιτρέπεται να κοινοποιούνται σε ενδιαφερόμενες αρχές χρηματοδότησης, κατόπιν προηγούμενης έγκρισης από τον αιτούντα, με την επιφύλαξη σύναψης συμφωνιών περί τήρησης του απορρήτου.

Άρθρο 21

Κοινές προσκλήσεις

Η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης δύναται να προκηρύσσει κοινή πρόσκληση υποβολής προτάσεων με:

- α) τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των επιστημονικών και τεχνολογικών οργανισμών ή υπηρεσιών τους·
- β) διεθνείς οργανισμούς·
- γ) μη κερδοσκοπικές νομικές οντότητες.

Σε περίπτωση κοινής πρόσκλησης, θεσπίζονται κοινές διαδικασίες για την επιλογή και την αξιολόγηση των προτάσεων. Οι διαδικασίες περιλαμβάνουν ισόρροπη ομάδα εμπειρογνομόνων οι οποίοι διορίζονται από κάθε μέρος.

Σύναψη προεμπορικών συμβάσεων και σύναψη συμβάσεων καινοτόμων λύσεων

1. Οι δράσεις μπορούν να περιλαμβάνουν ή να έχουν ως πρωταρχικό τους στόχο τη σύναψη προεμπορικών συμβάσεων ή τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων προς υλοποίηση από δικαιούχους που είναι αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς όπως ορίζονται στις οδηγίες 2014/23/ΕΕ²¹, 2014/24/ΕΕ²², 2014/25/ΕΕ²³ και 2009/81/ΕΚ²⁴.
2. Οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων:
 - α) συμμορφώνονται με τις αρχές της διαφάνειας, της μη εισαγωγής διακρίσεων, της ίσης μεταχείρισης, της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, της αναλογικότητας και με τους κανόνες ανταγωνισμού·
 - β) στην περίπτωση προεμπορικών συμβάσεων, μπορούν να προβλέπουν ειδικούς όρους, όπως ο περιορισμός του τόπου εκτέλεσης των παρεχόμενων δραστηριοτήτων στην επικράτεια των κρατών μελών και συνδεδεμένων χωρών·
 - γ) μπορούν να επιτρέπουν την ανάθεση πολλών συμβάσεων στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας («πολυπορισμός»)· και
 - δ) προβλέπουν την ανάθεση των συμβάσεων στην/στις πλέον οικονομικά συμφέρουσα/-ες προσφορά/-ές, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι δεν υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων.

²¹ Οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 1).

²² Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ. (ΕΕ L 94, της 28.03.2014, σ. 65).

²³ Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 243).

²⁴ Οδηγία 2009/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης ορισμένων συμβάσεων έργων, προμηθειών και παροχής υπηρεσιών που συνάπτονται από αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας καθώς και την τροποποίηση των οδηγιών 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ (ΕΕ L 216 της 20.8.2009, σ. 76).

3. Ο ανάδοχος που παράγει αποτελέσματα σε προεμπορική σύμβαση είναι κύριος τουλάχιστον των συνδεδεμένων δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Οι αναθέτουσες αρχές απολαύουν τουλάχιστον δικαιωμάτων ατελούς πρόσβασης στα αποτελέσματα για ίδια χρήση και του δικαιώματος να παραχωρούν ή να απαιτούν από τους συμμετέχοντες αναδόχους να παραχωρούν μη αποκλειστικές άδειες σε τρίτα μέρη με σκοπό την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων, εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής, υπό δίκαιους και εύλογους όρους, χωρίς δικαίωμα παραχώρησης παρεπόμενης άδειας. Εάν ανάδοχος δεν εκμεταλλευτεί εμπορικώς τα αποτελέσματα εντός καθοριζόμενου στη σύμβαση χρονικού διαστήματος μετά τη σύναψη προεμπορικής σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές, αφού συζητήσουν το θέμα με τον ανάδοχο, μπορούν να απαιτήσουν από αυτόν να μεταβιβάσει τυχόν κυριότητα των αποτελεσμάτων στις αναθέτουσες αρχές.

²⁵[Άρθρο 23

Σωρευτική χρηματοδότηση

Δράση που έχει λάβει χρηματοδοτική συνεισφορά από άλλο πρόγραμμα της Ένωσης μπορεί επίσης να λάβει χρηματοδοτική συνεισφορά από το πρόγραμμα, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω συνεισφορές δεν καλύπτουν τις ίδιες δαπάνες. Οι κανόνες του εκάστοτε συνεισφέροντος προγράμματος της Ένωσης εφαρμόζονται στην αντίστοιχη συνεισφορά του στη δράση. Η σωρευτική χρηματοδότηση δεν υπερβαίνει τις συνολικές επιλέξιμες δαπάνες της δράσης και η υποστήριξη από τα διάφορα ενωσιακά προγράμματα μπορεί να υπολογίζεται κατ' αναλογία, σύμφωνα με τα έγγραφα όπου καθορίζονται οι προϋποθέσεις για την υποστήριξη.

Άρθρο 24

Κριτήρια επιλογής

1. Πέραν των εξαιρέσεων που προβλέπει το άρθρο 198 παράγραφος 5 του δημοσιονομικού κανονισμού, επαληθεύεται μόνο η χρηματοοικονομική ικανότητα του συντονιστή και μόνον εάν η αιτούμενη επιχορήγηση της Ένωσης για τη δράση είναι ίση ή μεγαλύτερη των 500 000 EUR.

²⁵ [Με την επιφύλαξη της έκβασης των διαπραγματεύσεων για τις αντίστοιχες νομικές πράξεις.]

2. Ωστόσο, αν συντρέχουν λόγοι αμφισβήτησης της χρηματοοικονομικής ικανότητας ή αν συντρέχει υψηλότερος κίνδυνος λόγω της συμμετοχής σε πάνω από μια εν εξελίξει δράσεις χρηματοδοτούμενες από προγράμματα έρευνας και καινοτομίας της Ένωσης, η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότης επαληθεύει επίσης την χρηματοοικονομική ικανότητα των λοιπών αιτούντων ή των συντονιστών κάτω του κατώτατου ορίου που αναφέρεται στην παράγραφο 1.
3. Εάν άλλη νομική οντότητα είναι διαρθρωτικός εγγυητής της χρηματοοικονομικής ικανότητας, επαληθεύεται η χρηματοοικονομική ικανότητα της εν λόγω οντότητας.
4. Σε περίπτωση περιορισμένης χρηματοοικονομικής ικανότητας, η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης δύναται να επιβάλλει ως προϋπόθεση για τη συμμετοχή του αιτούντος την υποβολή δήλωσης από κοινού και εις ολόκληρον ευθύνης από συνδεδεμένη οντότητα.
5. Η συνεισφορά σε μηχανισμό αλληλασφάλισης που προβλέπεται στο άρθρο 33 θεωρείται επαρκής εγγύηση δυνάμει του άρθρου 152 του δημοσιονομικού κανονισμού. Καμία συμπληρωματική εγγύηση ή ασφάλεια δεν μπορεί να γίνει δεκτή από τους δικαιούχους, ούτε να τους επιβληθεί.

Άρθρο 25

Κριτήρια χορήγησης

1. Οι προτάσεις αξιολογούνται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια χορήγησης:
 - α) αριστεία,
 - β) επιπτώσεις,
 - γ) ποιότητα και αποδοτικότητα της υλοποίησης.
2. Το κριτήριο του στοιχείου α) της παραγράφου 1 είναι το μόνο που εφαρμόζεται σε προτάσεις για δράσεις έρευνας αιχμής του ΕΣΕ.
3. Το πρόγραμμα εργασιών καθορίζει περαιτέρω λεπτομέρειες για την εφαρμογή των κριτηρίων χορήγησης που αναφέρονται στην παράγραφο 1, και μπορεί να προσδιορίζει συντελεστές στάθμισης και κατώτατα όρια.

Αξιολόγηση

1. Οι προτάσεις αξιολογούνται από την επιτροπή αξιολόγησης, η οποία αποτελείται από εξωτερικούς ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες.

Για δραστηριότητες του ΕΣΚ, αποστολές και σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως ορίζεται στο πρόγραμμα εργασιών που εγκρίνει η Επιτροπή, η επιτροπή αξιολόγησης μπορεί να απαρτίζεται εν μέρει ή, στην περίπτωση των δράσεων συντονισμού και στήριξης, εν μέρει ή εν όλω από εκπροσώπους θεσμικών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 150 του δημοσιονομικού κανονισμού

Η επιτροπή αξιολόγησης μπορεί να επικουρείται από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες.

2. Εφόσον απαιτείται, η επιτροπή αξιολόγησης κατατάσσει τις προτάσεις που βρίσκονται πάνω από τα εφαρμοστέα κατώτατα όρια, σύμφωνα με τα ακόλουθα κριτήρια:

- α) τους βαθμούς αξιολόγησης,
- β) τη συμβολή τους στην επίτευξη ειδικών στόχων πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της σύστασης συνεκτικού χαρτοφυλακίου έργων για δραστηριότητες του χρηματοδοτικού μέσου Pathfinder του ΕΣΚ, αποστολές και σε άλλες δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως ορίζεται λεπτομερώς στο πρόγραμμα εργασιών που εγκρίνει η Επιτροπή.

Για δραστηριότητες του ΕΣΚ, αποστολές και σε άλλες δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως ορίζεται λεπτομερώς στο πρόγραμμα εργασιών που εγκρίνει η Επιτροπή, η επιτροπή αξιολόγησης μπορεί επίσης να προτείνει σημαντικές τροποποιήσεις στις προτάσεις, εφόσον απαιτείται για τη συνοχή του χαρτοφυλακίου. Η επιτροπή του προγράμματος ενημερώνεται σχετικά με τέτοιες περιπτώσεις. Οι προσαρμογές αυτές πραγματοποιούνται σύμφωνα με τους όρους συμμετοχής και συμμορφώνονται με την αρχή της ίσης μεταχείρισης. Η επιτροπή του προγράμματος ενημερώνεται σχετικά με τέτοιες περιπτώσεις.

3. Σύμφωνα με το άρθρο 200 παράγραφος 7 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι αιτούντες λαμβάνουν παρατηρήσεις σχετικά με την αξιολόγηση της πρότασής τους σε όλα τα στάδια της αξιολόγησης και, κατά περίπτωση, ενημερώνονται για τους λόγους της απόρριψης
4. Οι νομικές οντότητες οι εγκατεστημένες σε κράτη μέλη με χαμηλές επιδόσεις E&K που έχουν συμμετάσχει επιτυχώς στη συνιστώσα «διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας» λαμβάνουν, κατόπιν αιτήματος, απόδειξη της εν λόγω συμμετοχής, η οποία μπορεί να συνοδεύει προτάσεις στον πυλώνα II του προγράμματος που συντονίζουν.

Άρθρο 27

Διαδικασία επανεξέτασης της αξιολόγησης

1. Οι αιτούντες δύνανται να ζητήσουν επανεξέταση της αξιολόγησης, αν θεωρούν ότι η εφαρμοστέα διαδικασία αξιολόγησης δεν εφαρμόστηκε ορθά στην πρότασή τους²⁶.
2. Η επανεξέταση της αξιολόγησης εφαρμόζεται μόνο στις διαδικαστικές παραμέτρους της αξιολόγησης, όχι στην αξία της πρότασης.
- 2α. Μια επιτροπή επανεξέτασης της αξιολόγησης γνωμοδοτεί σχετικά με τις διαδικαστικές πτυχές και προεδρεύεται από υπάλληλο της Επιτροπής ή του αρμόδιου φορέα χρηματοδότησης, από υπηρεσία άλλη από εκείνη που είναι υπεύθυνη για την πρόσκληση υποβολής προτάσεων. Η επιτροπή μπορεί να συστήσει ένα από τα ακόλουθα:
 - α) επαναξιολόγηση της πρότασης κυρίως από αξιολογητές που δεν συμμετείχαν στην προηγούμενη κρίση·
 - β) επιβεβαίωση της αρχικής αξιολόγησης.
3. Η επανεξέταση της αξιολόγησης δεν καθυστερεί τη διαδικασία επιλογής προτάσεων που δεν υπάγονται σε επανεξέταση.

²⁶ Η διαδικασία θα εξηγείται σε έγγραφο που θα δημοσιευθεί πριν από την έναρξη της διαδικασίας αξιολόγησης.

Χρόνος μέχρι την επιχορήγηση

1. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 194 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο του δημοσιονομικού κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθες προθεσμίες:
 - α) όσον αφορά την ενημέρωση όλων των αιτούντων σχετικά με την έκβαση της αξιολόγησης της αίτησής τους, μέγιστη προθεσμία πέντε μηνών από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής ολοκληρωμένων προτάσεων·
 - β) όσον αφορά τη σύναψη συμφωνιών επιχορήγησης με τους αιτούντες, μέγιστη προθεσμία οκτώ μηνών από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής ολοκληρωμένων προτάσεων.
2. Στο πρόγραμμα εργασιών του μπορούν να προβλέπονται συντομότερες προθεσμίες.
3. Επιπροσθέτως των εξαιρέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 194 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο του δημοσιονομικού κανονισμού, οι αναφερόμενες στην παράγραφο 1 προθεσμίες μπορούν να παρατείνονται για δράσεις του ΕΣΕ, για αποστολές και για δράσεις που υπάγονται σε αξιολόγηση δεοντολογίας ή ασφάλειας.

Υλοποίηση της επιχορήγησης

1. Σε περίπτωση που δικαιούχος δεν τηρεί τις υποχρεώσεις που υπέχει όσον αφορά την τεχνική υλοποίηση της δράσης, οι λοιποί δικαιούχοι τηρούν τις εν λόγω υποχρεώσεις χωρίς συμπληρωματική χρηματοδότηση της Ένωσης, εκτός εάν απαλλάσσονται ρητώς από αυτή την υποχρέωση. Η οικονομική ευθύνη κάθε δικαιούχου περιορίζεται στο οικείο χρέος με την επιφύλαξη των όρων που σχετίζονται με τον μηχανισμό αλληλασφάλισης.
2. Η συμφωνία επιχορήγησης μπορεί να καθορίζει ορόσημα και συναφείς δόσεις προχρηματοδότησης. Εάν τα ορόσημα δεν επιτευχθούν, η δράση μπορεί να ανασταλεί, να τροποποιηθεί ή, εφόσον αιτιολογείται δεόντως, να διακοπεί.

3. Η δράση μπορεί επίσης να διακοπεί, εάν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα δεν παρουσιάζουν πλέον ενδιαφέρον για την Ένωση για επιστημονικούς ή τεχνολογικούς ή, στην περίπτωση του μέσου Accelerator του ΕΣΚ, και για οικονομικούς λόγους.

Άρθρο 29a

Πρότυπη συμφωνία επιχορήγησης

1. Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, εκπονεί πρότυπες συμφωνίες επιχορήγησης μεταξύ της Επιτροπής ή του αρμόδιου φορέα χρηματοδότησης και των δικαιούχων σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό. Σε περίπτωση που κριθεί αναγκαία σημαντική τροποποίηση της πρότυπης συμφωνίας επιχορήγησης, η Επιτροπή προβαίνει, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, στην ενδεδειγμένη αναθεώρησή της.
2. Η συμφωνία επιχορήγησης καθορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των δικαιούχων, καθώς και εκείνα της Επιτροπής ή του αρμοδίου φορέως χρηματοδότησης, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό. Επίσης καθορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των νομικών οντοτήτων που καθίστανται δικαιούχοι κατά την εκτέλεση της δράσης, καθώς επίσης και τον ρόλο και τα καθήκοντα ενός συντονιστή κοινοπραξίας.

Άρθρο 30

Ποσοστά χρηματοδότησης

1. Για κάθε δράση εφαρμόζεται ένα ποσοστό χρηματοδότησης για όλες τις δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της εν λόγω δράσης. Το μέγιστο ποσοστό καθορίζεται στο πρόγραμμα εργασιών.
2. Το πρόγραμμα μπορεί να επιστρέφει έως το 100 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών για μια δράση, με εξαίρεση τις ακόλουθες περιπτώσεις:
 - α) δράσεις καινοτομίας: έως το 70 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών, εκτός από τις μη κερδοσκοπικές νομικές οντότητες για τις οποίες το πρόγραμμα μπορεί να επιστρέφει έως το 100 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών·
 - β) δράσεις συγχρηματοδότησης προγράμματος: τουλάχιστον το 30 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών και έως το 70 % σε καθορισμένες και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις.

3. Τα ποσοστά χρηματοδότησης που καθορίζονται στο παρόν άρθρο εφαρμόζονται επίσης στην περίπτωση δράσεων στις οποίες έχει καθοριστεί σταθερός συντελεστής, μοναδιαία δαπάνη ή εφάπαξ ποσό για το σύνολο ή μέρος της δράσης.

Άρθρο 31

Έμμεσες δαπάνες

1. Οι έμμεσες επιλέξιμες δαπάνες καθορίζονται με την εφαρμογή σταθερού συντελεστή ύψους 25 % επί των συνολικών άμεσων επιλέξιμων δαπανών, εξαιρουμένων των άμεσων επιλέξιμων δαπανών υπεργολαβίας, χρηματοδοτικής στήριξης σε τρίτα μέρη και τυχόν μοναδιαίων δαπανών ή εφάπαξ ποσών που περιλαμβάνουν έμμεσες δαπάνες.

Κατά περίπτωση, έμμεσες δαπάνες που περιλαμβάνονται σε μοναδιαίες δαπάνες ή εφάπαξ ποσά υπολογίζονται με βάση τον σταθερό συντελεστή της παραγράφου 1, με εξαίρεση τις μοναδιαίες δαπάνες αγαθών και υπηρεσιών που τιμολογούνται εσωτερικά οι οποίες υπολογίζονται με βάση τις πραγματικές δαπάνες, σύμφωνα με τις συνήθειες πρακτικές κοστολόγησης των δικαιούχων.

2. Ωστόσο, οι έμμεσες δαπάνες μπορούν να δηλώνονται με τη μορφή εφάπαξ ποσού ή μοναδιαίων δαπανών, εφόσον αυτό προβλέπεται στο πρόγραμμα εργασιών.

Άρθρο 32

Επιλέξιμες δαπάνες

1. Επιπροσθέτως των κριτηρίων που ορίζονται στο άρθρο 186 του δημοσιονομικού κανονισμού, για τους δικαιούχους που αμείβονται βάσει έργου, οι δαπάνες προσωπικού είναι επιλέξιμες έως την αμοιβή που θα καταβαλλόταν για εργασία σε παρόμοια έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικά προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και άλλων δαπανών που συνδέονται με τις αποδοχές του προσωπικού το οποίο συμμετέχει στη δράση, οι οποίες απορρέουν από την εθνική νομοθεσία ή τη σύμβαση εργασίας.

Ως αμοιβή βάσει έργου νοείται αμοιβή η οποία συνδέεται με τη συμμετοχή ενός προσώπου σε έργα, αποτελεί μέρος των συνήθων πρακτικών περί αποδοχών του δικαιούχου και καταβάλλεται με συνεκτικό τρόπο.

2. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 190 παράγραφος 1 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι δαπάνες για πόρους διατιθέμενους από τρίτα μέρη με τη μορφή συνεισφορών σε είδος είναι επιλέξιμες έως το ύψος των άμεσων επιλέξιμων δαπανών του τρίτου μέρους.
3. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 192 του δημοσιονομικού κανονισμού, έσοδα παραγόμενα από την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων δεν θεωρούνται έσοδα της δράσης.
4. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 203 παράγραφος 4 του δημοσιονομικού κανονισμού, η υποβολή πιστοποιητικού οικονομικών καταστάσεων είναι υποχρεωτική κατά την πληρωμή του υπολοίπου, εάν το ποσό που ζητείται για πραγματικές δαπάνες και μοναδιαίες δαπάνες υπολογιζόμενο σύμφωνα με τις συνήθεις πρακτικές κοστολόγησης είναι ίσο ή μεγαλύτερο από 325 000 EUR.

Άρθρο 33

Μηχανισμός αλληλασφάλισης

1. Συστήνεται μηχανισμός αλληλασφάλισης (ο «μηχανισμός») ο οποίος αντικαθιστά και διαδέχεται το ταμείο που συστήθηκε δυνάμει του άρθρου 38 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1290/2013. Ο μηχανισμός καλύπτει τον κίνδυνο που συνδέεται με τη μη είσπραξη ποσών οφειλόμενων από τους δικαιούχους:
 - α) στην Επιτροπή σύμφωνα με την απόφαση αριθ. 1982/2006/ΕΚ,
 - β) στην Επιτροπή και τα όργανα της Ένωσης στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020»,
 - γ) στην Επιτροπή και τους φορείς χρηματοδότησης στο πλαίσιο του προγράμματος.Η κάλυψη του κινδύνου σχετικά με τους φορείς χρηματοδότησης, όπως αναφέρεται στο στοιχείο γ) του πρώτου εδαφίου, μπορεί να εφαρμόζεται με σύστημα έμμεσης κάλυψης που ορίζεται στην εφαρμοστέα συμφωνία και λαμβανομένης υπόψη της φύσης του φορέα χρηματοδότησης.
2. Η διαχείριση του μηχανισμού ασκείται από την Ένωση, εκπροσωπούμενη από την Επιτροπή η οποία ενεργεί ως εκτελεστικό όργανο. Η Επιτροπή θεσπίζει ειδικούς κανόνες για τη λειτουργία του μηχανισμού.

3. Οι δικαιούχοι καταβάλλουν εισφορά ύψους 5 % επί της χρηματοδότησης Ένωσης για τη δράση. Βάσει περιοδικών αξιολογήσεων, η Επιτροπή δύναται να αυξήσει την εν λόγω συνεισφορά έως το 8 % ή να τη μειώσει κάτω του 5 %. Η συνεισφορά των δικαιούχων στον μηχανισμό αντισταθμίζεται από την αρχική προχρηματοδότηση και καταβάλλεται στον μηχανισμό για λογαριασμό των δικαιούχων και επ' ουδενί δεν υπερβαίνει το ποσό της αρχικής προχρηματοδότησης.
4. Η συνεισφορά των δικαιούχων επιστρέφεται κατά την πληρωμή του υπολοίπου.
5. Τυχόν χρηματοοικονομική απόδοση παραγόμενη από τον μηχανισμό προστίθεται στον μηχανισμό. Εάν η απόδοση δεν είναι επαρκής, ο μηχανισμός δεν παρεμβαίνει και η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης εισπράττει τυχόν οφειλόμενα ποσά απευθείας από τους δικαιούχους.
6. Τα εισπραττόμενα ποσά αποτελούν εισόδημα για τον μηχανισμό υπό την έννοια του άρθρου 21 παράγραφος 5 του δημοσιονομικού κανονισμού. Μετά την ολοκλήρωση όλων των επιχορηγήσεων των οποίων κίνδυνοι καλύπτονται από τον μηχανισμό, όλα τα εκκρεμή ποσά εισπράττονται από την Επιτροπή και εισέρχονται στον προϋπολογισμό της Ένωσης, με την επιφύλαξη αποφάσεων της νομοθετικής αρχής.
7. Ο μηχανισμός μπορεί να είναι ανοικτός σε δικαιούχους οποιουδήποτε άλλου προγράμματος υπό την άμεση διαχείριση της Ένωσης. Η Επιτροπή εγκρίνει λεπτομέρειες συμμετοχής για δικαιούχους άλλων προγραμμάτων.

Άρθρο 34

Κυριότητα και προστασία

1. Οι δικαιούχοι έχουν την κυριότητα των αποτελεσμάτων που παράγουν. Μεριμνούν ώστε οι υπάλληλοί τους ή οποιαδήποτε άλλα μέρη να μπορούν να ασκούν τυχόν δικαιώματά τους επί των αποτελεσμάτων κατά τρόπο συμβατό με τις υποχρεώσεις των δικαιούχων σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις προβλέπονται στη συμφωνία επιχορήγησης.

Δύο ή περισσότεροι δικαιούχοι είναι συγκύριοι των αποτελεσμάτων, εάν:

- α) τα έχουν παραγάγει από κοινού· και

β) δεν είναι δυνατόν:

i) να καθοριστεί η αντίστοιχη συμβολή κάθε δικαιούχου,

ή

ii) να διαχωριστούν όταν αιτούνται, αποκτούν ή διατηρούν την προστασία τους.

Οι συγκύριοι συμφωνούν γραπτώς όσον αφορά την κατανομή και τους όρους άσκησης της συγκυριότητάς τους. Εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά, κάθε συγκύριος δύναται να χορηγεί σε τρίτα μέρη μη αποκλειστικές άδειες εκμετάλλευσης των αποτελεσμάτων που τελούν υπό καθεστώς συγκυριότητας (χωρίς δικαίωμα παραχώρησης παρεπόμενης άδειας), υπό την προϋπόθεση ότι οι συγκύριοι έχουν ενημερωθεί εκ των προτέρων και έχουν λάβει δίκαιη και εύλογη αποζημίωση. Οι συγκύριοι δύνανται να συμφωνήσουν γραπτώς όσον αφορά την εφαρμογή άλλου καθεστώτος πλην της συγκυριότητας.

2. Οι δικαιούχοι που έχουν λάβει χρηματοδότηση από την Ένωση προστατεύουν επαρκώς τα αποτελέσματά τους εάν η προστασία είναι εφικτή και δικαιολογημένη, λαμβανομένων υπόψη όλων των συναφών ζητημάτων, όπως, για παράδειγμα, οι προοπτικές εμπορικής εκμετάλλευσης. Κατά την λήψη απόφασης σχετικά με την προστασία, οι δικαιούχοι συνυπολογίζουν επίσης τα έννομα συμφέροντα των άλλων δικαιούχων στη δράση.

Άρθρο 35

Εκμετάλλευση και διάδοση

1. Οι δικαιούχοι που έχουν λάβει χρηματοδότηση από την Ένωση καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων τους, κυρίως στην Ένωση και στις συνδεδεμένες χώρες των δικαιούχων που συμμετέχουν στη δράση. Η εκμετάλλευση μπορεί να πραγματοποιείται άμεσα από τους δικαιούχους ή έμμεσα, ιδίως μέσω μεταβίβασης και παραχώρησης αδειών όσον αφορά τα αποτελέσματα σύμφωνα με το άρθρο 36.

Στο πρόγραμμα εργασιών μπορούν να προβλέπονται πρόσθετες υποχρεώσεις εκμετάλλευσης.

Εάν, παρά τις προσπάθειες δικαιούχου για άμεση ή έμμεση εκμετάλλευση των οικείων αποτελεσμάτων, δεν πραγματοποιείται καμία εκμετάλλευση εντός δεδομένης προθεσμίας καθοριζόμενης στη συμφωνία επιχορήγησης, ο δικαιούχος χρησιμοποιεί κατάλληλη επιγραμμική πλατφόρμα καθοριζόμενης στη συμφωνία επιχορήγησης προς αναζήτηση ενδιαφερόμενων μερών για την εκμετάλλευση αυτών των αποτελεσμάτων. Η εν λόγω υποχρέωση μπορεί να αίρεται, εφόσον αυτό δικαιολογείται βάσει αιτήματος του δικαιούχου.

2. Με την επιφύλαξη τυχόν περιορισμών λόγω προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας, κανόνων ασφάλειας ή έννομων συμφερόντων, οι δικαιούχοι διαδίδουν το ταχύτερο δυνατόν τα αποτελέσματά τους.

Στο πρόγραμμα εργασιών μπορούν να προβλέπονται πρόσθετες υποχρεώσεις διάδοσης.

3. Οι δικαιούχοι μεριμνούν ώστε η ανοικτή πρόσβαση στις επιστημονικές δημοσιεύσεις να εφαρμόζεται σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στη συμφωνία επιχορήγησης. Ειδικότερα, οι δικαιούχοι διασφαλίζουν ότι οι ίδιοι ή οι δημιουργοί διατηρούν επαρκή δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας ώστε να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις ανοικτής πρόσβασης που υπέχουν.

Η ανοικτή πρόσβαση σε ερευνητικά δεδομένα συνιστά τον γενικό κανόνα σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στη συμφωνία επιχορήγησης, όμως εφαρμόζονται εξαιρέσεις εφόσον είναι αιτιολογημένες, λαμβανομένων υπόψη των έννομων συμφερόντων των δικαιούχων, μεταξύ άλλων, της εμπορικής εκμετάλλευσης, και τυχόν άλλων περιορισμών, όπως κανόνες προστασίας δεδομένων, κανόνες ασφάλειας ή δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας.

Στο πρόγραμμα εργασιών μπορούν να προβλέπονται πρόσθετες υποχρεώσεις τήρησης των πρακτικών ανοικτής επιστήμης.

4. Οι δικαιούχοι διαχειρίζονται όλα τα ερευνητικά δεδομένα σύμφωνα με τις αρχές FAIR και τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στη συμφωνία επιχορήγησης και εκπονούν σχέδιο διαχείρισης δεδομένων.

Στο πρόγραμμα εργασιών μπορούν να προβλέπονται πρόσθετες υποχρεώσεις χρήσης του ευρωπαϊκού νέφους ανοικτής επιστήμης (EOSC) για την αποθήκευση ερευνητικών δεδομένων και την χορήγηση πρόσβασης σε αυτά.

5. Οι δικαιούχοι που προτίθενται να διαδώσουν τα αποτελέσματά τους ενημερώνουν εκ των προτέρων τους λοιπούς δικαιούχους στη δράση. Κάθε δικαιούχος μπορεί να διατυπώσει αντιρρήσεις εφόσον μπορεί να αποδείξει ότι η σκοπούμενη διάδοση θα μπορούσε να θίξει σοβαρά τα έννομα συμφέροντά του επί των οικείων αποτελεσμάτων ή προϋπαρχόντων στοιχείων. Στην περίπτωση αυτή, η διάδοση επιτρέπεται μόνον εφόσον ληφθούν κατάλληλα μέτρα διασφάλισης των εν λόγω έννομων συμφερόντων.

6. Οι προτάσεις περιλαμβάνουν σχέδιο εκμετάλλευσης και διάδοσης των αποτελεσμάτων, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο πρόγραμμα εργασιών. Εάν η προσδοκώμενη εκμετάλλευσης συνεπάγεται την ανάπτυξη, δημιουργία, κατασκευή και διάθεση στην αγορά προϊόντος ή διαδικασίας ή τη δημιουργία και παροχή υπηρεσίας, το σχέδιο περιλαμβάνει στρατηγική για την εν λόγω εκμετάλλευση. Εάν στο σχέδιο προβλέπεται εκμετάλλευση πρωτίστως σε μη συνδεδεμένες τρίτες χώρες, οι νομικές οντότητες περιγράφουν λεπτομερώς τον τρόπο με τον οποίο η εν λόγω εκμετάλλευση εξακολουθεί να εξυπηρετεί τα συμφέροντα της Ένωσης.

Οι δικαιούχοι αναπτύσσουν περαιτέρω το σχέδιο κατά τη διάρκεια της δράσης και μετά την περάτωση της δράσης.

7. Για τους σκοπούς της παρακολούθησης και διάδοσης εκ μέρους της Επιτροπής ή του χρηματοδοτικού φορέα, οι δικαιούχοι παρέχουν τυχόν ζητούμενες πληροφορίες σχετικά με την εκμετάλλευση και τη διάδοση των αποτελεσμάτων τους υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στη συμφωνία επιχορήγησης. Με την επιφύλαξη των έννομων συμφερόντων των δικαιούχων, οι εν λόγω πληροφορίες δημοσιοποιούνται.

Άρθρο 36

Μεταβίβαση και χορήγηση αδειών

1. Οι δικαιούχοι μπορούν να μεταβιβάζουν την κυριότητα των αποτελεσμάτων τους. Διασφαλίζουν ότι οι υποχρεώσεις που υπέχουν ισχύουν και για τον νέο κύριο, καθώς και ότι ο τελευταίος έχει την υποχρέωση μεταφοράς τους σε κάθε μεταγενέστερη μεταβίβαση.
2. Οι δικαιούχοι που προτίθενται να μεταβιβάσουν την κυριότητα των αποτελεσμάτων ενημερώνουν εκ των προτέρων κάθε άλλο δικαιούχο που εξακολουθεί να έχει δικαιώματα πρόσβασης στα αποτελέσματα, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά γραπτώς για συγκεκριμένα τρίτα μέρη ή εκτός εάν αυτό είναι αδύνατον δυνάμει της ισχύουσας νομοθεσίας. Η ενημέρωση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει επαρκείς πληροφορίες σχετικά με τον νέο κύριο, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να εκτιμήσουν τις επιπτώσεις στα οικεία δικαιώματα πρόσβασης.

Οι δικαιούχοι μπορούν να προβάλλουν αντιρρήσεις όσον αφορά τη μεταβίβαση εφόσον μπορούν να αποδείξουν ότι η μεταβίβαση θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά τα οικεία δικαιώματα πρόσβασης, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά γραπτώς για συγκεκριμένα τρίτα μέρη. Στην περίπτωση αυτή, η μεταβίβαση δεν επιτρέπεται να πραγματοποιηθεί, μέχρις ότου επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ των ενδιαφερόμενων δικαιούχων.

3. Οι δικαιούχοι δύνανται να παραχωρούν άδειες επί των οικείων αποτελεσμάτων ή να χορηγούν με άλλον τρόπο το δικαίωμα εκμετάλλευσής τους, μεταξύ άλλων, σε αποκλειστική βάση, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δεν θίγει τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που υπέχουν. Επιτρέπεται η παραχώρηση αποκλειστικών αδειών εκμετάλλευσης αποτελεσμάτων, υπό τον όρο ότι όλοι οι άλλοι ενδιαφερόμενοι δικαιούχοι συμφωνούν ότι παραιτούνται των δικαιωμάτων πρόσβασης που έχουν στα εκάστοτε στοιχεία.
4. Σε δικαιολογημένες περιπτώσεις, η συμφωνία επιχορήγησης κατοχυρώνει το δικαίωμα προβολής αντιρρήσεων όσον αφορά τη μεταβίβαση της κυριότητας αποτελεσμάτων ή την χορήγηση αποκλειστικής άδειας επί των αποτελεσμάτων, εάν:
 - α) οι δικαιούχοι που παράγουν τα αποτελέσματα έχουν λάβει χρηματοδότηση της Ένωσης·
 - β) η μεταβίβαση ή χορήγηση άδειας αφορά νομική οντότητα που είναι εγκατεστημένη σε μη συνδεδεμένη τρίτη χώρα· και
 - γ) η μεταβίβαση ή χορήγηση άδειας δεν συνάδει με τα συμφέροντα της Ένωσης.

Εάν εφαρμόζεται το δικαίωμα προβολής αντιρρήσεων, ο δικαιούχος ενημερώνει σχετικά εκ των προτέρων. Το δικαίωμα προβολής αντιρρήσεων μπορεί να αίρεται γραπτώς όσον αφορά μεταβιβάσεις ή χορήγηση αδειών σε συγκεκριμένες νομικές οντότητες, υπό την προϋπόθεση ότι εφαρμόζονται μέτρα για τη διασφάλιση των συμφερόντων της Ένωσης.

Άρθρο 37

Δικαιώματα πρόσβασης

1. Εφαρμόζονται οι ακόλουθες αρχές για τα δικαιώματα πρόσβασης:
 - α) τα αιτήματα άσκησης δικαιωμάτων πρόσβασης ή τυχόν παραίτηση από δικαιώματα πρόσβασης διατυπώνεται γραπτώς·
 - β) τα δικαιώματα πρόσβασης δεν περιλαμβάνουν το δικαίωμα παραχώρησης παρεπόμενης άδειας, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά με τον εκχωρούντα το δικαίωμα·
 - γ) οι δικαιούχοι αλληλοενημερώνονται πριν από την προσχώρησή τους στη συμφωνία επιχορήγησης σχετικά με κάθε περιορισμό που αφορά την παραχώρηση πρόσβασης στα οικεία προϋπάρχοντα στοιχεία·
 - δ) εάν δικαιούχος δεν συμμετέχει πλέον στη δράση, αυτό δεν θίγει τις υποχρεώσεις που υπέχει όσον αφορά την παραχώρηση πρόσβασης·

- ε) εάν δικαιούχος αθετήσει τις υποχρεώσεις που υπέχει, οι δικαιούχοι δύνανται να συμφωνήσουν ότι ο εν λόγω δικαιούχος δεν διαθέτει πλέον δικαιώματα πρόσβασης.

2. Οι δικαιούχοι παραχωρούν πρόσβαση:

- α) στα οικεία αποτελέσματα ατελώς σε κάθε άλλο δικαιούχο της δράσης που την χρειάζεται προκειμένου να εκτελέσει τα καθήκοντά του·
- β) στα οικεία προϋπάρχοντα στοιχεία σε κάθε άλλο δικαιούχο της δράσης που την χρειάζεται προκειμένου να εκτελέσει τα καθήκοντά του, με την επιφύλαξη τυχόν περιορισμών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο γ). Αυτή η πρόσβαση παραχωρείται ατελώς, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά από τους δικαιούχους πριν από την προσχώρησή τους στη συμφωνία επιχορήγησης·
- γ) στα οικεία αποτελέσματα και, με την επιφύλαξη τυχόν περιορισμών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο γ), στα οικεία προϋπάρχοντα στοιχεία σε κάθε άλλο δικαιούχο της δράσης που την χρειάζεται προκειμένου να εκμεταλλευτεί τα οικεία αποτελέσματα. Αυτή η πρόσβαση παραχωρείται υπό δίκαιους και εύλογους όρους οι οποίοι θα πρέπει να συμφωνηθούν.

3. Εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά από τους δικαιούχους, αυτοί παραχωρούν επίσης πρόσβαση στα οικεία αποτελέσματα και, με την επιφύλαξη τυχόν περιορισμών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο γ), στα οικεία προϋπάρχοντα στοιχεία σε νομική οντότητα η οποία:

- α) είναι εγκατεστημένη σε κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα·
- β) τελεί υπό τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο άλλου δικαιούχου, ή τελεί υπό τον ίδιο άμεσο ή έμμεσο έλεγχο με τον εν λόγω δικαιούχο, ή ασκεί τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο του εν λόγω δικαιούχου· και
- γ) απαιτεί την πρόσβαση για την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του εν λόγω δικαιούχου, σύμφωνα με την υποχρέωση εκμετάλλευσης του δικαιούχου.

Η πρόσβαση παραχωρείται υπό δίκαιους και εύλογους όρους οι οποίοι θα πρέπει να συμφωνηθούν.

4. Αίτημα για πρόσβαση για λόγους εκμετάλλευσης μπορεί να υποβάλλεται έως και ένα έτος μετά την περάτωση της δράσης, εκτός εάν οι δικαιούχοι συμφωνήσουν διαφορετική προθεσμία.

5. Οι δικαιούχοι που έχουν λάβει χρηματοδότηση από την Ένωση παραχωρούν ατελώς πρόσβαση στα οικεία αποτελέσματα στα θεσμικά και λοιπά όργανα, και οργανισμούς της Ένωσης για την ανάπτυξη, την εφαρμογή και την παρακολούθηση πολιτικών ή προγραμμάτων της Ένωσης. Η πρόσβαση περιορίζεται σε μη εμπορική και μη ανταγωνιστική χρήση.

Για δράσεις υπό την ομάδα «Πολιτική προστασία για την κοινωνία», οι δικαιούχοι που έχουν λάβει χρηματοδότηση της Ένωσης παραχωρούν επίσης ατελώς πρόσβαση στα οικεία αποτελέσματα στις εθνικές αρχές κρατών μελών για την ανάπτυξη, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των οικείων πολιτικών ή προγραμμάτων στον συγκεκριμένο τομέα. Η πρόσβαση περιορίζεται σε μη εμπορική και μη ανταγωνιστική χρήση και παραχωρείται βάσει διμερούς συμφωνίας που ορίζει συγκεκριμένες προϋποθέσεις, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα εν λόγω δικαιώματα θα χρησιμοποιούνται μόνο για τον σκοπό για τον οποίο προορίζονται και ότι εφαρμόζονται οι δέουσες υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας. Το κράτος μέλος, θεσμικό ή άλλο όργανο, και οργανισμός της Ένωσης που υποβάλλει το αίτημα ενημερώνει όλα τα κράτη μέλη για τα εν λόγω αιτήματα.

6. Στο πρόγραμμα εργασιών μπορούν να προβλέπονται πρόσθετα δικαιώματα πρόσβασης.

Άρθρο 38

Ειδικές διατάξεις για την εκμετάλλευση και τη διάδοση

Σε δράσεις του ΕΣΕ, δράσεις κατάρτισης και κινητικότητας, δράσεις σύναψης προεμπορικών συμβάσεων, δράσεις σύναψης δημόσιων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων, δράσεις συγχρηματοδότησης προγράμματος και δράσεις συντονισμού και στήριξης μπορούν να εφαρμόζονται ειδικοί κανόνες σχετικά με την κυριότητα, την εκμετάλλευση και τη διάδοση, την μεταβίβαση και την παραχώρηση αδειών, καθώς και τα δικαιώματα πρόσβασης.

Οι ειδικοί αυτοί κανόνες καθορίζονται στη συμφωνία επιχορήγησης και δεν μεταβάλλουν τις υποχρεώσεις σχετικά με την ανοικτή πρόσβαση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

Βραβεία

Άρθρο 39

Βραβεία

1. Η χορήγηση και η διαχείριση βραβείων στο πλαίσιο του προγράμματος συνάδει με τον τίτλο IX του δημοσιονομικού κανονισμού, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο παρόν κεφάλαιο.
2. Κάθε νομική οντότητα, ανεξαρτήτως του τόπου εγκατάστασής της, μπορεί να συμμετέχει σε διαγωνισμό, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο πρόγραμμα εργασιών ή τους κανόνες του διαγωνισμού.
3. Η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης δύναται να διοργανώνει βραβεία με:
 - α) άλλα όργανα της Ένωσης·
 - β) τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των επιστημονικών και τεχνολογικών οργανισμών ή υπηρεσιών τους·
 - γ) διεθνείς οργανισμούς· ή
 - δ) μη κερδοσκοπικές νομικές οντότητες.
4. Το πρόγραμμα εργασιών ή οι κανόνες του διαγωνισμού μπορούν να περιλαμβάνουν υποχρεώσεις σχετικά με την επικοινωνία, την εκμετάλλευση και τη διάδοση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

Σύναψη συμβάσεων

Άρθρο 40

Σύναψη συμβάσεων

1. Η χορήγηση και η διαχείριση συμβάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος συνάδει με τον τίτλο VII του δημοσιονομικού κανονισμού, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο παρόν κεφάλαιο.
2. Η σύναψη συμβάσεων μπορεί να λαμβάνει τη μορφή σύναψης προεμπορικών συμβάσεων ή σύναψης συμβάσεων καινοτόμων λύσεων, εκτελούμενης από την Επιτροπή ή τον αρμόδιο φορέα χρηματοδότησης για ίδιο λογαριασμό ή από κοινού με αναθέτουσες αρχές κρατών μελών και συνδεδεμένων χωρών. Σε αυτή την περίπτωση, εφαρμόζονται οι κανόνες που προβλέπονται στο άρθρο 22.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

Συνδυαστικές πράξεις και μεικτή χρηματοδότηση

Άρθρο 41

Συνδυαστικές πράξεις

Οι συνδυαστικές πράξεις που αποφασίζονται στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος υλοποιούνται σύμφωνα με το πρόγραμμα InvestEU και τον τίτλο X του δημοσιονομικού κανονισμού.

Άρθρο 42

Μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και του ΕΣΚ

1. Οι συνιστώσες «επιχορηγήσεις» και «επιστρεπτές προκαταβολές» της μεικτής χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ή του ΕΣΚ υπάγονται στις διατάξεις των άρθρων 30 έως 33.

2. Η μεικτή χρηματοδότηση του ΕΣΚ υλοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 43. Η στήριξη από μεικτή χρηματοδότηση του ΕΣΚ μπορεί να παρέχεται μέχρις ότου η δράση να μπορεί να χρηματοδοτείται ως συνδυαστική πράξη ή ως χρηματοδοτική και επενδυτική πράξη που καλύπτεται πλήρως από την εγγύηση της ΕΕ στο πλαίσιο του InvestEU. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 209 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι όροι που προβλέπονται στην παράγραφο 2, ιδίως δε τα στοιχεία α) και δ), δεν εφαρμόζονται κατά την χορήγηση της μεικτής χρηματοδότησης του ΕΣΚ.
3. Η μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» μπορεί να χορηγείται σε συγχρηματοδότηση προγράμματος, όταν προβλέπεται σε κοινό πρόγραμμα κρατών μελών και συνδεδεμένων χωρών η διάθεση χρηματοδοτικών μέσων για τη στήριξη επιλεγθεισών δράσεων. Οι εν λόγω δράσεις αξιολογούνται και επιλέγονται σύμφωνα με τα άρθρα 19, 20, 23, 24, 25 και 26. Οι όροι εκτέλεσης της μεικτής χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» συνάδουν με το άρθρο 29 κατ' αναλογία προς το άρθρο 43 παράγραφος 9, όπως επίσης και με πρόσθετες προϋποθέσεις που καθορίζονται στο πρόγραμμα εργασιών.
4. Οι επιστροφές, όπως, μεταξύ άλλων, οι επιστρεπτές προκαταβολές και τα έσοδα από τη μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και του ΕΣΚ θεωρούνται εσωτερικά έσοδα για ειδικό προορισμό, σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 3 στοιχείο στ) και το άρθρο 21 παράγραφος 4 του δημοσιονομικού κανονισμού.
5. Η μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και του ΕΣΚ παρέχεται κατά τρόπο που δεν στρεβλώνει τον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά.

Άρθρο 43

Μέσο Accelerator του ΕΣΚ

1. Ενώ το μέσο Pathfinder του ΕΣΚ θα παρέχει επιχορηγήσεις σε έργα υλοποιούμενα από κοινοπραξίες ή μονοδικαιούχους, το μέσο Accelerator του ΕΣΚ θα παρέχει ως επί το πλείστον στήριξη μεικτής χρηματοδότησης μόνο για μονοδικαιούχους. Υπό ορισμένες συνθήκες, που περιγράφονται λεπτομερώς στην απόφαση (ειδικό πρόγραμμα), μπορεί επίσης να παρέχει στήριξη μόνο υπό τη μορφή επιχορηγήσεων και μόνο υπό τη μορφή ιδίων κεφαλαίων.

Η στήριξη μόνο υπό τη μορφή επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του μέσου Accelerator του ΕΣΚ παρέχεται μόνο υπό τις ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:

- α) το έργο περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις ικανότητες και την προθυμία του αιτούντος επέκταση·
- β) ο δικαιούχος μπορεί να είναι μόνον νεοφυής επιχείρηση ή ΜΜΕ·
- γ) η στήριξη μόνο υπό τη μορφή επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του μέσου Accelerator του ΕΣΚ μπορεί να παρέχεται μόνο μία φορά σε δικαιούχο κατά τη διάρκεια του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για μέγιστο ποσό 2,5 εκατ. EUR·
- δ) το ποσοστό του προϋπολογισμού του μέσου Accelerator του ΕΣΚ που διατίθεται για στήριξη μόνο υπό τη μορφή επιχορηγήσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει το [XX%].

Η στήριξη μόνο υπό τη μορφή ιδίων κεφαλαίων μπορεί να παρέχεται μόνο σε δικαιούχο στήριξης μόνο υπό τη μορφή επιχορηγήσεων.

- 1α. Ο δικαιούχος του μέσου Accelerator του ΕΣΚ είναι νομική οντότητα που μπορεί να θεωρείται νεοφυής επιχείρηση, ΜΜΕ ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μικρή εταιρεία μεσαίας κεφαλαιοποίησης²⁷ και είναι εγκατεστημένη σε κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα. Η πρόταση μπορεί να υποβάλλεται είτε από τον δικαιούχο είτε, κατόπιν εκ των προτέρων συμφωνίας του δικαιούχου, από ένα ή περισσότερα φυσικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες που προτίθενται να προχωρήσουν σε σύσταση ή στήριξη του εν λόγω δικαιούχου. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η συμφωνία χρηματοδότησης θα υπογραφεί με τον δικαιούχο και μόνον.
- 2. Με μια μόνο απόφαση χορήγησης καλύπτονται και παρέχεται χρηματοδότηση για όλες τις μορφές χρηματοδότησης της Ένωσης παρεχόμενης στο πλαίσιο μεικτής χρηματοδότησης του ΕΣΚ.
- 3. Οι προτάσεις αξιολογούνται με βάση την μεμονωμένη αξία τους από εξωτερικούς ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες και επιλέγονται στο πλαίσιο διαρκώς ανοικτής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων με καταληκτικές ημερομηνίες, σύμφωνα με τα άρθρα 24 έως 26, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4.

²⁷ Όπως ορίζεται στο άρθρο 2.

4. Τα κριτήρια χορήγησης είναι τα ακόλουθα:
- α) αριστεία,
 - β) επιπτώσεις,
 - γ) το επίπεδο κινδύνου της δράσης που θα εμπόδιζε επενδύσεις, ποιότητα και αποτελεσματικότητα της εφαρμογής, καθώς και ανάγκη στήριξης από την Ένωση.
5. Κατόπιν συναίνεσης των ενδιαφερόμενων δικαιούχων, η Επιτροπή ή οι φορείς χρηματοδότησης που υλοποιούν το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» δύνανται να υποβάλλουν απευθείας προς αξιολόγηση —σύμφωνα με το τελευταίο κριτήριο αξιολόγησης— πρόταση για δράση καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά η οποία ήδη πληροί τα δύο πρώτα κριτήρια ανωτέρω, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:
- α) η πρόταση απορρέει από οποιαδήποτε άλλη δράση χρηματοδοτούμενη από το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» ή από το παρόν πρόγραμμα·
 - β) βασίζεται σε προηγούμενη αξιολόγηση έργου, διενεργημένη το πολύ προ διετίας, για την εκτίμηση της αριστείας και των επιπτώσεων της πρότασης και υπάγεται σε όρους και προϋποθέσεις που αναλύονται περαιτέρω στο πρόγραμμα εργασιών.
6. Μπορεί να χορηγείται σφραγίδα αριστείας, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:
- α) ο δικαιούχος είναι νεοφυής επιχείρηση, ΜΜΕ ή μικρή εταιρεία μεσαίας κεφαλαιοποίησης,
 - β) η πρόταση ήταν επιλέξιμη και υπερέβαινε τα εφαρμοστέα κατώτατα όρια για τα δύο πρώτα κριτήρια χορήγησης της παραγράφου 4,
 - γ) οι σχετικές δραστηριότητες θα ήταν επιλέξιμες στο πλαίσιο δράσης καινοτομίας.

7. Στην περίπτωση πρότασης που έχει εκπληρώσει τα κριτήρια της αξιολόγησης, εξωτερικοί ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες προτείνουν αντίστοιχη στήριξη του μέσου Accelerator του ΕΣΚ, με βάση τον συνεπαγόμενο κίνδυνο, τους πόρους και τον χρόνο που απαιτούνται για την κυκλοφορία και τη διείσδυση της καινοτομίας στην αγορά.

Η Επιτροπή δύναται να απορρίψει πρόταση που έχει γίνει δεκτή από τους εξωτερικούς ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, εάν αυτό δικαιολογείται, μεταξύ άλλων, για λόγους συμμόρφωσης με τους στόχους πολιτικών της Ένωσης. Η επιτροπή του προγράμματος ενημερώνεται σχετικά με τους λόγους αυτών των απορρίψεων.

8. Η συνιστώσα «επιχορήγηση» ή «επιστρεπτέα προκαταβολή» της στήριξης του μέσου Accelerator του ΕΣΚ δεν υπερβαίνει το 70 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της επιλεχθείσας δράσης καινοτομίας.
9. Οι όροι εκτέλεσης των συνιστωσών «ίδια κεφάλαια» και «επιστρεπτέα στήριξη» της στήριξης του μέσου Accelerator του ΕΣΚ περιγράφονται λεπτομερώς στην απόφαση [ειδικό πρόγραμμα].
10. Στη σύμβαση για την επιλεχθείσα δράση καθορίζονται ειδικά ορόσημα και οι αντίστοιχες προχρηματοδοτήσεις και πληρωμές σε δόσεις της στήριξης του μέσου Accelerator του ΕΣΚ.

Στην περίπτωση της μεικτής χρηματοδότησης του ΕΣΚ, δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε δράση καινοτομίας μπορούν να δρομολογούνται και να καταβάλλεται η πρώτη προχρηματοδότηση της επιχορήγησης ή της επιστρεπτέας προκαταβολής πριν από την εκτέλεση άλλων συνιστωσών της χορηγηθείσας μεικτής χρηματοδότησης του ΕΣΚ. Η εκτέλεση των εν λόγω συνιστωσών εξαρτάται από την επίτευξη των ειδικών οροσήμων που καθορίζονται στη σύμβαση.

11. Σύμφωνα με τη σύμβαση, η δράση αναστέλλεται, τροποποιείται ή, με τη δέουσα αιτιολόγηση, διακόπτεται εάν δεν επιτευχθούν τα ορόσημα. Μπορεί επίσης να διακοπεί, εάν δεν είναι εφικτή η προσδοκώμενη διείσδυση στην αγορά.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και κατόπιν γνωμοδοσίας του ΕΣΚ, η Επιτροπή δύναται να αποφασίσει να αυξήσει τη στήριξη του μέσου Accelerator του ΕΣΚ κατόπιν επανεξέτασης του έργου από εξωτερικούς ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες. Η επιτροπή του προγράμματος ενημερώνεται σχετικά με τέτοιες περιπτώσεις.

Εμπειρογνώμονες

Άρθρο 44

Διορισμός εξωτερικών ανεξάρτητων εμπειρογνωμόνων

1. Οι εξωτερικοί ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες εντοπίζονται και επιλέγονται με προσκλήσεις υποβολής αιτήσεων μεταξύ μεμονωμένων ατόμων και με προσκλήσεις απευθυνόμενες σε αρμόδιους οργανισμούς όπως υπηρεσίες έρευνας, ερευνητικά ινστιτούτα, πανεπιστήμια, οργανισμοί τυποποίησης, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ή επιχειρήσεις, με σκοπό τη δημιουργία βάσης δεδομένων για υποψηφίους. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 237 παράγραφος 3 του δημοσιονομικού κανονισμού, η Επιτροπή ή ο αρμόδιος φορέας χρηματοδότησης μπορεί, εφόσον κριθεί σκόπιμο και σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, να επιλέγει με τρόπο διαφανή οποιονδήποτε μεμονωμένο εμπειρογνώμονα διαθέτει τις ενδεδειγμένες δεξιότητες χωρίς να λαμβάνει υπόψη τη βάση δεδομένων.
2. Σύμφωνα με το άρθρο 237 παράγραφοι 2 και 3 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι εξωτερικοί ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες αμείβονται βάσει τυποποιημένων όρων. Εφόσον δικαιολογείται, μπορεί να εγκρίνεται κατάλληλο επίπεδο αμοιβής πέραν των τυποποιημένων όρων με βάση τα σχετικά πρότυπα της αγοράς, ιδίως για ειδικούς εμπειρογνώμονες υψηλού επιπέδου.
3. Επιπροσθέτως του άρθρου 38 παράγραφοι 2 και 3 του δημοσιονομικού κανονισμού, τα ονόματα των εξωτερικών ανεξάρτητων εμπειρογνωμόνων που συμμετέχουν στην αξιολόγηση αιτήσεων επιχορήγησης, καθώς και ο οικείος τομέας εμπειρογνωσίας τους, δημοσιεύονται τουλάχιστον μια φορά ανά έτος στον διαδικτυακό τόπο της Επιτροπής ή του φορέα χρηματοδότησης. Οι πληροφορίες αυτές συγκεντρώνονται, υποβάλλονται σε επεξεργασία και δημοσιεύονται σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων.
4. Κατά τον διορισμό εξωτερικών ανεξάρτητων εμπειρογνωμόνων, η Επιτροπή ή ο αρμόδιος φορέας χρηματοδότησης λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να επιτύχουν μια ισορροπημένη σύνθεση στις ομάδες εμπειρογνωμόνων και τις ομάδες αξιολόγησης όσον αφορά τις δεξιότητες, την πείρα, τις γνώσεις, μεταξύ άλλων στο πεδίο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, τη γεωγραφική ποικιλότητα και το φύλο, ανάλογα με την κατάσταση στο πεδίο της δράσης.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙΙ

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Άρθρο 45

Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων

1. Στο παράρτημα V παρατίθενται δείκτες για την κατάρτιση εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο του προγράμματος ως προς την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στο άρθρο 3, καθώς και κατευθύνσεις επιπτώσεων.
2. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 50, όσον αφορά τροποποιήσεις του παραρτήματος V για τη συμπλήρωση ή την τροποποίηση των δεικτών κατεύθυνσης επιπτώσεων, όταν κρίνεται απαραίτητο, και τον καθορισμό γραμμών αναφοράς και στόχων.
3. Το σύστημα υποβολής εκθέσεων σχετικά με τις επιδόσεις διασφαλίζει ότι τα στοιχεία για την παρακολούθηση της υλοποίησης του προγράμματος συλλέγονται με αποδοτικό, αποτελεσματικό και έγκαιρο τρόπο. Για τον σκοπό αυτόν, επιβάλλονται αναλογικές απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων στους αποδέκτες κονδυλίων της Ένωσης και (κατά περίπτωση) στα κράτη μέλη²⁸.

Άρθρο 46

Πληροφόρηση, επικοινωνία, δημοσιότητα, διάδοση και εκμετάλλευση

1. Οι αποδέκτες ενωσιακής χρηματοδότησης μνημονεύουν ρητώς την προέλευση της χρηματοδότησης και εξασφαλίζουν την προβολή της (ιδίως κατά την προώθηση των δράσεων και των αποτελεσμάτων τους), παρέχοντας συνεκτική, αποτελεσματική και αναλογική στοχευμένη πληροφόρηση σε πολλά διαφορετικά κοινά, συμπεριλαμβανομένων των μέσων ενημέρωσης και του κοινού.

²⁸ Διατάξεις για την παρακολούθηση των ευρωπαϊκών συμπράξεων περιέχονται στο παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού.

2. Η Επιτροπή προβαίνει σε ενέργειες πληροφόρησης και επικοινωνίας για το πρόγραμμα, τις δράσεις και τα αποτελέσματά του. Υπηρεσίες ανάπτυξης επαφών βασισμένες σε τεκμηρίωση, ανάλυση και δικτυακές συνάφειες παρέχονται σε ενδιαφερόμενες οντότητες, προκειμένου να συγκροτηθούν κοινοπραξίες για συνεργατικά έργα, με ιδιαίτερη προσοχή στον εντοπισμό ευκαιριών δικτύωσης για νομικές οντότητες από κράτη μέλη με χαμηλές επιδόσεις σε E&K. Βάσει της ανάλυσης αυτής, μπορούν να διοργανώνονται στοχευμένες εκδηλώσεις ανάπτυξης επαφών σε συνάρτηση με ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων. Οι χρηματοδοτικοί πόροι που διατίθενται στο πρόγραμμα συμβάλλουν επίσης στην προβολή των πολιτικών προτεραιοτήτων της Ένωσης, στον βαθμό που αυτές είναι συναφείς με τους στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 3.
3. Επιπλέον, η Επιτροπή καταρτίζει στρατηγική διάδοσης και εκμετάλλευσης για την αύξηση της διαθεσιμότητας και της διάδοσης των αποτελεσμάτων και των γνώσεων έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος, ώστε να επιταχυνθεί η εκμετάλλευση για τους σκοπούς της υιοθέτησης από την αγορά και να ενισχυθούν σημαντικά οι επιπτώσεις του προγράμματος. Οι χρηματοδοτικοί πόροι που διατίθενται στο πρόγραμμα συμβάλλουν επίσης στην προβολή των πολιτικών προτεραιοτήτων της Ένωσης, καθώς και σε δραστηριότητες πληροφόρησης, επικοινωνίας, δημοσιότητας, διάδοσης και εκμετάλλευσης, στον βαθμό που αυτές είναι συναφείς με τους στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 3.

Άρθρο 47

Αξιολόγηση του προγράμματος

1. Οι αξιολογήσεις του προγράμματος διεξάγονται εγκαίρως ώστε να χρησιμοποιούνται για την τεκμηρίωση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων σχετικά με το πρόγραμμα, το πρόγραμμα που θα το διαδεχθεί του και άλλες πρωτοβουλίες συναφείς με την έρευνα και την καινοτομία.
2. Η ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος διενεργείται, με τη συνδρομή ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων επιλεγμένων βάσει διαφανούς διαδικασίας, όταν υπάρχουν επαρκείς διαθέσιμες πληροφορίες για την υλοποίηση του προγράμματος, το αργότερο όμως τέσσερα έτη από την έναρξη της υλοποίησης του προγράμματος. Περιλαμβάνει αξιολόγηση των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων των προηγούμενων προγραμμάτων-πλαισίων και αποτελεί τη βάση για την προσαρμογή της υλοποίησης του προγράμματος, κατά περίπτωση.

3. Αφού ολοκληρωθεί η υλοποίηση του προγράμματος, το αργότερο όμως τέσσερα έτη από την λήξη της περιόδου που προβλέπεται στο άρθρο 1, η Επιτροπή ολοκληρώνει την τελική αξιολόγηση του προγράμματος. Σε αυτήν περιλαμβάνεται αξιολόγηση των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων των προηγούμενων προγραμμάτων-πλαίσιας.
4. Η Επιτροπή κοινοποιεί τα συμπεράσματα των αξιολογήσεων, μαζί με τις παρατηρήσεις της, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών.

Άρθρο 48

Λογιστικοί έλεγχοι

1. Το σύστημα ελέγχου του προγράμματος διασφαλίζει κατάλληλη ισορροπία μεταξύ εμπιστοσύνης και ελέγχου, λαμβάνοντας υπόψη τις διοικητικές και λοιπές δαπάνες των ελέγχων σε όλα τα επίπεδα, ιδίως για τους δικαιούχους.
2. Η στρατηγική λογιστικού ελέγχου του προγράμματος βασίζεται στον δημοσιονομικό έλεγχο αντιπροσωπευτικού δείγματος των δαπανών στο σύνολο του προγράμματος. Το αντιπροσωπευτικό δείγμα συμπληρώνεται από στοιχεία που επιλέγονται βάσει εκτίμησης των κινδύνων που συνδέονται με τις δαπάνες. Οι δαπάνες που λαμβάνουν κοινή χρηματοδότηση από διαφορετικά προγράμματα της Ένωσης υποβάλλονται μόνο μια φορά σε λογιστικό έλεγχο ο οποίος καλύπτει όλα τα εμπλεκόμενα προγράμματα και τους αντίστοιχους εφαρμοστέους κανόνες τους.

3. Επιπλέον, η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης δύναται να βασίζεται σε συνδυασμένες αξιολογήσεις συστημάτων σε επίπεδο δικαιούχου. Οι εν λόγω συνδυασμένες αξιολογήσεις είναι προαιρετικές για ορισμένους τύπους δικαιούχων και συνίστανται σε λογιστικό έλεγχο συστημάτων και διαδικασιών, ο οποίος συμπληρώνεται από λογιστικό έλεγχο συναλλαγών και διεξάγεται από αρμόδιο ανεξάρτητο ελεγκτή που διαθέτει τα απαιτούμενα προσόντα για τη διεξαγωγή υποχρεωτικών ελέγχων λογιστικών εγγράφων σύμφωνα με την οδηγία 2006/43/EK²⁹. Οι εν λόγω συνδυασμένες αξιολογήσεις μπορούν να χρησιμοποιούνται από την Επιτροπή ή από τον φορέα χρηματοδότησης για τον καθορισμό της συνολικής διασφάλισης της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης των δαπανών και την επανεξέταση του επιπέδου των εκ των υστέρων ελέγχων και των πιστοποιητικών οικονομικών καταστάσεων.
4. Σύμφωνα με το άρθρο 127 του δημοσιονομικού κανονισμού, η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης δύναται να βασίζεται σε λογιστικούς ελέγχους σχετικά με τη χρήση των συνεισφορών της Ένωσης, οι οποίοι διενεργούνται από άλλα πρόσωπα ή άλλες οντότητες, είτε αυτά ενεργούν κατ' εντολή των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης είτε όχι.
5. Λογιστικοί έλεγχοι μπορούν να διενεργούνται έως και δύο έτη μετά την πληρωμή του υπολοίπου.

Άρθρο 49

Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης

1. Η Επιτροπή ή οι εκπρόσωποί της, καθώς και το Ελεγκτικό Συνέδριο, έχουν την εξουσία να διενεργούν ελέγχους ή, στην περίπτωση διεθνών οργανισμών, την εξουσία να διενεργούν επαλήθευση σύμφωνα με συμφωνίες που έχουν συνάψει με αυτούς, βάσει εγγράφων αλλά και επιτόπου, σε όλους τους δικαιούχους επιχορηγήσεων, τους αναδόχους και τους υπεργολάβους που έχουν λάβει ενωσιακά κονδύλια δυνάμει του παρόντος κανονισμού.

²⁹ Οδηγία 2006/43/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 2006, για τους υποχρεωτικούς ελέγχους των ετήσιων και των ενοποιημένων λογαριασμών, για την τροποποίηση των οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της οδηγίας 84/253/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 157 της 9.6.2006, σ. 87).

2. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) δύναται να διενεργεί έρευνες που περιλαμβάνουν επιτόπιους ελέγχους και επιθεωρήσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις και διαδικασίες του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και του κανονισμού (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96 του Συμβουλίου, με στόχο τη διαπίστωση απάτης, διαφθοράς ή άλλης παράνομης δραστηριότητας, η οποία θίγει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, συνδεδεμένης με χρηματοδότηση της Ένωσης ή εγγυήσεις από τον προϋπολογισμό δυνάμει του παρόντος κανονισμού.
3. Επιπλέον, ενδέχεται να απαιτείται η συνεργασία των αρμόδιων αρχών τρίτων χωρών και διεθνών οργανισμών με την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, με βάση συμφωνίες αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, όταν αυτή διεξάγει έρευνες σε υποθέσεις ποινικών αδικημάτων εντός του πεδίου της αρμοδιότητάς της σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1939.
4. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 1 και 2, οι συμφωνίες συνεργασίας με τρίτες χώρες και με διεθνείς οργανισμούς, οι συμβάσεις, οι συμφωνίες επιχορήγησης, άλλες νομικές δεσμεύσεις και συμφωνίες για τη σύσταση εγγύησης από τον προϋπολογισμό, οι οποίες απορρέουν από την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού περιέχουν διατάξεις με τις οποίες η Επιτροπή, το Ελεγκτικό Συνέδριο και η OLAF εξουσιοδοτούνται ρητώς να διενεργούν τέτοιους λογιστικούς ελέγχους, επιτόπιους ελέγχους και έρευνες, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους. Περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, διατάξεις με τις οποίες διασφαλίζεται ότι τυχόν τρίτα μέρη που συμμετέχουν στην εκτέλεση κονδυλίων της Ένωσης ή χρηματοδοτικής πράξης υποστηριζόμενης, εν όλων ή εν μέρει, από εγγύηση από τον προϋπολογισμό, παρέχουν ισοδύναμα δικαιώματα.

Άρθρο 50

Άσκηση της εξουσιοδότησης

1. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις υπό τις προϋποθέσεις του παρόντος άρθρου.
2. Η εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που αναφέρεται στο άρθρο 45 παράγραφος 2 ανατίθεται στην Επιτροπή έως την 31η Δεκεμβρίου 2028.

3. Η εξουσιοδότηση που αναφέρεται στο άρθρο 45 παράγραφος 2 μπορεί να ανακληθεί ανά πάσα στιγμή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο. Η απόφαση ανάκλησης καταργεί την εξουσιοδότηση που προσδιορίζεται στην εν λόγω απόφαση. Αρχίζει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσης της απόφασης στην *Επίσημη Εφημερίδα* της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε μεταγενέστερη ημερομηνία που ορίζεται σε αυτήν. Δεν θίγει το κύρος των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που βρίσκονται ήδη σε ισχύ.
4. Πριν από την έκδοση κατ' εξουσιοδότηση πράξης, η Επιτροπή συμβουλευεται τους εμπειρογνώμονες που ορίζονται από τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τις αρχές που καθορίζονται στη διοργανική συμφωνία της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου.
5. Μόλις εκδώσει κατ' εξουσιοδότηση πράξη, η Επιτροπή την κοινοποιεί ταυτόχρονα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.
6. Οι κατ' εξουσιοδότηση πράξεις που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 45 παράγραφος 2 τίθενται σε ισχύ μόνο εφόσον δεν έχει διατυπωθεί αντίρρηση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο εντός δύο μηνών από την ημέρα κοινοποίησης της πράξης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ή εάν, πριν λήξει αυτή η περίοδος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενημερώσουν αμφότερα την Επιτροπή ότι δεν θα προβάλουν αντιρρήσεις. Η προθεσμία αυτή παρατείνεται κατά δύο μήνες κατόπιν πρωτοβουλίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή του Συμβουλίου.

ΤΙΤΛΟΣ IV

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 51

Κατάργηση

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 και ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 καταργούνται με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2021.

Άρθρο 52

Μεταβατικές διατάξεις

1. Ο παρών κανονισμός δεν θίγει τη συνέχιση ή την τροποποίηση των οικείων δράσεων στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1290/2013, οι οποίοι εξακολουθούν να εφαρμόζονται στις εν λόγω δράσεις μέχρι τη λήξη τους. Τα σχέδια εργασίας και οι δράσεις που προβλέπονται σε σχέδια εργασίας που έχουν εγκριθεί δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 και δυνάμει των βασικών πράξεων των αντίστοιχων φορέων χρηματοδότησης εξακολουθούν να διέπονται από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 και τις εν λόγω βασικές πράξεις μέχρι την ολοκλήρωσή τους.
2. Το χρηματοδοτικό κονδύλιο του προγράμματος μπορεί επίσης να καλύψει δαπάνες τεχνικής και διοικητικής βοήθειας που είναι αναγκαίες για την εξασφάλιση της μετάβασης μεταξύ του προγράμματος και των μέτρων που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο του προηγούμενου κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1291/2013.

Άρθρο 53

Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ο Πρόεδρος

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Ο γενικός στόχος και οι ειδικοί στόχοι που καθορίζονται στο άρθρο 3 επιδιώκονται στο σύνολο του προγράμματος με τους τομείς παρέμβασης και τις γενικές γραμμές δραστηριοτήτων που περιγράφονται στο παρόν παράρτημα, καθώς και στο παράρτημα Ι του ειδικού προγράμματος.

(1) Πυλώνας Ι «Επιστήμη αριστείας»

Μέσω των ακόλουθων δραστηριοτήτων, ο πυλώνας αυτός πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 4, να προάγει την επιστημονική αριστεία, να προσελκύει τα καλύτερα talenta στην Ευρώπη, να παρέχει την κατάλληλη υποστήριξη σε ερευνητές αρχικού σταδίου και να υποστηρίζει την δημιουργία και διάδοση της επιστημονικής αριστείας, υψηλής ποιότητας γνώσεων, μεθόδων και δεξιοτήτων, τεχνολογιών και λύσεων σε παγκόσμιες, κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές προκλήσεις. Θα συμβάλλει επίσης στους λοιπούς ειδικούς στόχους του προγράμματος όπως περιγράφονται στο άρθρο 3.

- α) Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας: Παρέχει ελκυστική και ευέλικτη χρηματοδότηση ώστε να δίνεται η δυνατότητα σε ταλαντούχους και δημιουργικούς μεμονωμένους ερευνητές και στις ομάδες τους να συμμετέχουν στα πλέον υποσχόμενα πεδία της επιστήμης αιχμής, ανεξάρτητα από την εθνικότητα και την χώρα προέλευσής τους και με βάση τον ανταγωνισμό με αποκλειστικό κριτήριο την αριστεία.

Τομέας παρέμβασης: Επιστήμη αιχμής

- β) Δράσεις «Marie Skłodowska-Curie»: Εφοδιασμός των ερευνητών με νέες γνώσεις και δεξιότητες μέσω της κινητικότητας και της έκθεσης σε διασυνοριακό, διατομεακό και διεπιστημονικό επίπεδο, ενίσχυση των συστημάτων κατάρτισης και επαγγελματικής εξέλιξης, καθώς και διάρθρωση και βελτίωση των θεσμικών και εθνικών προσλήψεων, λαμβάνοντας υπόψη την Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή και τον κώδικα δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών· εν προκειμένω, οι δράσεις «Marie Skłodowska-Curie» βοηθούν στη θεμελίωση του ευρωπαϊκού ερευνητικού τοπίου αριστείας, συμβάλλοντας όπου δει στην τόνωση της απασχόλησης, της ανάπτυξης και των επενδύσεων, καθώς και στην επίλυση υφιστάμενων και μελλοντικών κοινωνικών προκλήσεων.

Τομείς παρέμβασης: Προαγωγή της αριστείας μέσω της διασυνοριακής, διατομεακής και διεπιστημονικής κινητικότητας των ερευνητών· προώθηση νέων δεξιοτήτων μέσω της άριστης κατάρτισης των ερευνητών· ενίσχυση των ανθρώπινων πόρων και της ανάπτυξης δεξιοτήτων σε ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας, μεταξύ άλλων, υποστήριξη προς τους ερευνητές να επιστρέφουν στη χώρα καταγωγής τους, εντός και εκτός της Ένωσης· βελτίωση και διευκόλυνση συνεργειών· προώθηση της δημόσιας προβολής.

- γ) Ερευνητικές υποδομές: Παροχή στην Ευρώπη βιώσιμων ανοικτών ερευνητικών υποδομών παγκόσμιας κλάσης, στις οποίες έχουν πρόσβαση οι καλύτεροι ερευνητές από την Ευρώπη και πέραν αυτής. Προώθηση της χρήσης υφιστάμενων υποδομών έρευνας, συμπεριλαμβανομένων αυτών που χρηματοδοτούνται από τα ΕΔΕΤ. Στο εν λόγω πλαίσιο θα ενισχυθεί η δυνατότητα των υποδομών έρευνας να στηρίζουν την επιστημονική πρόοδο και καινοτομία και να καθιστούν εφικτή την ανοικτή επιστήμη και την επιστήμη αριστείας, σύμφωνα με τις αρχές FAIR, παράλληλα με δραστηριότητες σε συναφείς πολιτικές της Ένωσης και τη διεθνή συνεργασία.

Τομείς παρέμβασης: Εδραίωση και ανάπτυξη του τοπίου των ευρωπαϊκών ερευνητικών υποδομών· Άνοιγμα, ενοποίηση και διασύνδεση ερευνητικών υποδομών· Ενίσχυση της ευρωπαϊκής πολιτικής για τις ερευνητικές υποδομές και της διεθνούς συνεργασίας· ενίσχυση του ρόλου και των δραστηριοτήτων των ευρωπαϊκών ερευνητικών υποδομών για την καινοτομία και την κατάρτιση.

(2) Πυλώνας II «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα»

Μέσω των ακόλουθων δραστηριοτήτων, ο πυλώνας αυτός πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 4, να στηρίζει τη δημιουργία και την καλύτερη διάδοση των νέων γνώσεων, τεχνολογιών και βιώσιμων λύσεων υψηλής ποιότητας, να ενισχύει την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, να ενισχύει τον αντίκτυπο της έρευνας και της καινοτομίας στην ανάπτυξη, υποστήριξη και εφαρμογή ενωσιακών πολιτικών και να στηρίζει την υιοθέτηση καινοτόμων λύσεων για τη βιομηχανία, ιδίως τις ΜΜΕ και τις νεοφυείς επιχειρήσεις, όσο και για την κοινωνία με σκοπό την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων. Θα συμβάλλει επίσης στους λοιπούς ειδικούς στόχους του προγράμματος όπως περιγράφονται στο άρθρο 3.

Οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες θα ενταχθούν πλήρως σε όλες τις ομάδες, περιλαμβανομένων συγκεκριμένων και ειδικών δραστηριοτήτων.

Με στόχο τη μεγιστοποίηση των επιπτώσεων, της ευελιξίας και των συνεργειών, οι δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας διοργανώνονται σε έξι ομάδες οι οποίες, τόσο μεμονωμένα όσο και από κοινού, θα παρέχουν κίνητρα για τη διατομεακή, διαπολιτική, διασυνοριακή και διεθνή συνεργασία. Οι δραστηριότητες από ευρύ φάσμα επιπέδων τεχνολογικής ετοιμότητας, μεταξύ άλλων, χαμηλότερων επιπέδων, καλύπτονται στον συγκεκριμένο πυλώνα του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

Κάθε ομάδα συμβάλλει στην επίτευξη διαφόρων ΣΒΑ· και πολλοί ΣΒΑ στηρίζονται από περισσότερες της μιας ομάδες.

Οι δραστηριότητες Ε&Κ διεξάγονται εντός και μεταξύ των ακόλουθων ομάδων:

- α) Ομάδα «Υγεία»: Βελτίωση και προστασία της υγείας και του ευ ζην των πολιτών σε όλες τις ηλικίες, με παραγωγή νέων γνώσεων, ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων, και εξασφάλιση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου, κατά περίπτωση, για την πρόληψη, διάγνωση, παρακολούθηση, αντιμετώπιση και θεραπεία ασθενειών· μετριασμός των κινδύνων για την υγεία, προστασία των πληθυσμών και προώθηση της καλής υγείας και του ευ ζην, μεταξύ άλλων, στον χώρο εργασίας· βελτίωση της οικονομικής αποδοτικότητας, της ισοτιμίας και της βιωσιμότητας των συστημάτων δημόσιας υγείας· πρόληψη των ασθενειών που σχετίζονται με τη φτώχεια· και στήριξη και διευκόλυνση της συμμετοχής και της αυτοδιαχείρισης των ασθενών.

Τομείς παρέμβασης: Υγεία σε όλη τη διάρκεια της ζωής· Καθοριστικοί παράγοντες για το περιβάλλον και την κοινωνική υγεία· Μη μεταδοτικά και σπάνια νοσήματα· Μεταδοτικές ασθένειες, συμπεριλαμβανομένων των ασθενειών που συνδέονται με τη φτώχεια και των παραμελημένων ασθενειών· Εργαλεία, τεχνολογίες και ψηφιακές λύσεις για την υγεία και την περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένης της εξατομικευμένης ιατρικής· Συστήματα υγειονομικής περίθαλψης.

- β) Ομάδα «Πολιτισμός και κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς»: Ενίσχυση των δημοκρατικών αξιών, μεταξύ άλλων, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, διαφύλαξη της πολιτισμικής μας κληρονομιάς και προώθηση κοινωνικοοικονομικών μετασχηματισμών που συμβάλλουν στην ένταξη και την ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένων της διαχείρισης της μετανάστευσης και της ένταξης των μεταναστών.

Τομείς παρέμβασης: Διακυβέρνηση και δημοκρατία· Πολιτιστική κληρονομιά· Κοινωνικοί και οικονομικοί μετασχηματισμοί.

- γ) Ομάδα «Πολιτική προστασία για την κοινωνία»: ανταπόκριση στις προκλήσεις που ανακύπτουν από τις επίμονες απειλές κατά της ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένου του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, καθώς και των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών.

Τομείς παρέμβασης: Κοινωνίες ανθεκτικές στις καταστροφές· Προστασία και ασφάλεια· Ασφάλεια στον κυβερνοχώρο.

- δ) Ομάδα «Ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία και διάστημα»: Ενίσχυση των ικανοτήτων και διασφάλιση της κυρίαρχης θέσης της Ευρώπης σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής στους τομείς της ψηφιοποίησης και της παραγωγής, καθώς και στη διαστημική τεχνολογία, καθ' όλη την αλυσίδα αξίας, με στόχο τη δημιουργία ανταγωνιστικής, ψηφιακής, κυκλικής βιομηχανίας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών· διασφάλιση βιώσιμου εφοδιασμού με πρώτες ύλες· ανάπτυξη προηγμένων υλικών και παροχή της βάσης για πρόοδο και καινοτομία στις παγκόσμιες κοινωνικές προκλήσεις.

Τομείς παρέμβασης: Μεταποιητικές τεχνολογίες· Βασικές ψηφιακές τεχνολογίες· Αναδυόμενες τεχνολογίες γενικής εφαρμογής· Προηγμένα υλικά· Τεχνητή νοημοσύνη και ρομποτική· Διαδίκτυο επόμενης γενιάς· Προηγμένη πληροφορική και μαζικά δεδομένα· Κυκλικές βιομηχανίες· Καθαρές βιομηχανίες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών· Διάστημα, συμπεριλαμβανομένης της παρατήρησης της γης.

- ε) Ομάδα «Κλίμα και ενέργεια» Καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής με καλύτερη κατανόηση των σχετικών αιτιών, της εξέλιξης, των κινδύνων, των επιπτώσεων και των δυνατοτήτων, καθιστώντας τον τομέα της ενέργειας πιο φιλικό προς το κλίμα και το περιβάλλον, πιο αποτελεσματικό και ανταγωνιστικό, ευφύτερο, ασφαλέστερο και ανθεκτικότερο, με τη βελτίωση της ανθεκτικότητας της Ένωσης σε εξωτερικούς κλυδωνισμούς και την προσαρμογή της κοινωνικής συμπεριφοράς υπό το πρίσμα των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ).

Τομείς παρέμβασης: Επιστήμη του κλίματος και λύσεις· Ενεργειακός εφοδιασμός· Ενεργειακά συστήματα και δίκτυα· Κτίρια και βιομηχανικές εγκαταστάσεις σε ενεργειακή μετάβαση· Κοινότητες και πόλεις· Βιομηχανική ανταγωνιστικότητα στις μεταφορές· Αποθήκευση ενέργειας.

- εε) Ομάδα «Κινητικότητα»: Να καταστεί ο τομέας των μεταφορών, περιλαμβανομένων των οχημάτων, πιο φιλικός προς το κλίμα και το περιβάλλον, πιο αποτελεσματικός και ανταγωνιστικός, ευφύτερος, ασφαλέστερος και ανθεκτικότερος.

Τομείς παρέμβασης: Βιομηχανική ανταγωνιστικότητα στις μεταφορές· Καθαρές, ασφαλείς και προσβάσιμες μεταφορές και κινητικότητα· Έξυπνη κινητικότητα·

- στ) Ομάδα «Βιοοικονομία, Τροφίμων, Φυσικοί Πόροι και Περιβάλλον»: Προστασία του περιβάλλοντος, αποκατάσταση, βιώσιμη διαχείριση και χρήση φυσικών και βιολογικών πόρων από γη και θάλασσα, ώστε να τερματιστεί η διάβρωση της βιοποικιλότητας, να καλύπτονται η επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια και η μετάβαση σε μια αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων κυκλική οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και βιώσιμη βιοοικονομία.

Τομείς παρέμβασης: Περιβαλλοντική παρατήρηση· Βιοποικιλότητα και φυσικοί πόροι· Γεωργία, δασοκομία και αγροτικές περιοχές· Θάλασσες, ωκεανοί και εσωτερικά ύδατα· Συστήματα τροφίμων· Βιολογικά συστήματα καινοτομίας στην βιοοικονομία της ΕΕ· Κυκλικά συστήματα.

- ζ) Μη πυρηνικές άμεσες δράσεις του Κοινού Κέντρου Ερευνών: Παραγωγή επιστημονικών στοιχείων υψηλής ποιότητας για τη χάραξη αποτελεσματικών και οικονομικά προσιτών χρηστών δημόσιων πολιτικών. Οι νέες πρωτοβουλίες και προτάσεις ενωσιακής νομοθεσίας χρειάζονται διαφανή, ολοκληρωμένα και ισορροπημένα στοιχεία ώστε να καταρτίζονται με λογική, ενώ η εφαρμογή των πολιτικών απαιτεί στοιχεία για τη μέτρηση και την παρακολούθηση της προόδου. Το Κοινό Κέντρο Ερευνών θα παρέχει ανεξάρτητα επιστημονικά στοιχεία και τεχνική στήριξη για τις ενωσιακές πολιτικές καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου πολιτικής. Οι έρευνες του ΚΚΕρ θα επικεντρώνονται στις προτεραιότητες πολιτικής της ΕΕ.

Τομείς παρέμβασης: Υγεία· ένταξη, δημιουργικότητα και πολιτισμός, πολιτική προστασία για την κοινωνία· ψηφιακές τεχνολογίες και βιομηχανία· κλίμα, ενέργεια και κινητικότητα· βιοοικονομία, τρόφιμα, φυσικοί πόροι και περιβάλλον· στήριξη της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και της οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης· στήριξη των κρατών μελών όσον αφορά την εφαρμογή της νομοθεσίας και την ανάπτυξη στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης· αναλυτικά εργαλεία και μέθοδοι χάραξης πολιτικής· διαχείριση της γνώσης· μεταφορά γνώσης και τεχνολογίας· στήριξη της επιστήμης για πλατφόρμες πολιτικής.

(3) Πυλώνας III «Καινοτόμος Ευρώπη»

Μέσω των ακόλουθων δραστηριοτήτων, ο πυλώνας αυτός πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 4, να προάγει όλες τις μορφές καινοτομίας, κυρίως στις ΜΜΕ, με τη διευκόλυνση της τεχνολογικής ανάπτυξης, της επίδειξης και της μεταφοράς γνώσης, και να ενισχύει την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων. Θα συμβάλλει επίσης στους λοιπούς ειδικούς στόχους του προγράμματος όπως περιγράφονται στο άρθρο 3. Το ΕΣΚ θα υλοποιηθεί κατά κύριο λόγο μέσω δύο τύπων δράσεων: του μέσου Pathfinder, που θα υλοποιηθεί κυρίως μέσω της συνεργατικής έρευνας, και του μέσου Accelerator.

- α) Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας: προώθηση παντός είδους καινοτομίας, εστιάζοντας στη ρηξικέλευθη και ανατρεπτική καινοτομία με δυνατότητες επέκτασης σε ενωσιακό και διεθνές επίπεδο.

Τομείς παρέμβασης: Pathfinder: υποστήριξη μελλοντικών και αναδυόμενων ρηξικέλευθων τεχνολογιών που δημιουργούν αγορές και/ή υπερπροηγμένων τεχνολογιών· Accelerator: κάλυψη του χρηματοδοτικού κενού μεταξύ των τελευταίων σταδίων των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας και της υιοθέτησης από την αγορά, ώστε να επιτυγχάνεται αποτελεσματική ανάπτυξη ρηξικέλευθων καινοτομιών που δημιουργούν αγορές και να επεκτείνονται οι εταιρείες σε τομείς που η αγορά δεν παρέχει βιώσιμη χρηματοδότηση· και πρόσθετες δραστηριότητες, όπως βραβεία και υποτροφίες, καθώς και υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας για τις επιχειρήσεις.

- β) Ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας

Τομείς παρέμβασης: Σύνδεση, κατά περίπτωση σε συνεργασία με το EIKT, με εθνικούς και περιφερειακούς φορείς καινοτομίας και στήριξη της υλοποίησης κοινών διασυνοριακών προγραμμάτων καινοτομίας από κράτη μέλη, περιφέρειες και συνδεδεμένες χώρες, από την ανταλλαγή πρακτικών και γνώσεων για τη ρύθμιση της καινοτομίας έως την αναβάθμιση των μη τεχνικών δεξιοτήτων για την καινοτομία και τη διεξαγωγή δράσεων έρευνας και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων της ανοικτής ή υπό την ηγεσία χρηστών καινοτομίας, με σκοπό την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του ευρωπαϊκού συστήματος καινοτομίας. Αυτό θα πρέπει να υλοποιηθεί σε συνδυασμό, μεταξύ άλλων, με τη στήριξη του ΕΤΠΑ σε οικοσυστήματα καινοτομίας και διαπεριφερειακές συμπράξεις με αντικείμενο θέματα έξυπνης εξειδίκευσης.

- γ) Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας

[Τομείς παρέμβασης: Ενίσχυση και επέκταση βιώσιμων οικοσυστημάτων καινοτομίας σε ολόκληρη την Ευρώπη· Δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την ανάπτυξη δεξιοτήτων επιχειρηματικότητας και καινοτομίας στο πλαίσιο διά βίου μάθησης και υποστήριξη του επιχειρηματικού μετασχηματισμού των πανεπιστημίων της ΕΕ· Διείσδυση στην αγορά νέων λύσεων για τις παγκόσμιες κοινωνιακές προκλήσεις· Συνέργειες και προστιθέμενη αξία στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»· διασύνδεση με τη στήριξη μεγάλης κλίμακας και υψηλού κινδύνου του ΕΣΚ σε πολλά υποσχόμενες καινοτομίες, υποστηρίζοντας τις νεοφυείς και τις επεκτεινόμενες επιχειρήσεις.].

4) Τμήμα «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας»

Με τις ακόλουθες δραστηριότητες, το παρόν μέρος του προγράμματος θα βελτιστοποιεί, σύμφωνα με το άρθρο 4, την επίτευξη των στόχων του προγράμματος για διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας. Θα έχει ως στόχο την ενίσχυση των δεσμών συνεργασίας σε όλη την Ευρώπη και το άνοιγμα των ευρωπαϊκών δικτύων E&I, καθώς και την αξιοποίηση του ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού της Ένωσης. Επιπλέον, θα συμβάλλει στη βελτίωση της προβολής της επιστήμης στην κοινωνία. Θα στηρίζει τους ειδικούς στόχους του προγράμματος, όπως περιγράφονται στο άρθρο 3, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών μέτρων για μεγαλύτερη συμμετοχή των κρατών μελών με χαμηλές επιδόσεις σε E&K. Ενώ στηρίζει το πρόγραμμα στο σύνολό του, το παρόν τμήμα θα στηρίζει και δραστηριότητες που συμβάλλουν στην προσέλκυση ταλέντων, στην ενίσχυση της «κυκλοφορίας των εγκεφάλων» και στην πρόληψη της «διαρροής εγκεφάλων», στη δημιουργία μιας Ευρώπης που θα βασίζεται περισσότερο στις γνώσεις, την καινοτομία και την ισότητα των φύλων και θα βρίσκεται στην κορυφή του παγκόσμιου ανταγωνισμού, στην προώθηση της διεθνικής συνεργασίας και, ως εκ τούτου, στη βελτιστοποίηση των δυνατών σημείων σε εθνικό επίπεδο και των δυνατοτήτων σε όλη την Ευρώπη, στο πλαίσιο της εύρυθμης λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE), όπου οι γνώσεις και ένα εργατικό δυναμικό υψηλής ειδίκευσης κυκλοφορούν ελεύθερα, όπου τα αποτελέσματα της E&I διαδίδονται ευρέως, γίνονται κατανοητά και δεκτά από ενημερωμένους πολίτες και ωφελούν την κοινωνία στο σύνολό της, και όπου η πολιτική της ΕΕ, ιδίως για την E&I, βασίζεται σε υψηλής ποιότητας επιστημονικά στοιχεία.

Τέλος, θα στηρίζει επίσης δραστηριότητες με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας προτάσεων από νομικές οντότητες κρατών μελών με χαμηλές επιδόσεις σε E&I, όπως επαγγελματικοί έλεγχοι και συμβουλές για τις προκαταρκτικές προτάσεις και την ενθάρρυνση των δραστηριοτήτων των εθνικών σημείων επαφής με στόχο την υποστήριξη της διεθνούς δικτύωσης, καθώς και των δραστηριοτήτων με στόχο την υποστήριξη νομικών οντοτήτων κρατών μελών με χαμηλές επιδόσεις σε E&I που προσχωρούν σε ήδη επιλεγμένα συνεργατικά έργα στα οποία δεν συμμετέχουν νομικές οντότητες από τα εν λόγω κράτη μέλη.

Τομείς παρέμβασης: Διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας, μέσω συγκρότησης ομάδων, αδελφοποίησης, πανεπιστημιακών εδρών EXE, COST και δραστηριοτήτων για την προώθηση της «κυκλοφορίας των εγκεφάλων». Μεταρρύθμιση και ενίσχυση του ευρωπαϊκού συστήματος E&K, για παράδειγμα με την υποστήριξη των μεταρρυθμίσεων των εθνικών πολιτικών έρευνας και καινοτομίας, την παροχή ελκυστικών επαγγελματικών συνθηκών και την υποστήριξη της επιστήμης για τους πολίτες και την ισότητα των φύλων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ια

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΙΚΤ)

Ισχύουν τα ακόλουθα κατά την υλοποίηση του προγράμματος δραστηριοτήτων του ΕΙΚΤ:

[1. Σκεπτικό

Όπως αναφέρει σαφώς η έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου σχετικά με τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου των προγραμμάτων έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ (ομάδα υψηλού επιπέδου «Lamy»), τα επόμενα βήματα συνίστανται «στην εκπαίδευση για το μέλλον και στην επένδυση σε ανθρώπους που θα κάνουν την αλλαγή». Πιο συγκεκριμένα, τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια καλούνται να ενθαρρύνουν την επιχειρηματικότητα, να καταρρίψουν τα επιστημονικά στεγανά και να κατοχυρώσουν θεσμικά ισχυρές συνεργασίες μεταξύ των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και της βιομηχανίας, οι οποίες θα έχουν διεπιστημονικό χαρακτήρα. Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, η πρόσβαση σε ταλαντούχα άτομα είναι μακράν ο σημαντικότερος παράγοντας που επηρεάζει τις επιλογές των ευρωπαϊκών ιδρυτών νεοφυών επιχειρήσεων όσον αφορά την τοποθεσία. Οι ευκαιρίες επιχειρηματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης διαδραματίζουν καίριας σημασίας ρόλο στην καλλιέργεια μελλοντικών δημιουργών καινοτομίας και στην ανάπτυξη των ικανοτήτων των υφιστάμενων δημιουργών καινοτομίας ώστε να καρπωθούν μεγαλύτερες επιτυχίες στο πλαίσιο της ανάπτυξης των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων. Η πρόσβαση σε επιχειρηματικά talenta, σε συνδυασμό με την πρόσβαση σε επαγγελματικές υπηρεσίες, κεφάλαια και αγορές σε επίπεδο ΕΕ, καθώς και η συσπείρωση σημαντικών παραγόντων καινοτομίας γύρω από έναν κοινό στόχο αποτελούν τα βασικά συστατικά για την καλλιέργεια ενός οικοσυστήματος καινοτομίας. Υπάρχει ανάγκη για συντονισμό των προσπαθειών σε ολόκληρη την ΕΕ, με στόχο τη δημιουργία κρίσιμης μάζας επιχειρηματικών συνεργατικών σχηματισμών και οικοσυστημάτων σε ολόκληρη την ΕΕ που θα διασυνδέονται.

Εξακολουθούν να απαιτούνται προσπάθειες για την ανάπτυξη οικοσυστημάτων όπου ερευνητές, δημιουργοί καινοτομίας, βιομηχανίες και κυβερνήσεις θα μπορούν να αλληλεπιδρούν με ευκολία. Είναι γεγονός ότι τα συστήματα καινοτομίας δεν λειτουργούν με τον βέλτιστο τρόπο για διάφορους λόγους, όπως:

- η αλληλεπίδραση μεταξύ των παραγόντων καινοτομίας παρεμποδίζεται από οργανωτικούς, κανονιστικούς και πολιτισμικούς φραγμούς·
- οι προσπάθειες για την ενίσχυση των συστημάτων καινοτομίας στερούνται συντονισμού και σαφούς εστίασης σε ειδικούς στόχους και αποτελέσματα.

Για να αντιμετωπιστούν οι μελλοντικές προκλήσεις, να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες και να υπάρξει συνεισφορά στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, στην απασχόληση, στην ανταγωνιστικότητα και στην ευημερία των ευρωπαϊών πολιτών, υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση της ικανότητας της Ευρώπης να καινοτομεί, μέσω: της ενθάρρυνσης της δημιουργίας νέων περιβαλλόντων που ευνοούν τη συνεργασία και την καινοτομία· της ενίσχυσης των ικανοτήτων καινοτομίας των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και του ερευνητικού τομέα· της στήριξης της νέας γενιάς επιχειρηματιών· της ενθάρρυνσης της δημιουργίας και της ανάπτυξης καινοτόμων επιχειρήσεων.

Η φύση και το μέγεθος των προκλήσεων όσον αφορά την καινοτομία απαιτούν την ανάπτυξη επαφών και την κινητοποίηση παραγόντων και πόρων σε ευρωπαϊκή κλίμακα, μέσω της ενίσχυσης της διασυνοριακής συνεργασίας. Πρέπει να άρουμε τα στεγανά μεταξύ επιστημονικών τομέων και στις αλυσίδες αξίας και να συμβάλουμε στη διαμόρφωση ευνοϊκών συνθηκών για την αποτελεσματική ανταλλαγή γνώσεων και εμπειρογνωμοσύνης, καθώς και για την ανάπτυξη και την προσέλκυση επιχειρηματικών ταλέντων.

2. Τομείς παρέμβασης

2.1. *Βιώσιμα οικοσυστήματα καινοτομίας σε ολόκληρη την Ευρώπη*

Σύμφωνα με τον κανονισμό του ΕΙΚΤ και το στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας, το ΕΙΚΤ θα συμβάλλει περισσότερο στην ενίσχυση των βιώσιμων οικοσυστημάτων καινοτομίας σε όλη την Ευρώπη. Πιο συγκεκριμένα, το ΕΙΚΤ θα συνεχίσει να λειτουργεί κυρίως μέσω των οικείων κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ), των μεγάλης κλίμακας ευρωπαϊκών συμπράξεων που αποσκοπούν σε ειδικούς κοινωνικούς στόχους. Θα συνεχίσει να ενισχύει τα οικοσυστήματα καινοτομίας γύρω από αυτές, μέσω του ανοίγματός τους και μέσω της ενθάρρυνσης της ενσωμάτωσης της έρευνας, της καινοτομίας και της εκπαίδευσης. Επιπλέον, το ΕΙΚΤ θα συμβάλει στη γεφύρωση των υφιστάμενων χασμάτων στις επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας σε ολόκληρη την Ευρώπη μέσω της επέκτασης του σχεδίου περιφερειακής καινοτομίας (EIT RIS). Το ΕΙΚΤ θα συνεργάζεται με τα οικοσυστήματα καινοτομίας που παρουσιάζουν υψηλό δυναμικό καινοτομίας βάσει στρατηγικής, θεματικής ευθυγράμμισης και αντικτύπου, σε στενή συνεργασία με στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης και πλατφόρμες.

Γενικές γραμμές

- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των υφιστάμενων ΚΓΚ, καθιστώντας δυνατή τη μετάβαση στην επίτευξη αυτονομίας σε μακροπρόθεσμη βάση και δημιουργία νέων ΚΓΚ σε περιορισμένο αριθμό θεματικών τομέων·

- Επίσπευση της προόδου των περιφερειών προς την αριστεία σε χώρες που έχουν μικρές ή μέτριες επιδόσεις καινοτομίας, σε στενή συνεργασία με τα σχετικά διαρθρωτικά ταμεία, κατά περίπτωση.

2.2. *Δεξιότητες για την καινοτομία και επιχειρηματικές δεξιότητες σε προοπτική δια βίου μάθησης, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης των ικανοτήτων των πανεπιστημίων σε ολόκληρη την Ευρώπη*

Οι δραστηριότητες εκπαίδευσης του ΕΙΚΤ θα ενισχυθούν με στόχο την ενθάρρυνση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας μέσω της βελτίωσης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Στο πλαίσιο της ανάπτυξης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των υφιστάμενων ΚΓΚ του ΕΙΚΤ θα δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, ώστε να συνεχίσουν να προσφέρονται στους σπουδαστές και στους επαγγελματίες προγράμματα σπουδών υψηλής ποιότητας με βάση την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα σύμφωνα ιδίως με τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιομηχανία και τις δεξιότητες. Τούτο μπορεί να περιλαμβάνει ερευνητές και δημιουργούς καινοτομίας που στηρίζονται από άλλα μέρη του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», ιδίως από τις δράσεις MSCA. Το ΕΙΚΤ θα στηρίζει επίσης τον εκσυγχρονισμό των πανεπιστημίων σε ολόκληρη την Ευρώπη και την ένταξή τους σε οικοσυστήματα καινοτομίας, μέσω της τόνωσης και της αύξησης του επιχειρηματικού δυναμικού και ικανοτήτων τους και της ενθάρρυνσής τους να προβλέπουν καλύτερα τις νέες απαιτήσεις δεξιοτήτων.

Γενικές γραμμές

- Ανάπτυξη καινοτόμων προγραμμάτων σπουδών λαμβάνοντας υπόψη τις μελλοντικές ανάγκες της βιομηχανίας και διατομεακών προγραμμάτων για σπουδαστές, επιχειρηματίες και επαγγελματίες σε ολόκληρη την Ευρώπη και πέραν αυτής, εκεί όπου οι γνώσεις ειδημόνων και οι ειδικές ανά τομέα γνώσεις συνδυάζονται με δεξιότητες προσανατολισμένες στην επιχειρηματικότητα και την καινοτομία, όπως δεξιότητες υψηλής τεχνολογίας σε σχέση με ψηφιακές τεχνολογίες και βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής·
- Ενίσχυση και επέκταση του σήματος ΕΙΚΤ, με στόχο τη βελτίωση της προβολής και της αναγνώρισης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του ΕΙΚΤ με βάση συμπράξεις μεταξύ διαφόρων ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ερευνητικών κέντρων και εταιρειών και προσφορά προγραμμάτων μάθησης μέσω της εφαρμογής στην πράξη και στοχευμένης επιχειρηματικής εκπαίδευσης, καθώς και διεθνούς και διατομεακής κινητικότητας, αλλά και κινητικότητας μεταξύ οργανισμών·

- Ανάπτυξη ικανοτήτων καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στον τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, μέσω της αξιοποίησης της εμπειρογνωμοσύνης της κοινότητας του ΕΙΚΤ στη σύνδεση της εκπαίδευσης, της έρευνας και των επιχειρήσεων·
- Ενίσχυση του ρόλου της κοινότητας αποφοίτων του ΕΙΚΤ ως προτύπου για νέους σπουδαστές και ισχυρού μέσου για την προβολή του αντικτύπου του ΕΙΚΤ.

2.3. Νέες λύσεις στην αγορά

Το ΕΙΚΤ θα διευκολύνει και θα ενδυναμώνει τους επιχειρηματίες, τους δημιουργούς καινοτομίας, τους ερευνητές, τους εκπαιδευτές, τους σπουδαστές και άλλους παράγοντες καινοτομίας ώστε να συνεργαστούν σε διεπιστημονικές ομάδες και να δημιουργήσουν ιδέες οι οποίες θα μετουσιωθούν τόσο σε επαυξητικές όσο και σε ανατρεπτικές καινοτομίες. Οι δραστηριότητες θα χαρακτηρίζονται από προσέγγιση ανοικτής καινοτομίας και μια διασυννοριακή προσέγγιση, ενώ θα εστιάζουν στην ενσωμάτωση σχετικών δραστηριοτήτων για το τρίγωνο της γνώσης που θα συμβάλουν στην επιτυχία τους (π.χ., οι φορείς υλοποίησης ενός έργου μπορούν να βελτιώσουν την πρόσβασή τους σε: ειδικευμένους αποφοίτους, κύριους χρήστες, νεοφυείς επιχειρήσεις με καινοτόμες ιδέες, ξένες εταιρείες με σχετικά συμπληρωματικά περιουσιακά στοιχεία κ.λπ.).

Γενικές γραμμές

- Παροχή στήριξης για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών όπου παράγοντες του τριγώνου της γνώσης θα συνεργάζονται ώστε να προσφέρουν λύσεις έτοιμες για διάθεση στην αγορά·
- Παροχή υπηρεσιών υψηλού επιπέδου και στήριξης σε καινοτόμες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένης τεχνικής βοήθειας για την τελειοποίηση προϊόντων ή υπηρεσιών, ουσιαστική πλαισίωση, στήριξη για την προσέγγιση πελατών και την αύξηση του κεφαλαίου, με στόχο την ταχεία είσοδο στην αγορά και την επιτάχυνση της διαδικασίας μεγέθυνσης.

2.4. *Συνέργειες και προστιθέμενη αξία στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».*

Το ΕΙΚΤ θα εντείνει τις προσπάθειές του για την αξιοποίηση των συνεργειών και της συμπληρωματικότητας μεταξύ διαφορετικών παραγόντων και πρωτοβουλιών σε επίπεδο ΕΕ και παγκοσμίως, καθώς και για την επέκταση του δικτύου συνεργαζόμενων οργανισμών του τόσο από στρατηγική όσο και από επιχειρησιακή άποψη.

Γενικές γραμμές

- Συνεργασία με το ΕΣΚ για τον εξορθολογισμό της στήριξης (ήτοι, χρηματοδότηση και υπηρεσίες) που παρέχεται σε νεοφυείς και επεκτεινόμενες επιχειρήσεις με υψηλό βαθμό καινοτομίας, ιδίως μέσω των ΚΓΚ·
- Σχεδιασμός και υλοποίηση των δραστηριοτήτων του ΕΙΚΤ, με στόχο να μεγιστοποιούνται οι συνέργειες και η συμπληρωματικότητα με τις δράσεις στο πλαίσιο του πυλώνα «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα»·
- Συνεργασία με τα κράτη μέλη της ΕΕ, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, ανάπτυξη διαρθρωμένου διαλόγου και συντονισμός των προσπαθειών για τη δημιουργία συνεργειών με εθνικές και περιφερειακές πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένων στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης, με στόχο τον εντοπισμό, την ανταλλαγή και τη διάδοση ορθών πρακτικών και διδαγμάτων·
- Μερίδιο και τη διάδοση καινοτόμων πρακτικών και διδάγματα και να συμβάλει στην πολιτική για την καινοτομία στην Ευρώπη σε συντονισμό με άλλα μέρη του προγράμματος Ορίζοντας Ευρώπη·
- Συνεισφορά σε συζητήσεις πολιτικής για την καινοτομία και συμβολή στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής της ΕΕ μέσω της συνεχούς συνεργασίας με όλες τις σχετικές υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, άλλα προγράμματα της ΕΕ και τα ενδιαφερόμενα μέρη τους και περαιτέρω διερεύνηση ευκαιριών στο πλαίσιο πρωτοβουλιών εφαρμογής πολιτικής·
- Αξιοποίηση συνεργειών με άλλα προγράμματα της ΕΕ που στηρίζουν την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την καινοτομία (π.χ., ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ, Erasmus και COSME Plus/ενιαία αγορά)·

- Ανάπτυξη στρατηγικών συμμαχιών με σημαντικούς παράγοντες καινοτομίας σε επίπεδο ΕΕ και σε διεθνές επίπεδο και στήριξη ΚΓΚ με στόχο την ανάπτυξη συνεργασιών και δεσμών με βασικούς εταίρους του τριγώνου της γνώσης από τρίτες χώρες, με σκοπό τη δημιουργία νέων αγορών για λύσεις που υποστηρίζονται από ΚΓΚ και την προσέλκυση χρηματοδότησης και ταλέντων από το εξωτερικό. Προωθείται η συμμετοχή τρίτων χωρών.]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ

Το πρόγραμμα υλοποιείται με τη χρήση περιορισμένου αριθμού «τύπων δράσεων» που χαρακτηρίζονται από διακριτούς στόχους και προϋποθέσεις.

Οι βασικοί τύποι δράσεων είναι οι ακόλουθοι:

- δράση έρευνας και καινοτομίας: δράση που συνίσταται πρωτίστως σε δραστηριότητες οι οποίες αποσκοπούν στη δημιουργία νέων γνώσεων και/ή στη διερεύνηση της σκοπιμότητας νέων ή βελτιωμένων τεχνολογιών, προϊόντων, διαδικασιών, υπηρεσιών ή λύσεων. Μπορεί να περιλαμβάνουν βασική και εφαρμοσμένη έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και ενοποίηση, δοκιμή, επίδειξη και επικύρωση σε πρωτότυπο μικρής κλίμακας σε εργαστήριο ή σε περιβάλλον προσομοίωσης·
- δράση καινοτομίας: δράσεις που συνίστανται πρωτίστως σε δραστηριότητες οι οποίες έχουν ως άμεσο στόχο την παραγωγή σχεδίων και ρυθμίσεων ή σχεδιασμού για νέα/-ες, τροποποιημένα/-ες ή βελτιωμένα/-ες προϊόντα, διαδικασίες ή υπηρεσίες, που ενδεχομένως περιλαμβάνουν κατασκευή πρωτοτύπων, δοκιμή, επίδειξη, πιλοτική εφαρμογή, μεγάλης κλίμακας επικύρωση προϊόντος και αναπαραγωγή στην αγορά·
- δράσεις καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά: δράσεις στις οποίες ενσωματώνονται δράσεις καινοτομίας και άλλες δραστηριότητες που απαιτούνται για την διείσδυση καινοτομίας στην αγορά, συμπεριλαμβανομένης της επέκτασης εταιρειών, της παροχής μεικτής χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» (μείγματος χρηματοδότησης βάσει επιχορηγήσεων και ιδιωτικής χρηματοδότησης)·
- έρευνα αιχμής του ΕΣΕ (συμπεριλαμβανομένης της εξακρίβωσης από το ΕΣΕ της δυνατότητας υλοποίησης): ερευνητικές δράσεις υπό την καθοδήγηση κύριου ερευνητή, που φιλοξενούνται από μεμονωμένους ή πολλαπλούς δικαιούχους (μόνο ΕΣΕ)·
- δράση κατάρτισης και κινητικότητας: δράσεις με στόχο τη βελτίωση των δεξιοτήτων, των γνώσεων και των προοπτικών σταδιοδρομίας των ερευνητών βάσει της κινητικότητας μεταξύ χωρών και, κατά περίπτωση, μεταξύ τομέων και επιστημονικών κλάδων·

- δράση συγχρηματοδότησης προγράμματος: δράσεις για την παροχή συγχρηματοδότησης σε πρόγραμμα δραστηριοτήτων που έχει καταρτιστεί και/ή υλοποιείται από οντότητες που διαχειρίζονται και/ή χρηματοδοτούν προγράμματα έρευνας και καινοτομίας, εξαιρουμένων των φορέων χρηματοδότησης της Ένωσης. Το εν λόγω πρόγραμμα δραστηριοτήτων ενδέχεται να στηρίζει τη δικτύωση και τον συντονισμό, την έρευνα, την καινοτομία, πιλοτικές δράσεις, δράσεις καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά, δράσεις κατάρτισης και κινητικότητας, την ενημέρωση και την επικοινωνία, τη διάδοση και την εκμετάλλευση, κάθε σχετική οικονομική στήριξη, όπως επιχορηγήσεις, βραβεία, σύναψη συμβάσεων, καθώς και μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», ή συνδυασμό αυτών. Η δράση συγχρηματοδότησης προγράμματος μπορεί να εκτελείται από τις εν λόγω οντότητες απευθείας ή από τρίτους για λογαριασμό τους·
- δράση σύναψης προεμπορικών συμβάσεων: δράσεις με πρωταρχικό στόχο τη σύναψη προεμπορικών συμβάσεων, οι οποίες υλοποιούνται από δικαιούχους που είναι αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς·
- δράση σύναψης δημοσίων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων: δράσεις με πρωταρχικό στόχο τη σύναψη κοινών ή συντονισμένων δημόσιων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων, οι οποίες υλοποιούνται από δικαιούχους που είναι αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς·
- δράση συντονισμού και στήριξης: δράσεις που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του προγράμματος —εξαιρουμένων των δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης (εκτός αν διενεργούνται στο πλαίσιο της συνιστώσας «Διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας» του μέρους «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας»)— όπως, για παράδειγμα, υπηρεσίες τυποποίησης, διάδοσης, ενημέρωσης και επικοινωνίας, δικτύωσης, συντονισμού και στήριξης, διάλογοι πολιτικής, καθώς και ασκήσεις και μελέτες για την αμοιβαία μάθηση· εκ των κάτω προς τα άνω συντονισμός χωρίς συγχρηματοδότηση ερευνητικών δραστηριοτήτων από την ΕΕ που επιτρέπει τη συνεργασία μεταξύ νομικών οντοτήτων από τα κράτη μέλη και τις συνδεδεμένες χώρες προκειμένου να ενισχυθεί ο Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας·
- βραβείο παροχής κινήτρων: βραβείο για την τόνωση των επενδύσεων σε δεδομένη κατεύθυνση, με καθορισμό στόχου πριν από την εκτέλεση του έργου·

- βραβείο αναγνώρισης: βραβείο για την επιβράβευση προηγούμενων επιτευγμάτων και εξαιρετικού έργου, αφού έχει ολοκληρωθεί·

σύναψη δημόσιας σύμβασης: για την υλοποίηση μερών του προγράμματος που σχετίζονται με στρατηγικά συμφέροντα και την αυτονομία της Ένωσης, καθώς και για τη διοργάνωση της σύναψης, για ίδιους σκοπούς της Επιτροπής, δημόσιων συμβάσεων για μελέτες, προϊόντα, υπηρεσίες και ικανότητες· η σύναψη δημόσιων συμβάσεων μπορεί επίσης να λαμβάνει τη μορφή σύναψης προεμπορικών συμβάσεων ή σύναψης δημόσιων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων, που διενεργούνται από την Επιτροπή ή από φορείς χρηματοδότησης για ίδιο λογαριασμό ή από κοινού με αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς κρατών μελών και συνδεδεμένων χωρών.

- έμμεσες δράσεις: δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας στις οποίες η Ένωση παρέχει χρηματοδοτική στήριξη και οι οποίες αναλαμβάνονται από συμμετέχοντες·
- άμεσες δράσεις: δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας που αναλαμβάνει η Επιτροπή μέσω του Κοινού Κέντρου Ερευνών (ΚΚΕρ).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

Οι ευρωπαϊκές συμπράξεις επιλέγονται και υλοποιούνται, παρακολουθούνται, αξιολογούνται και καταργούνται σταδιακά ή ανανεώνονται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

1) Επιλογή:

- α) Επίδειξη στοιχείων που να αποδεικνύουν ότι η ευρωπαϊκή σύμπραξη είναι περισσότερο αποτελεσματική για την επίτευξη των συναφών στόχων του προγράμματος μέσω συμμετοχής και δέσμευσης των εταίρων, ιδίως όσον αφορά την επίτευξη σαφών αποτελεσμάτων για την ΕΕ και τους πολίτες της, την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων, την υλοποίηση των στόχων έρευνας και καινοτομίας, τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ, και την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας και, κατά περίπτωση, των διεθνών δεσμεύσεων·

Στην περίπτωση των θεσμοθετημένων ευρωπαϊκών συμπράξεων που θεσπίζονται σύμφωνα με το άρθρο 185 της ΣΛΕΕ, είναι υποχρεωτική η συμμετοχή τουλάχιστον του 40 % των κρατών μελών της ΕΕ·

- β) Συνοχή και συνέργειες της ευρωπαϊκής σύμπραξης εντός του ενωσιακού τοπίου έρευνας και καινοτομίας, τηρώντας κατά το μέγιστο δυνατόν τους κανόνες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»·
- γ) Διαφάνεια και ανοικτός χαρακτήρας της ευρωπαϊκής σύμπραξης όσον αφορά τον καθορισμό προτεραιοτήτων και στόχων σχετικά με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και τις προσδοκώμενες επιπτώσεις, καθώς και όσον αφορά τη συμμετοχή εταίρων και ενδιαφερόμενων φορέων από όλο το εύρος της αλυσίδας αξιών, από διαφορετικούς τομείς και κλάδους, συμπεριλαμβανομένων διεθνών φορέων, κατά περίπτωση, και χωρίς παρέμβαση στην ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα· σαφείς διαδικασίες για την προώθηση της συμμετοχής των ΜΜΕ και για τη διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων, ιδίως από τις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω ενδιάμεσων οργανώσεων·

- δ) Εκ των προτέρων επίδειξη προσθετικότητας και κατεύθυνσης της ευρωπαϊκής σύμπραξης, συμπεριλαμβανομένου κοινού στρατηγικού οράματος σχετικά με τον στόχο της. Το εν λόγω όραμα θα περιλαμβάνει συγκεκριμένα:
- προσδιορισμό μετρήσιμων προσδοκώμενων παραδοτέων, αποτελεσμάτων και επιπτώσεων εντός συγκεκριμένων χρονικών πλαισίων, συμπεριλαμβανομένης βασικής οικονομικής και/ή κοινωνικής αξίας για την Ευρώπη,
 - επίδειξη προσδοκώμενων ποιοτικά και σημαντικών ποσοτικά αποτελεσμάτων μόχλευσης, καθώς και μιας μεθόδου για τη μέτρηση βασικών δεικτών επιδόσεων,
 - προσεγγίσεις για τη διασφάλιση ευέλικτης εφαρμογής και για την προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της πολιτικής, της κοινωνίας ή της αγοράς ή στην επιστημονική πρόοδο, καθώς και για την αύξηση της πολιτικής συνοχής μεταξύ περιφερειακού, εθνικού και ενωσιακού επιπέδου,
 - στρατηγική εξόδου και μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση του προγράμματος.
- ε) Εκ των προτέρων επίδειξη μακροπρόθεσμης δέσμευσης εκ μέρους των εταίρων, συμπεριλαμβανομένου ελάχιστου ποσοστού δημόσιων και/ή ιδιωτικών επενδύσεων·

Στην περίπτωση των θεσμοθετημένων ευρωπαϊκών συμπράξεων, οι χρηματοδοτικές και/ή σε είδος συνεισφορές από εταίρους άλλους πλην της Ένωσης είναι τουλάχιστον ίσες με το 50 % και μπορούν να ανέρχονται έως και το 75 % των συνολικών αναλήψεων υποχρεώσεων από τον προϋπολογισμό της ευρωπαϊκής σύμπραξης. Για κάθε θεσμοθετημένη ευρωπαϊκή σύμπραξη, ένα μερίδιο των συνεισφορών από εταίρους άλλους πλην της Ένωσης καταβάλλεται με τη μορφή χρηματοδοτικών συνεισφορών. Για εταίρους άλλους πλην της Ένωσης και των συμμετεχόντων κρατών, οι χρηματοδοτικές συνεισφορές θα πρέπει να αποσκοπούν κυρίως στην κάλυψη δαπανών που σχετίζονται με μη ανταγωνιστικές δραστηριότητες.

2) Υλοποίηση:

- α) Συστημική προσέγγιση που διασφαλίζει την ενεργή και έγκαιρη συμμετοχή των κρατών μελών και την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων της ευρωπαϊκής σύμπραξης με την ευέλικτη εφαρμογή κοινών δράσεων υψηλής ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας και οι οποίες υπερβαίνουν τις κοινές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την υιοθέτηση κανόνων ή πολιτικών ή με την υιοθέτηση από την αγορά·

- β) Κατάλληλα μέτρα που διασφαλίζουν τον διαρκή ανοικτό χαρακτήρα της πρωτοβουλίας και τη διαφάνεια κατά τη διάρκεια της υλοποίησης, ιδίως όσον αφορά τον καθορισμό προτεραιοτήτων, τη συμμετοχή σε προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, την προβολή της Ένωσης, τα μέτρα επικοινωνίας και προβολής, τη διάδοση και την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων, και της σαφούς στρατηγικής ανοικτής πρόσβασης/χρήστη σε ολόκληρη την αλυσίδα αξιών· κατάλληλα μέτρα για την προώθηση της συμμετοχής των ΜΜΕ και ενημέρωση των ΜΜΕ·
- γ) Συντονισμός και/ή κοινές δραστηριότητες με άλλες συναφείς πρωτοβουλίες έρευνας και καινοτομίας για τη διασφάλιση αποτελεσματικών συνεργειών, μεταξύ άλλων για την άρση των πιθανών φραγμών στην υλοποίηση σε εθνικό επίπεδο και την αύξηση της αποδοτικότητας από άποψη κόστους·
- δ) Δεσμεύσεις, ιδίως για χρηματοδοτικές συνεισφορές, από κάθε εταίρο σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις καθ' όλη τη διάρκεια ζωής της πρωτοβουλίας·
- ε) Στην περίπτωση θεσμοθετημένης ευρωπαϊκής σύμπραξης, πρόσβαση της Επιτροπής και κάθε συμμετέχοντος κράτους στη χρηματοδότηση της σχετικής δράσης στα αποτελέσματα και τις λοιπές σχετικές με τη δράση πληροφορίες για τους σκοπούς της ανάπτυξης, της εφαρμογής και της παρακολούθησης πολιτικών ή προγραμμάτων της Ένωσης.

3) Παρακολούθηση:

- α) Σύστημα παρακολούθησης σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 45 για την παρακολούθηση της προόδου ως προς την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων πολιτικής, παραδοτέων και βασικών δεικτών επιδόσεων, το οποίο καθιστά εφικτή την αξιολόγηση των επιτευγμάτων, των επιπτώσεων και των ενδεχόμενων αναγκών για διορθωτικά μέτρα σε βάθος χρόνου·
- β) Υποβολή ειδικών περιοδικών εκθέσεων σχετικά με τα ποσοτικά και ποιοτικά αποτελέσματα μόχλευσης, μεταξύ άλλων, όσον αφορά τις δεσμευμένες και πράγματι χορηγηθείσες χρηματοδοτικές και σε είδος συνεισφορές, την προβολή και τη θέση στο διεθνές πλαίσιο, καθώς και τις επιπτώσεις στους κινδύνους που συνδέονται με επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα στην έρευνα και την καινοτομία.
- γ) Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία αξιολόγησης και τα αποτελέσματα όλων των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο συμπράξεων, ώστε να είναι διαθέσιμες εγκαίρως και προσβάσιμες σε κοινή ηλεκτρονική βάση δεδομένων.

4) Αξιολόγηση, σταδιακή κατάργηση και ανανέωση:

- α) Αξιολόγηση των επιτευχθεισών επιπτώσεων σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο ως προς καθορισμένους στόχους και δείκτες επιδόσεων, η οποία χρησιμοποιείται για την τεκμηρίωση της αξιολόγησης του προγράμματος που προβλέπεται στο άρθρο 47, και, μεταξύ άλλων, αξιολόγηση του πλέον αποδοτικού τρόπου παρέμβασης πολιτικής για τυχόν μελλοντικές δράσεις· και τη θέση κάθε πιθανής ανανέωσης ευρωπαϊκής σύμπραξης στο συνολικό τοπίο των ευρωπαϊκών συμπράξεων και των πολιτικών προτεραιοτήτων της σε στενή διαβούλευση με τα κράτη μέλη·
- β) Σε περίπτωση μη ανανέωσης, κατάλληλα μέτρα που να διασφαλίζουν τη σταδιακή κατάργηση της χρηματοδότησης του προγράμματος-πλαισίου με βάση τους όρους και το χρονοδιάγραμμα που έχουν εκ των προτέρων συμφωνηθεί με τους δεσμευμένους εταίρους, με την επιφύλαξη ενδεχόμενης διαρκούς διακρατικής χρηματοδότησης από εθνικά ή άλλα ενωσιακά προγράμματα καθώς και με την επιφύλαξη ιδιωτικών επενδύσεων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕ ΆΛΛΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

- [1. Οι συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (Κοινή Γεωργική Πολιτική-ΚΓΠ) διασφαλίζουν ότι:
- α) οι ανάγκες έρευνας και καινοτομίας του γεωργικού τομέα και των αγροτικών περιοχών εντός της ΕΕ εντοπίζονται κυρίως στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής σύμπραξης καινοτομίας για την «παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας»³⁰, και συνυπολογίζονται και τη διαδικασία στρατηγικού σχεδιασμού έρευνας και καινοτομίας και των προγραμμάτων εργασίας του προγράμματος·
 - β) η ΚΓΠ αξιοποιεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα αποτελέσματα της έρευνας και της καινοτομίας και προωθεί τη χρήση, διάδοση και διείσδυση καινοτόμων λύσεων, συμπεριλαμβανομένων όσων απορρέουν από έργα χρηματοδοτούμενα από τα προγράμματα-πλαίσια για την έρευνα και την καινοτομία και από την ευρωπαϊκή σύμπραξη καινοτομίας «γεωργική παραγωγικότητα και βιωσιμότητα»·
 - γ) το ΕΓΤΑΑ στηρίζει την υιοθέτηση και τη διάδοση γνώσεων και λύσεων που απορρέουν από τα αποτελέσματα του προγράμματος, οι οποίες οδηγούν στην αύξηση της δυναμικότητας του γεωργικού τομέα και τη δημιουργία νέων ευκαιριών για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών.
2. Οι συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) θα διασφαλίζουν ότι:
- α) το πρόγραμμα και το ΕΤΘΑ είναι διασυνδεδεμένα σε μεγάλο βαθμό δεδομένου ότι οι ανάγκες έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ στον τομέα της θαλάσσιας και ναυτιλιακής πολιτικής θα μετατρέπονται σε πράξη μέσω της διαδικασίας στρατηγικού σχεδιασμού έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος.

³⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας για την «γεωργική παραγωγικότητα και βιωσιμότητα» [COM(2012) 79 final].

- β) το ΕΤΘΑ στηρίζει την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και καινοτόμων προϊόντων, διαδικασιών και υπηρεσιών, ιδίως όσων απορρέουν από το πρόγραμμα στους τομείς της θαλάσσιας και ναυτιλιακής πολιτικής· το ΕΤΘΑ προωθεί επίσης την συλλογή και την επεξεργασία επιτόπιων δεδομένων και διαδίδει συναφείς δράσεις που υποστηρίζονται στο πλαίσιο του προγράμματος, που με τη σειρά τους συμβάλλουν στην εφαρμογή της κοινής αλιευτικής πολιτικής, της θαλάσσιας πολιτικής της ΕΕ και της διεθνούς διακυβέρνησης των ωκεανών.

3. Οι συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) θα διασφαλίζουν ότι:

- α) οι ρυθμίσεις για συνδυασμένη χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ και το πρόγραμμα χρησιμοποιούνται για τη στήριξη δραστηριοτήτων που γεφυρώνουν τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης με τη διεθνή αριστεία στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων κοινών διαπεριφερειακών/διακρατικών προγραμμάτων και πανευρωπαϊκών ερευνητικών υποδομών, με στόχο την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας·
- β) το ΕΤΠΑ εστιάζει, μεταξύ άλλων, στην ανάπτυξη και την ενίσχυση περιφερειακών και τοπικών οικοσυστημάτων έρευνας και καινοτομίας, τον μετασχηματισμό της βιομηχανίας, την παροχή στήριξης για την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων και την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και καινοτόμων λύσεων από τα προγράμματα-πλαίσια για την έρευνα και την καινοτομία μέσω του ΕΤΠΑ.

4. Οι συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ θα διασφαλίζουν ότι:

- α) το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ μπορεί να ενσωματώνει και να επεκτείνει καινοτόμα προγράμματα σπουδών υποστηριζόμενα από το πρόγραμμα, μεταξύ άλλων, μέσω εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων, ώστε οι πολίτες να εφοδιάζονται με τις απαραίτητες ικανότητες και δεξιότητες για τις θέσεις εργασίας του μέλλοντος.
- β) μπορούν να χρησιμοποιούνται ρυθμίσεις για συνδυασμένη χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ για τη στήριξη δραστηριοτήτων οι οποίες προωθούν την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου έρευνας και καινοτομίας, με σκοπό την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας·

- γ) το σκέλος για την υγεία του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου ενσωματώνει καινοτόμες τεχνολογίες και νέα/-ες επιχειρηματικά/-ές μοντέλα και λύσεις, ιδίως όσα/-ες απορρέουν από τα προγράμματα, ώστε να συμβάλλει στην ανάπτυξη καινοτόμων, αποδοτικών και βιώσιμων συστημάτων υγείας των κρατών μελών και να βελτιώνει την πρόσβαση των Ευρωπαίων πολιτών σε βελτιωμένη και ασφαλέστερη υγειονομική περίθαλψη.

5. Οι συνέργειες με τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» (CEF) θα διασφαλίζουν ότι:

- α) οι ανάγκες έρευνας και καινοτομίας στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και τον ψηφιακό τομέα εντός της ΕΕ καθορίζονται και εδραιώνονται στο πλαίσιο της διαδικασίας στρατηγικού σχεδιασμού έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος·
- β) ο μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» στηρίζει τη μεγάλης κλίμακας εγκατάσταση και ανάπτυξη καινοτόμων νέων τεχνολογιών και λύσεων στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των ψηφιακών υλικών υποδομών, ιδίως εκείνων που προκύπτουν από τα προγράμματα-πλαίσια για την έρευνα και την καινοτομία.
- γ) θα διευκολύνεται η ανταλλαγή πληροφοριών και δεδομένων μεταξύ του προγράμματος-πλαισίου και των έργων στο πλαίσιο του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη», για παράδειγμα, με την επισήμανση τεχνολογιών του προγράμματος-πλαισίου με υψηλό βαθμό εμπορικής ωριμότητας τα οποία θα μπορούσαν να αναπτυχθούν περαιτέρω μέσω του CEF.

6. Οι συνέργειες με το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» (DEP) θα διασφαλίζουν ότι:

- α) μολονότι διάφορα θεματικά πεδία που καλύπτονται από το πρόγραμμα και το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» συγκλίνουν, οι τύποι των δράσεων προς υποστήριξη, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και η λογική παρέμβασής τους διαφέρουν και αλληλοσυμπληρώνονται·

- β) οι ανάγκες έρευνας και καινοτομίας που συνδέονται με ψηφιακές πτυχές καθορίζονται και εδραιώνονται στα στρατηγικά σχέδια έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος· σε αυτά περιλαμβάνονται η έρευνα και καινοτομία στους τομείς της υπολογιστικής υψηλών επιδόσεων, της τεχνητής νοημοσύνης, της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, και ο συνδυασμός ψηφιακών με άλλες τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και με μη τεχνολογικές καινοτομίες· η στήριξη για την επέκταση επιχειρήσεων που εισάγουν ρηξικέλευθες καινοτομίες (πολλές από τις οποίες θα συνδυάζουν ψηφιακές και υλικές τεχνολογίες)· η ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας σε ολόκληρο τον πυλώνα «Παγκόσμιες προκλήσεις και βιομηχανική ανταγωνιστικότητα»· και η στήριξη των ψηφιακών ερευνητικών υποδομών·
- γ) το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» εστιάζεται στη δημιουργία ψηφιακών ικανοτήτων και υποδομών μεγάλης κλίμακας στους τομείς της υπολογιστικής υψηλών επιδόσεων, της τεχνητής νοημοσύνης, της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο και των προηγμένων ψηφιακών δεξιοτήτων, με στόχο να υιοθετηθούν και να αναπτυχθούν ευρέως ανά την Ευρώπη κρίσιμες καινοτόμες ψηφιακές λύσεις —υφιστάμενες ή υπό δοκιμή— εντός ενός ενωσιακού πλαισίου σε τομείς δημοσίου συμφέροντος (όπως υγεία, δημόσια διοίκηση, δικαιοσύνη και εκπαίδευση) ή εκεί όπου παρατηρείται ανεπάρκεια της αγοράς (όπως στην ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων, ιδίως των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων)· Το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» υλοποιείται κυρίως μέσω συντονισμένων και στρατηγικών επενδύσεων με τα κράτη μέλη, ιδίως με τη σύναψη κοινών δημόσιων συμβάσεων, σε ψηφιακές ικανότητες προς από κοινού χρήση σε ολόκληρη την Ευρώπη και σε δράσεις ενωσιακής εμβέλειας που στηρίζουν τη διαλειτουργικότητα και την τυποποίηση στο πλαίσιο της ανάπτυξης της ψηφιακής ενιαίας αγοράς·
- δ) οι ικανότητες και υποδομές του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη» διατίθενται στην κοινότητα έρευνας και καινοτομίας, μεταξύ άλλων, για δραστηριότητες που στηρίζονται μέσω του προγράμματος, όπως δοκιμές, πειραματισμός και επίδειξη σε όλους τους τομείς και επιστημονικούς κλάδους·
- ε) νέες ψηφιακές τεχνολογίες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του προγράμματος υιοθετούνται σταδιακά και εξαπλώνονται μέσω του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη»·
- στ) οι πρωτοβουλίες του προγράμματος για την κατάρτιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που παρέχουν δεξιότητες και ικανότητες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προσφέρονται στα κέντρα συστέγασης της κοινότητας γνώσης και καινοτομίας (KIC-Digital) του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας, συμπληρώνονται με δημιουργία ικανοτήτων σε προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες με στήριξη από το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»·

- ζ) εναρμονίζονται ισχυροί μηχανισμοί συντονισμού του στρατηγικού σχεδιασμού και των διαδικασιών λειτουργίας για αμφότερα τα προγράμματα, ενώ στις οικείες δομές διακυβέρνησης συμμετέχουν οι αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής καθώς και άλλες υπηρεσίες αρμόδιες για τα διαφορετικά μέρη των αντίστοιχων προγραμμάτων.

7. Οι συνέργειες με το πρόγραμμα για την ενιαία αγορά θα διασφαλίζουν ότι:

- α) το πρόγραμμα για την ενιαία αγορά αντιμετωπίζει τις ανεπάρκειες της αγοράς που επηρεάζουν όλες τις ΜΜΕ, και θα προωθεί την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία και ανάπτυξη εταιρειών. Υφίσταται πλήρης συμπληρωματικότητα μεταξύ του προγράμματος για την ενιαία αγορά και των δράσεων του μελλοντικού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας για τις καινοτόμες εταιρείες, καθώς και στον τομέα των υπηρεσιών στήριξης των ΜΜΕ, ιδίως εκεί όπου η αγορά δεν παρέχει βιώσιμη χρηματοδότηση·
- β) το δίκτυο «Enterprise Europe Network» μπορεί, όπως και άλλες υφιστάμενες δομές στήριξης των ΜΜΕ (π.χ. τα εθνικά σημεία επαφής, οι οργανισμοί καινοτομίας), να παρέχει υπηρεσίες στήριξης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας του προγράμματος.

8. Οι συνέργειες με το Πρόγραμμα για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα LIFE («LIFE») θα διασφαλίζουν ότι:

Οι ανάγκες έρευνας και καινοτομίας για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών, κλιματικών και ενεργειακών προκλήσεων εντός της ΕΕ καθορίζονται και εδραιώνονται στο πλαίσιο της διαδικασίας στρατηγικού σχεδιασμού έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος. Το πρόγραμμα LIFE θα εξακολουθήσει να διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στην εφαρμογή της πολιτικής και της συναφούς νομοθεσίας της ΕΕ για το περιβάλλον, το κλίμα και την ενέργεια, μεταξύ άλλων, με την υιοθέτηση και την εφαρμογή των αποτελεσμάτων έρευνας και καινοτομίας από το πρόγραμμα και με την ανάπτυξή τους σε εθνική και (δια)περιφερειακή κλίμακα, όταν αυτά μπορούν να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση περιβαλλοντικών και κλιματικών ζητημάτων καθώς και ζητημάτων μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας. Συγκεκριμένα, το πρόγραμμα LIFE θα εξακολουθήσει να παρέχει κίνητρα για συνέργειες με το πρόγραμμα μέσω πριμοδότησης κατά την αξιολόγηση των προτάσεων που περιλαμβάνουν την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του προγράμματος. Τα συνήθη έργα δράσης του προγράμματος LIFE θα στηρίζουν την ανάπτυξη, τη δοκιμή ή την επίδειξη κατάλληλων τεχνολογιών ή μεθοδολογιών για την εφαρμογή της πολιτικής της ΕΕ για το περιβάλλον και το κλίμα, που μπορούν στη συνέχεια να αναπτυχθούν σε μεγάλη κλίμακα, με χρηματοδότηση από άλλες πηγές, όπως το πρόγραμμα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας του προγράμματος μπορεί να στηρίζει την επέκταση και την εμπορική διάθεση νέων ρηξικέλευθων ιδεών οι οποίες ενδεχομένως απορρέουν από την εφαρμογή των έργων του προγράμματος LIFE.

9. Οι συνέργειες με το πρόγραμμα Erasmus θα διασφαλίζουν ότι:

- α) χρησιμοποιούνται συνδυασμένοι πόροι από το πρόγραμμα και το πρόγραμμα Erasmus για τη στήριξη δραστηριοτήτων που αποσκοπούν αποκλειστικά στην ενίσχυση και τον εκσυγχρονισμό ευρωπαϊκών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα θα συμπληρώνει τη στήριξη του προγράμματος Erasmus για την πρωτοβουλία «ευρωπαϊκά πανεπιστήμια», ιδίως όσον αφορά την ερευνητική του πτυχή, στο πλαίσιο δημιουργίας νέων κοινών, ολοκληρωμένων, μακροπρόθεσμων και βιώσιμων στρατηγικών για την εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία, με βάση διεπιστημονικές και διατομεακές προσεγγίσεις για την υλοποίηση του τριγώνου της γνώσης και την ώθηση της οικονομικής ανάπτυξης·

- β) το πρόγραμμα και το πρόγραμμα Erasmus προωθούν την ενοποίηση της εκπαίδευσης με την έρευνα, διευκολύνοντας τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να διατυπώνουν και να καταρτίζουν κοινές στρατηγικές εκπαίδευσης, έρευνας και καινοτομίας, να εμπλουτίζουν τη διδασκαλία με τα πλέον πρόσφατα πορίσματα και τις πρακτικές έρευνας, ώστε να παρέχεται ενεργή ερευνητική εμπειρία σε όλους τους φοιτητές και το προσωπικό τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ιδίως στους ερευνητές, καθώς και να στηρίζονται άλλες δραστηριότητες ενοποίησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την έρευνα και την καινοτομία.

10. Οι συνέργειες με το ευρωπαϊκό διαστημικό πρόγραμμα θα διασφαλίζουν ότι:

- α) οι ανάγκες έρευνας και καινοτομίας στους ανάντη και κατάντη κλάδους του διαστήματος εντός της ΕΕ καθορίζονται και εδραιώνονται στο πλαίσιο της διαδικασίας στρατηγικού σχεδιασμού έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος· οι ερευνητικές δράσεις στον τομέα του διαστήματος που υλοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» θα διεξάγονται, κατά περίπτωση, στους τομείς της σύναψης συμβάσεων και της επιλεξιμότητας οντοτήτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του διαστημικού προγράμματος·
- β) τα διαστημικά δεδομένα και οι υπηρεσίες που διατίθενται ως δημόσιο αγαθό από το ευρωπαϊκό διαστημικό πρόγραμμα χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη ρηξικέλευθων λύσεων μέσω της έρευνας και της καινοτομίας, μεταξύ άλλων, στο πρόγραμμα-πλαίσιο, ιδίως λύσεις για βιώσιμα τρόφιμα και φυσικούς πόρους, παρακολούθηση του κλίματος, έξυπνες πόλεις, αυτοματοποιημένα οχήματα ή διαχείριση καταστροφών·
- γ) οι υπηρεσίες πρόσβασης σε δεδομένα και πληροφορίες του Copernicus συμβάλλουν στο ευρωπαϊκό νέφος ανοικτής επιστήμης και, ως εκ τούτου, διευκολύνουν την πρόσβαση ερευνητών και επιστημόνων σε δεδομένα του Copernicus· οι ερευνητικές υποδομές, ιδίως τα δίκτυα επιτόπιας παρατήρησης, αποτελούν σημαντικά στοιχεία των υποδομών επιτόπιας παρατήρησης που καθιστούν εφικτές τις υπηρεσίες του Copernicus και, αντίστοιχα, ωφελούνται από υπηρεσίες που παράγονται από τις υπηρεσίες του Copernicus.

11. Οι συνέργειες με τον Μηχανισμό Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας (το «εξωτερικό μέσο») διασφαλίζουν ότι οι δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος με τη συμμετοχή τρίτων χωρών και οι στοχευμένες δράσεις διεθνούς συνεργασίας επιδιώκουν την εναρμόνιση και τη συνοχή με τους άξονες δράσεων παράλληλης υιοθέτησης από την αγορά και ανάπτυξης ικανοτήτων στο πλαίσιο του εξωτερικού μέσου, με βάση τις ανάγκες και τους τομείς παρέμβασης που καθορίζονται από κοινού κατά τη διάρκεια της διαδικασίας στρατηγικού σχεδιασμού έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος.
12. Οι συνέργειες με το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το μέσο για τη διαχείριση των συνόρων που αποτελεί μέρος του Ταμείου για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Συνόρων θα διασφαλίζουν ότι:
- α) οι ανάγκες έρευνας και καινοτομίας στους τομείς της ασφάλειας και της ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων καθορίζονται και εδραιώνονται στο πλαίσιο της διαδικασίας στρατηγικού σχεδιασμού έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος·
 - β) το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Ταμείο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Συνόρων στηρίζουν την ανάπτυξη νέων καινοτόμων τεχνολογιών και λύσεων, ιδίως όσων απορρέουν από τα προγράμματα-πλαίσια για την έρευνα και την καινοτομία στον τομέα της ασφάλειας.
13. Οι συνέργειες με το Ταμείο InvestEU θα διασφαλίζουν ότι:
- α) το πρόγραμμα παρέχει από τον οικείο προϋπολογισμό μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και του ΕΙΣΚ σε φορείς καινοτομίας που χαρακτηρίζονται από υψηλό επίπεδο κινδύνου και για τους οποίους η αγορά δεν παρέχει, όταν κρίνεται σκόπιμο, βιώσιμη και μακρόπνοη χρηματοδότηση. Ταυτόχρονα, το πρόγραμμα παρέχει κατάλληλο συντονισμό για τη στήριξη της αποτελεσματικής υλοποίησης και διαχείρισης του τμήματος ιδιωτικής χρηματοδότησης της μεικτής χρηματοδότησης μέσω κονδυλίων και ενδιάμεσων φορέων που λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο του InvestEU·
 - β) τα χρηματοδοτικά μέσα για την έρευνα, την καινοτομία και τις ΜΜΕ ομαδοποιούνται στο πλαίσιο του Ταμείου InvestEU, ειδικότερα μέσω ειδικής θεματικής θυρίδας Ε&Κ, καθώς και μέσω προϊόντων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της θυρίδας ΜΜΕ για καινοτόμες εταιρείες, συμβάλλοντας έτσι επίσης στην επίτευξη των στόχων του προγράμματος.

14. Οι συνέργειες με το Ταμείο Καινοτομίας δυνάμει του συστήματος εμπορίας εκπομπών (το «Ταμείο Καινοτομίας») θα διασφαλίζουν ότι:
- α) το Ταμείο Καινοτομίας εστιάζει ειδικά στην καινοτομία σε τεχνολογίες και διαδικασίες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, όπως, για παράδειγμα, η περιβαλλοντικά ασφαλής δέσμευση και αξιοποίηση άνθρακα η οποία συμβάλλει σημαντικά στον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, καθώς και τα προϊόντα που υποκαθιστούν άλλα προϊόντα υψηλής έντασης άνθρακα, και συμβάλλει στην τόνωση της ανάπτυξης και της λειτουργίας έργων που αποσκοπούν σε περιβαλλοντικά ασφαλή δέσμευση CO₂, σε αποθήκευση CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς, καθώς και σε καινοτόμες τεχνολογίες ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και αποθήκευσης ενέργειας·
 - β) το πρόγραμμα θα χρηματοδοτεί την ανάπτυξη και επίδειξη τεχνολογιών που μπορούν να επιτύχουν τους στόχους της ΕΕ για απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές, καθώς και τους στόχους ενεργειακού και βιομηχανικού μετασχηματισμού, ιδίως στον πυλώνα 2 του προγράμματος·
 - γ) το Ταμείο Καινοτομίας μπορεί, με την επιφύλαξη της πλήρωσης των οικείων κριτηρίων επιλογής και χορήγησης, να στηρίζει το στάδιο επίδειξης επιλέξιμων έργων που μπορεί να έχουν λάβει στήριξη από τα προγράμματα-πλαίσια έρευνας και καινοτομίας.
15. Οι συνέργειες με το πρόγραμμα έρευνας και εκπαίδευσης της Ευρατόμ διασφαλίζουν ότι:
- α) το πρόγραμμα και το πρόγραμμα έρευνας και εκπαίδευσης της Ευρατόμ αναπτύσσουν ολοκληρωμένες δράσεις για τη στήριξη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (συμπεριλαμβανομένων των δράσεων «Marie Skłodowska-Curie»), με στόχο τη διατήρηση και την ανάπτυξη σχετικών δεξιοτήτων στην Ευρώπη·
 - β) το πρόγραμμα και το πρόγραμμα έρευνας και εκπαίδευσης της Ευρατόμ αναπτύσσουν κοινές ερευνητικές δράσεις με επίκεντρο οριζόντιες πτυχές της ασφαλούς και αξιόπιστης χρήσης εφαρμογών ιοντίζουσας ακτινοβολίας εκτός ηλεκτροπαραγωγής σε τομείς όπως η ιατρική, η βιομηχανία, η γεωργία, το διάστημα, η κλιματική αλλαγή, η ασφάλεια και η ετοιμότητα αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, καθώς και η συμβολή στην πυρηνική επιστήμη.
16. Οι συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας θα ωφελούν την έρευνα για μη στρατιωτικούς σκοπούς και αμυντικούς σκοπούς. Θα αποκλείονται περιττές επαναλήψεις.]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V

ΚΥΡΙΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Οι κατευθύνσεις επιπτώσεων και οι συναφείς κύριοι δείκτες κατεύθυνσης επιπτώσεων θα διαρθρώνουν την παρακολούθηση των επιδόσεων του προγράμματος-πλαισίου (ΠΠ) ως προς την επίτευξη των στόχων του. Οι κατευθύνσεις επιπτώσεων είναι χρονικά καθορισμένες και διακρίνονται σε βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες, ακόμη και πέρα από τη διάρκεια του προγράμματος. Οι δείκτες κατεύθυνσης επιπτώσεων λειτουργούν ως προσεγγιστικοί δείκτες για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί σε κάθε είδος επίπτωσης στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) σε επίπεδο ΠΠ. Οι εν λόγω δείκτες καταρτίζονται με τη χρήση ποσοτικών και ποιοτικών μεθοδολογιών. Τα μεμονωμένα μέρη του προγράμματος θα συμβάλλουν στους εν λόγω δείκτες σε διαφορετικό βαθμό και μέσω διαφορετικών μηχανισμών. Επιτρέπεται η χρήση πρόσθετων δεικτών για την παρακολούθηση μεμονωμένων μερών του προγράμματος, κατά περίπτωση.

Τα μικροδεδομένα στα οποία βασίζονται οι βασικοί δείκτες κατεύθυνσης επιπτώσεων συλλέγονται για όλα τα μέρη του προγράμματος και για όλους τους μηχανισμούς υλοποίησης με κεντρικά διαχειριζόμενο και εναρμονισμένο τρόπο, στον κατάλληλο βαθμό λεπτομέρειας και με ελάχιστο φόρτο υποβολής εκθέσεων για τους δικαιούχους.

Επιπλέον και πέραν των βασικών δεικτών κατεύθυνσης επιπτώσεων, τα δεδομένα υλοποίησης και διαχείρισης του προγράμματος θα συλλέγονται και θα καταγράφονται και σε σχεδόν πραγματικό χρόνο, συμπεριλαμβανομένων της παρακολούθησης των συνεργατικών δεσμών και των αναλύσεων δικτύου. Θα περιλαμβάνονται δεδομένα για προτάσεις, αιτήσεις, συμμετοχές και έργα, αιτούντες και συμμετέχοντες (μεταξύ άλλων του τύπου της οργάνωσης, όπως ΜΜΕ, της χώρας, του φύλου, του ρόλου στο έργο, του επιστημονικού κλάδου/τομέα, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών), και τη συμβολή στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης για το κλίμα.

Δείκτες κατεύθυνσης επιστημονικών επιπτώσεων

Το πρόγραμμα αναμένεται ότι θα έχει επιστημονικές επιπτώσεις μέσω της παραγωγής νέων γνώσεων υψηλής ποιότητας, της ενίσχυσης του ανθρώπινου κεφαλαίου στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας, και της προώθησης της διάδοσης γνώσεων και της ανοικτής επιστήμης. Η πρόοδος ως προς την επίτευξη των συγκεκριμένων επιπτώσεων θα παρακολουθείται μέσω προσεγγιστικών δεικτών οι οποίοι καθορίζονται σύμφωνα με τις ακόλουθες τρεις βασικές κατευθύνσεις επιπτώσεων.

Κατευθύνσεις επιστημονικών επιπτώσεων	Βραχυπρόθεσμες	Μεσοπρόθεσμες	Μακροπρόθεσμες
Παραγωγή νέων γνώσεων υψηλής ποιότητας	<u>Δημοσιεύσεις</u> – Αριθμός επιστημονικών δημοσιεύσεων αξιολογούμενων από ομοτίμους στο πλαίσιο του ΠΠ	<u>Παραπομπές</u> – Σταθμισμένο ανά τομέα ευρετήριο παραπομπών σε δημοσιεύσεις αξιολογούμενες από ομοτίμους στο πλαίσιο του ΠΠ	<u>Επιστήμη παγκοσμίου επιπέδου</u> – Αριθμός και ποσοστό των δημοσιεύσεων που έχουν αξιολογηθεί από ομοτίμους κριτές του προγράμματος Ευρατόμ που αποτελούν κύρια συνεισφορά σε επιστημονικά πεδία
Ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου της E&K	<u>Δεξιότητες</u> – Αριθμός ερευνητών που συμμετέχουν σε δραστηριότητες αναβάθμισης δεξιοτήτων (κατάρτισης, καθοδήγησης, κινητικότητας και πρόσβασης σε υποδομές E&K) σε έργα του ΠΠ	<u>Σταδιοδρομίες</u> – Αριθμός και ποσοστό ερευνητών του ΠΠ με μεγαλύτερη επιρροή στον οικείο τομέα E&K οι οποίοι έχουν αναβαθμίσει τις δεξιότητές τους στο πλαίσιο του ΠΠ	<u>Συνθήκες εργασίας</u> – Αριθμός και ποσοστό ερευνητών με βελτιωμένες συνθήκες εργασίας οι οποίοι έχουν αναβαθμίσει τις δεξιότητές τους στο πλαίσιο του ΠΠ
Προώθηση της διάδοσης γνώσεων και της ανοικτής επιστήμης	<u>Ανταλλαγή γνώσεων</u> – Ποσοστό αποτελεσμάτων έρευνας του ΠΠ (ανοικτά δεδομένα/ανοικτές δημοσιεύσεις/ανοικτό λογισμικό κ.λπ.) που ανταλλάσσονται μέσω υποδομών ανοικτής γνώσης	<u>Διάδοση της γνώσης</u> – Ποσοστό των αποτελεσμάτων της έρευνας ανοικτής πρόσβασης του ΠΠ που χρησιμοποιούνται ενεργά/αποτελούν αντικείμενο παραπομπής	<u>Νέες συνεργασίες</u> – Ποσοστό δικαιούχων του ΠΠ που έχουν αναπτύξει νέες διεπιστημονικές/διατομεακές συνεργασίες με χρήστες των οικείων αποτελεσμάτων ανοικτής E&K του ΠΠ

Δείκτες κατεύθυνσης κοινωνιακών επιπτώσεων

Το πρόγραμμα αναμένεται να έχει κοινωνιακές επιπτώσεις μέσω της αντιμετώπισης των προτεραιοτήτων πολιτικής της ΕΕ και των παγκόσμιων προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένων των ΣΒΑ, σύμφωνα με τις αρχές του θεματολογίου του 2030 και της συμφωνίας του Παρισιού, μέσω της Ε&Κ, παρέχοντας οφέλη και επιπτώσεις μέσω αποστολών Ε&Κ και ενισχύοντας την υιοθέτηση της καινοτομίας από την κοινωνία. Η πρόοδος ως προς την επίτευξη των συγκεκριμένων επιπτώσεων θα παρακολουθείται μέσω προσεγγιστικών δεικτών οι οποίοι καθορίζονται σύμφωνα με τις ακόλουθες τρεις βασικές κατευθύνσεις επιπτώσεων.

Κατευθύνσεις κοινωνιακών επιπτώσεων	Βραχυπρόθεσμες	Μεσοπρόθεσμες	Μακροπρόθεσμες
Κάλυψη ενωσιακών προτεραιοτήτων πολιτικής μέσω της Ε&Κ	Αποτελέσματα – Αριθμός και ποσοστό αποτελεσμάτων για την κάλυψη καθορισμένων ενωσιακών προτεραιοτήτων πολιτικής και παγκόσμιων προκλήσεων (συμπεριλαμβανομένων της δράσης για το κλίμα και των ΣΒΑ) (πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη προτεραιότητα)	Λύσεις – Αριθμός και ποσοστό αποτελεσμάτων καινοτομίας και έρευνας για την κάλυψη καθορισμένων ενωσιακών προτεραιοτήτων πολιτικής και παγκόσμιων προκλήσεων (συμπεριλαμβανομένων της δράσης για το κλίμα και των ΣΒΑ) (πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη προτεραιότητα)	Οφέλη – Συνολικές προσδοκώμενες επιπτώσεις από τη χρήση αποτελεσμάτων χρηματοδοτούμενων από το ΠΠ σχετικές με την αντιμετώπιση καθορισμένων ενωσιακών προτεραιοτήτων πολιτικής και παγκόσμιων προκλήσεων (συμπεριλαμβανομένων της δράσης για το κλίμα και των ΣΒΑ), συμπεριλαμβανομένης της συμβολής στον κύκλο πολιτικής και νομοθέτησης (πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη προτεραιότητα)
Οφέλη και επιπτώσεις μέσω αποστολών Ε&Κ	Αποτελέσματα των αποστολών Ε&Κ – Αποτελέσματα σε συγκεκριμένες αποστολές Ε&Κ (πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη προτεραιότητα)	Αποτελέσματα των αποστολών Ε&Κ – Αποτελέσματα σε συγκεκριμένες αποστολές Ε&Κ (πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη προτεραιότητα)	Στόχοι αποστολών Ε&Κ που επιτεύχθηκαν – Στόχοι που επιτεύχθηκαν σε συγκεκριμένες αποστολές Ε&Κ (πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη προτεραιότητα)
Ενίσχυση της υιοθέτησης της καινοτομίας από την κοινωνία	Συνδημιουργία – Αριθμός και ποσοστό έργων του ΠΠ στα οποία οι πολίτες της ΕΕ και οι τελικοί χρήστες συμβάλλουν στη συνδημιουργία περιεχομένου Ε&Κ	Συμμετοχή – Αριθμός και ποσοστό δικαιούχων οντοτήτων του ΠΠ με μηχανισμούς συμμετοχής πολιτών και τελικών χρηστών μετά το έργο του ΠΠ	Υιοθέτηση της Ε&Κ από την κοινωνία Υιοθέτηση και προβολή συνδημιουργούμενων επιστημονικών αποτελεσμάτων και καινοτόμων λύσεων στο πλαίσιο του ΠΠ

Δείκτες κατεύθυνσης τεχνολογικών/οικονομικών επιπτώσεων

Το πρόγραμμα αναμένεται ότι θα έχει επιπτώσεις στην τεχνολογία και την οικονομία, επειδή θα επηρεάζει τη δημιουργία και την ανάπτυξη εταιρειών, θα δημιουργεί άμεσες και έμμεσες θέσεις εργασίας και θα συμβάλλει στη μόχλευση επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία. Η πρόοδος ως προς την επίτευξη των συγκεκριμένων επιπτώσεων θα παρακολουθείται μέσω προσεγγιστικών δεικτών οι οποίοι καθορίζονται σύμφωνα με τις ακόλουθες τρεις βασικές κατευθύνσεις επιπτώσεων.

Κατευθύνσεις τεχνολογικών/οικονομικών επιπτώσεων	Βραχυπρόθεσμες	Μεσοπρόθεσμες	Μακροπρόθεσμες
Δημιουργία ανάπτυξης με βάση την καινοτομία	<u>Αποτελέσματα καινοτομίας</u> – Αριθμός καινοτόμων προϊόντων, διαδικασιών ή μεθόδων από το ΠΠ (ανά κατηγορία καινοτομίας) & αιτήσεων σχετικών με δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ)	<u>Καινοτομίες</u> – Αριθμός καινοτομιών από έργα του ΠΠ (ανά κατηγορία καινοτομίας), μεταξύ άλλων, από χορηγηθέντα ΔΔΙ	<u>Οικονομική ανάπτυξη</u> – Δημιουργία, ανάπτυξη και μερίδια αγοράς εταιρειών που έχουν αναπτύξει καινοτομίες στο πλαίσιο του ΠΠ
Δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας	<u>Στήριξη της απασχόλησης</u> – Αριθμός θέσεων εργασίας ΠΠΑ που δημιουργήθηκαν και θέσεις εργασίας που διατηρήθηκαν σε δικαιούχους οντότητες για έργο του ΠΠ (ανά κατηγορία θέσης εργασίας)	<u>Διαρκής απασχόληση</u> – Αύξηση των θέσεων εργασίας ΠΠΑ σε δικαιούχους οντότητες μετά το έργο του ΠΠ (ανά κατηγορία θέσης εργασίας)	<u>Συνολική απασχόληση</u> Αριθμός άμεσων και έμμεσων θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν ή διατηρήθηκαν λόγω διάδοσης των αποτελεσμάτων του ΠΠ (ανά κατηγορία θέσης εργασίας)
Μόχλευση επενδύσεων σε Ε&Κ	<u>Συνεπένδυση</u> – Το ύψος των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων που κινητοποιήθηκαν με την αρχική επένδυση στο πλαίσιο του ΠΠ	<u>Επέκταση</u> – Το ύψος των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων που κινητοποιήθηκαν για την εκμετάλλευση ή την επέκταση αποτελεσμάτων του ΠΠ	<u>Συμβολή στον «στόχο του 3 %»</u> – Πρόοδος στην ΕΕ όσον αφορά τον στόχο του 3 % του ΑΕΠ από το ΠΠ